

ODERSKÉ VRCHY

vlastivědný zpravodaj Spálova a okolí

Eva Václavková (4. 7. 1935 - 26. 5. 2023)

Anna Dubovská, studentka gymnázia

Eva Václavková, známá akademická malířka a scénografka Slezského divadla Zdeňka Nejedlého v Opavě, je spálovskou rodačkou, která pamatuje jak dobu, kdy se po Spálově proháněla černá gestapácká auta, tak dobu sovětského osvobození v roce 1945 a okupaci roku 1968.

Tuším, že téměř každou domácnost ve Spálově zdobí alespoň jeden obraz či obrázek od Evy Václavkové.

Začneme ale od začátku. Eva Václavková se narodila 4. července 1935 ve Spálově do domu čp. 216 naproti kříži. Její otec, Hubert Václavek, byl zakladatelem spálovské pily a také ji z jedné čtvrtiny vlastnil. Poloviční podíl vlastnil syn tamního sedláka Ladislav Demel, bratři Hubert a Karel Václavkovi měli po čtvrtině. Vzhledem k otcově zaneprázdněnosti prací, byla Evina maminka v domácnosti, kde se starala o zahradu s ovocnými stromy, zeleninovými záhony a také o malé hospodářství složené z králíků a slepic. Oba rodiče byli národní socialisté, ale především milovníci Sokola, ke kterému Evu od dětství vedli. „Do sokolovny mě vodil tatínek od tří let,“ říká Eva, která se také účastnila posledního všesokolského sletu v Praze v roce 1948. Dalším důležitým člověkem, který ji v dobrém ovlivnil do budoucna, byl její strýc Leopold

Haubelt (bratr matky), předválečný starosta, náčelník Sokola a ochotník divadla. „Díky strýčkovi jsem poprvé přičichla k divadlu, pomáhala jsem třeba líčit herce, již v té době jsem věděla, že umění je něco pro mě,“ nechala se slyšet Eva.

Stejně jako do života jiných lidí, i do Evina poklidného dětství zasáhla druhá světová válka. První velkou ranou bylo začlenění Spálova do Sudet roku 1938, kdy se

*Rodný dům Evy Václavkové na Kocandě (neopravená část). Ve zrekonstruované části domu bydlí rodina Haubeltova.
(Foto A. Dubovská, říjen 2023)*

*Děti s paní učitelkou Jiřinou Macečkovou,
čtvrtá zleva je Eva (Foto: Archiv p. Dany Skácelové)*

schovanka Ingrid. Ingrid byla krásné, drobné a okaté děvčátko a uměla jen pár slov německy. Byla dcerou hluchoněmého páru žijícího v německém ústavu v Krnově, se kterým měli příbuzenské vazby. Její maminka zemřela ještě před válkou a otec se o ni nedokázal sám postarat, na konci války ho ovšem neminul odsun do Německa. Ingrid zůstala u Václavků až do dospělosti, rodiče ji brali jako vlastní dítě a do konce života jí pomáhali.

Mnozí lidé se mylně domnívají, že válka se Spálova a okolí vůbec netýkala. Největší střety, násilí a krutosti se odehrávaly jinde (Osvětim). Já si ovšem myslím, podkládajíc to spoustou faktů, že války jsou na vesnicích znát více než kde jinde. Lidská společnost si je zde bližší, všichni se mezi sebou znají a strach sálá z každého. Lidé se navzájem podezírají, nebo naopak si v těchto nejtěžších chvílích života pomáhají. I Eva během války nevědomky pomohla zlepšit svět o několik let starší kamarádce Miládce Hajchlové, jejíž maminka, židovka a majitelka obchodu a hospody a také členka ilegální odbojové skupiny německých antifašistů, Elvíra Hajchlová, byla odsunuta do Osvětimi, ze které se, stejně jako miliony jiných, nevrátila.

Předzvěstí konce války byla dle Evy hořící Opava, jejíž zář sledovala zpoza spálovské hřbitovní zdi. Těsně před osvobozením na nádvoří spálovského zámku popravili němečtí vojáci 7 svých vojáků, již odmítali dále bojovat. Možná se ptáte, kde skončila těla oněch mužů, možná vás ani nepřekvapí zpráva, že jsou pravděpodobně dodnes zakopána na zámecké zahradě. Vysněného osvobození ze strany Rudé armády se Spálov dočkal 7. 5. 1945. Dojemné oslavy konce válečné hrůzy se konaly v sokolovně, kde kromě spálovských občanů oslavovali i Rusové, kteří se usadili na spálovském zámku. Bohužel si naši „osvoboditelé“ nevážili zámeckého nábytku a začali ho vyhazovat z oken. Možná i vy doma najdete nějaký nábytek ze zámku. Například v zá-

meckém křesle, které si Eva odvezla v době pražských studií do svého ateliéru, seděl i samotný Jiří Menzel. Hluboko do paměti se jí zapsala vzpomínka na předchozí obyvatele zámku. Rusové je ze Spálova vyhnali s posměšným písmenem „N“ na zádech. Další zajímavou a pozoruhodnou událostí, jež se odehrála v osvěžující době osvobození, je pobyt generála Andreje Ivanoviče Jeremenka u Václavků doma. Generál Jeremenko velel 4. ukrajinskému frontu bojujícímu v Ostravsko-opavské operaci a je téměř jisté, že to byl právě on, kdo u Václavků obýval celý dům, zatímco oni přebývali na půdě.

*Patnáctiletá Eva, foto z roku 1950
(Foto: Archiv p. D. Skácelové)*

Rok 1948 byl pro některé impulzem změn, nových začátků s vyhlídkou na lepší budoucnost a stabilnější vládu, pro jiné rokem zklamání. Pro Evu to byl rok zklamání i radosti zároveň. Po komunistickém puči – Vítězném únoru – znárodnili komunisté pilu, tudíž jejímu otci nezbylo nic jiného než změnit zaměstnání - z pozice majitele pily na řidiče nákladního auta, a to ještě nedopadl nejhůř... „Hlavní vlastník pily, pan Demel, který byl nesmírně hodný a slušný člověk, skončil v uranových dolech v Jáchymově. Vrátil se bezzubý a vypadal jako stařec, i když byl ještě docela mladý,“ vzpomíná Eva.

Studentská léta strávila Eva na gymnáziu v Hranicích, které musela z přesvědčení rodičů o nesmyslnosti studia umělecké průmyslovky, vystudovat. Vysokou školu si však vybrala, jakou chtěla. Její první volbou byl obor výtvarná výchova a ruština na pedagogické fakultě v Brně. Později se zdokonalovala v umění na výtvarné akademii v milované Praze, kde též začala studovat scénografii. Bydlela na Hradební ulici, kde se seznámila se spoustou (v budoucnu) známých umělců - Jiří Menzel, Věra Chytilová, Josef Abrhám, Jiří Krampol...

V posledním ročníku vysoké školy jí její učitel František Tröster nabídl práci ve Slezském divadle v Opavě, kterou přijala. „Nedošlo mi, do čeho jdu, a že se tam zahrabu,“ vzpomínala později. Nakonec se v Opavě zahrabala na 11 let (1961-1972), během kterých navrhla scény a kostýmy pro více než 90 inscenací. Do svých prací vkládala lyrické cítění a široké barevné spektrum, čímž vytvářela nezapomenutelné vizuální obrazy.

Pražské jaro roku 1968 prožívala, jako většina jiných, s vírou v lepší život a svobodnější budoucnost. V létě před invází vojsk Varšavské smlouvy byla ve Francii, kde spousta Francouzů našemu obrodnému procesu

*Malířka se schovankou Ingrid
(Foto: Archiv p. D. Skácelové)*

fandila, prý na ni dokonce někdo na letišti volal, ať pozdravuje Dubčeka. Krátce po návratu z Francie začala invaze vojsk. „Slyšela jsem pod oknem bytu projíždět tanky, zprvu jsem si myslela, že se jedná jen o nějaké cvičení, poté jsem si pustila rádio a vše mi bylo jasné. Ženy stály na ulici a plakaly.“

„Zpočátku jsem pomýšlela na emigraci,“ vzpomínala na 21. 8. 1968 Eva Václavková.

Jak už se to v životě stává, někdy nám zkříží cestu osud, nebo my se staneme osudem pro někoho jiného. Přesně to bohužel potkalo Evu. Začátkem sezóny v roce 1971 se stala událost, která negativně ovlivnila zbytek jejího života. Cestou domů ji v opavském parku přepadl silný neznámý muž, pravděpodobně bezdůvodně. „Mlátil mě do hlavy. Dodnes tomu nerozumím. Nechtěl peníze ani sex. Měl ohromnou sílu. Zoufale jsem se bránila a snažila volat o pomoc. Pak přišel závěrečný úder, při kterém jsem letěla až několik metrů. Už si ani nepamatuji, jak jsem se dostala domů, a pak na pohotovost.“ Po zranění malířka nijak zvlášť neodpočívala, naopak se dále věnovala tvorbě umění, možná právě proto o půl roku později upadla do bezvědomí. „Problém byl, že jsem pak měla amnézii. Zapomněla jsem na přepadení i bezvědomí, taktéž na noty, hru na klavír a rýsování a kvůli problému se soustředěním jsem musela opustit i divadlo. Bylo to strašné.“ Vyšetření, na která byla posílána, byla negativní. Neměla tušení, že prodělala cévní mozkovou příhodu, zjistil to až jeden neurolog po čtyřech letech. „A opavští doktoři mi nevěřili,“ vypráví.

Po odchodu z divadla nebyla schopna soustředěně pracovat a tak se bohužel připravila o své scénografické návrhy, nedochovaly se v divadle, ani v muzeu. Podle pamětnice Zuzany Rausové, která napsala

*Eva Václavková Baletka
(Foto A. Dubovská)*

*Akademická malířka E. Václavková přijímá Cenu primátora statutárního města Opavy“
(foto je na Paměti národa)*

o scénografii opavského divadla diplomovou prací, patřila Eva Václavková k nejlepším tamním výtvarnicím operních inscenací v druhé polovině 20. století. Torzo svých scénických studijních prací vystavovala v roce 2009 v Galerii Mlejn v Ostravě v rámci členské výstavy „skupiny X“. Neodmyslitelnou součástí tvorby Evy Václavkové jsou kompozičně přitažlivé kytice, vytvořené suchým pastelem, které každoročně tyto výstavy doprovázejí. Aktivně se také zapojovala do výstav této skupiny konaných v rámci Bezručovy Opavy.

Po každém dešti vysvitne slunce, jinak řečeno, po každém zlém období následuje něco krásného, nebo alespoň lepšího, a to se přihodilo i Evě. Po nejtěžším období uzdravování se začala plně žít jako malířka. Zpočátku nabízela k prodeji své starší obrázky. Postupně se jí však začaly dařit pastely a pak i oleje. Navštěvovaly ji baletky z divadla, které kreslila. Svaz výtvarníků jí pomáhal také tím, že ji posílal na malířské pobyty do Jugoslávie. Dalším důležitým krokem v její malířské cestě byly pobyty v severní Africe a Alžírsku, kam se opakovaně vracela. „Africké světlo mě vždy hodně povzbudilo.“

V roce 2020 oslavila Eva Václavková své 85. narozeniny a u příležitosti tohoto životního výročí byla oceněna jako významná osobnost výtvarné scény města Opavy - navrhovaná Cena primátora statutárního města Opavy jí zcela jistě náleží.

Od 70. let minulého století se plně věnovala malbě a na svých obrazech zachytila nejen křehkou krásu květů a ladný pohyb tanečnic, ale také spálovské usedlosti nebo i krajiny cizích zemí. Jsme pyšní na svou slavnou rodačku.

Paní Eva Václavková zemřela 26. 5. 2023 v úctyhodných 88 letech.

Prameny:

Zdroje textu a některých fotografií: Paměť národa

(Eva Václavková řekla, že o mnohých smutných peripetiích svého života, hlavně o následcích neléčeného zranění, hovořila poprvé pro PAMĚŤ NÁRODA)

Čerpáno z Dokumentu vedoucí výtvarné skupiny X od Miroslavy Rychtářové

Děkujeme za informace manželům Hrubým a paní B. Luxové

do Pramenů přidat: Václavková E.: Moje cesta Polskem, Oderské hory, ročník III., 1949/50

PUTOVÁNÍ

Eva Václavková, žákyně IV. třídy střední školy ve Spálově:

Moje cesta Polskem.

Jako vítěz krajského kola STM byla jsem vybrána do tábora v zahraničí, abych prožila své letošní prázdniny v kolektivu nejvzornější mládeže naší republiky.

V sobotu dopol. 30. 7. jsem dostala poslední dopis z Prahy, z ústředí Junáka. Bylo v něm oznámeno, že jsem zařazena do výpravy demokratické družby do Polska. V dopise také bylo, že v pondělí v 10 hod. mám být v Praze. To znamenalo v neděli večer se dát na cestu. To bylo nějakého shánění! Měla jsem radost, ale také obavy.

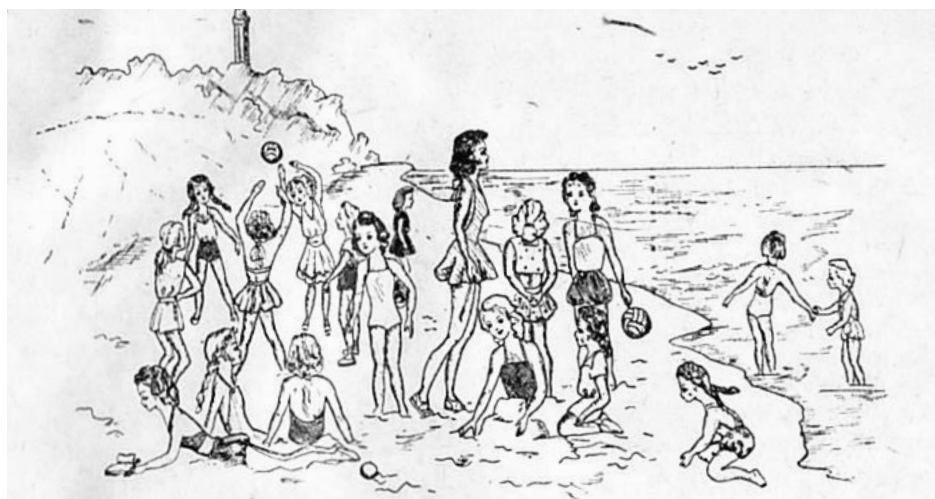
V Praze jsme si musili koupit junácký stejnokroj a odevzdat různá potvrzení.

A tak ve 2 hod. odpoledne jsme již odjížděli z Wilsonova nádraží mezinárodním rychlíkem do Polska. V poslední české stanici Lichkově k nám přistupovala výprava ze Slovenska. Asi v 21 hod. jsme již byli v první polské stanici, v Mezilesí. Tam nás uvítaly polské děti v krojích zpěvem. Dostali jsme všichni večeri a jeli jsme dále. Ve Wroclavi se od nás odpojili chlupci, kteří jeli do osady na Helu. My jsme jely celou noc a teprve ve 2 hod. odpo. jsme byly ve Štětíně, kde jsme se zdržely 4 hodiny. Tam jsme si odpočinuly na připravených lůžkách, neboť byl každý unavený až, až. Tenkrát jsem po prvé viděla, jak velká je naše Ódra při ústí do moře. Několikrát jsme přes ni přejížděly. Ta je ohromná!

Když jsme přijely na místo do malého městečka Niechorze, šly jsme ještě asi 10 minut a byly jsme v osadě, kde nás čekalo asi 70 polských děvčat.

V 9 hod. večer jsme již stály na břehu a dívaly jsme se na tu ohromnou plochu krásného Baltu. Moře bylo klidné, jen u břehu vlnky dorážely.

Pak začal normální táborový život. Obvykle jsme vstávaly v 7:45 hod. Do 8 hod. byla „rozcvička“. V 8 hod. jsme šli na snídani. Do 9 hod. byl úklid a vztyčení vlajky, při čemž se četl program dne. Pak až do 11 hod. byly vycházky do okolí. Jednou jsme byly na majáku, jindy v rybolovné stanici a pód. Od 11 do 12 hodin bylo na programu koupání a plážování. Za špatného počasí ovšem vycházek a koupání nebylo. Mívaly jsme rukodělné práce nebo nácvik písní. Po obědě byl vždy polední klid, který trval do 15 hod. Potom jsme chodily opět na pláž. Tam jsme ztrávily většinu volného času. Po večeri jsme šly opět k moři na vycházku. Ta bývala nej-

Na pláži Baltu. — Kresba Ery Václavkové ze IV. třídy, Spálov 1949.

krásnější. Několikrát jsme se dívaly, jak sluníčko jakoby padalo do moře. Přitom jsme sbíraly mušličky, jantar a barevné kamínky, které tu ležely. Pak jsme šly ke spuštění vlajek a hajdy spat.

Osadu spravovali kirovník - správce osady - Polák a sestra Pokorná. Byly jsme rozděleny do 10 skupin podle stáří. Každou skupinu vedla jedna sestra. Měly jsme 7 českých sester a 4 polské i s „fyskulturničkou“ Zulejkou, která měla na starosti koupání a tělocvik na osadě. Byla tu také táborová rada, kterou tvořila jedna Češka a jedna Polka z každé družiny.

Na naši osadu přicházelo mnoho hostů. Navštívili nás na př. herci z Varšavy, posluchači uměl. akademie, polské děti z Kolobřehu. Nejvzácnějším hostem byl český velvyslanec ve Varšavě Dr. Píšek s chotí a čsl. vojenský atašé.

Nejvíce jsme se těšily na táboráky a večírky, které jsme pořádaly velmi často.

Měsíc u moře uběhl jako voda. Nastalo loučení s polskými děvčaty, s kterými jsme se tolik sprátelily. O den později jsme odjížděly my. Na nádraží nás vyprovázelo téměř celé městečko se slzami v očích. To bylo lidí! A všichni se přišli rozloučit. Bylo to v sobotu 27. 8. V 10 hod. jsme vyjízďely z nádraží.

Jely jsme nejprve do Štětína. Zdržely jsme se tam 5 hod. Celou tu dobu jsme věnovaly prohlídce města. Štětín je velmi rozbitý a právě nejvíc, co nás udivovalo, jsou dlouhé aleje stromů a květin po ulicích mezi troskami. Prohlížely jsme si také válečnou loď „Blyskavici“, velmi proslavenou v 2 svět. válce.

V neděli v 5 hod. jsme byly už ve Gdyni. Odtamtud parníkem „Panna morská“ na poloostrov Hel, kde měli osadu chlapci. Ti tam však už nebyli a tak jsme jely zpět po moři do Gdyně.

Z Gdyně do Varšavy jsme cestovaly opět v noci. Varšava je hrozně rozbitá, ale z trosek vyvstávají nové domy i paláce. Tak jako ve Štětíně tak i zde ve Varšavě nás udivovaly krásné záhony a květinové koberce na místě trosek. Varšava má se státi nejmodernějším a nejnovějším městem celé Evropy. Navštívily jsme také parlament, nově zbudovaný, divadlo, museum a jiné význačné budovy. Také jsme pracovaly na brigádě při stavbě pionýrského domu. Celkem jsme si Varšavu dobře prohlédly, neboť jsme měly na to 2 dny.

V úterý 30. 8. jsme tam měly slavnostní oběd s velvyslancem Dr Píškem a polskými diplomaty.

Ve středu ráno jsme byly v Československu. V Bohumíně se od nás odpojila slovenská děvčata. Byly jsme již jako doma. A odpoledne jsem byla již doopravdy doma — ve Spálově.

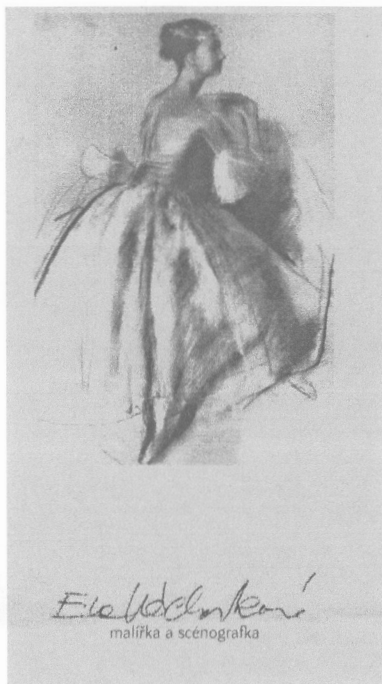
Zde jsem nejlépe poznala staré přísloví: „Všude dobře, ale doma nejlépe!“

Měly jsme se v Polsku velice dobře. Nelituji toho, že jsem jela, neboť mám z cesty opravdu krásné vzpomínky na bratrský polský stát.

Přeji všem spolužákům, aby se tam také někdy dostali.

Rodinná fotografie z roku 1940

Akademická malířka EVA VÁCLAVKOVÁ

Narodila se ve Spálově v okrese Nový Jičín. Studovala na pedagogické fakultě UJEP v Brně u prof. Eduarda Miléna, potom na Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Vlastimila Rady a scénografii u prof. Františka Tröstra na Akademii muzických umění v Praze.

Po absolvování studia jevištního výtvarnictví přijala v roce 1961 místo scénografky Slezského divadla Zdeňka Nejedlého v Opavě, kde působila do roku 1973. Během dvanácti let své scénografické činnosti navrhla 90 jevištních výprav, z nichž většinu realizovala v opavském divadle.

Vedle práce scénografické věnovala se i kresbě a malbě. Stále více ji přitahovalo zákulisí, spíše tedy jakýsi rub té oslnivě lesklé krásy divadelních představení.

Z tohoto zájmu o lidi, kteří tu krásu tvoří, vznikl cyklus *Odpočívající tanečnice*, jež je citlivým vyjádřením obdivu k precizní, ale náročné a namáhavé práci těch, kdož dávají divadlu jeden z jeho půvabů, krásu pohybu.

Potřeba vyjadřovat se jako malířka, tak aby kresba a malba byly již konečným nositelem výtvarného sdělení, aby malířský projev působil na diváka přímo a ne teprve zprostředkovaně, pomocí složité techniky. Naléhavost této potřeby ji přiměla k závažnému rozhodnutí o další umělecké cestě. V roce 1973 odchází z divadla, aby mohla soustředit své síly na vlastní ryze osobní malířskou práci.

Cesta do severní Afriky byla mezníkem nové malířské lásky autorky. Sahara s celou naléhavostí svých mimořádných přírodních podmínek dala výraz jejímu malířskému úsilí. Vytvořila obrazy, ve kterých se vyrovnává se svými zážitky, ale především buduje obraz – ztvárňuje obrazovou plochu ve snaze postihnout charakter africké pouštní krajiny v její monumentalitě, širokém prostoru, ve spalujícím slunečním jasu.

Tvorba Evy Václavkové je širokého výtvarného rozpětí, ale přesto je jednotná v křehkosti a citlivosti malířského přístupu.

„Skutečný umělec se nepředvádí - jest.“
Josef Čapek

Se zármutkem oznamujeme všem příbuzným, přátelům a známým,
že nás dne 26. května 2023 opustila ve věku nedožitých 88 let

Akademická malířka, scénografka

Eva Václavková

(rodačka ze Spálova)

Opava, Komenského 12

S naší drahou zesnulou se rozloučíme
v pondělí 5. června 2023 v 11.00 hodin
v kostele sv. Ducha v Opavě.

Po mši svaté bude převezena na hřbitov ve Spálově,
kde bude v **15.00 hodin** uložena do rodinného hrobu.

Zarmoucená rodina

Mlynáři a varhaníci z rodu Čechů v Jindřichově u Hranic

Jaroslav Pastorek, Jindřichov čp. 35

Jaroslava Šustková

Je květnový podvečer roku 2023 a v domě u Pastorků se scházíme k vlastní vědné poradě, která by měla vyřešit rodinné vazby mezi mlynáři a varhaníky z rodu Čechů. Setkání se zúčastnili Josef Čech, Jindřichov čp. 37, Pavel Čech, Jindřichov čp. 93, Jaroslav Pastorek, Jindřichov čp. 35 a Jaroslava Šustková. Setkání připravil pan J. Pastorek s cílem vzpomenout a zapsat tradici varhanictví a mlynářství v jedné rodině. Na společné poradě jsme se dopracovali k závěru, že Čechovi v Jindřichově úspěšně provozovali skoro 150 let mlynářství a letos je tomu přesně 100 let, co se věnují doprovodu zpěvu farníků v kostele na královský nástroj – varhany.

Větrný mlýn beraní rodiny Čechů u čp. 76 byl postaven asi 1 200 metrů severovýchodně od obce na trati zvané „Zadní pole“. Dnes bychom parcelu číslo 75, na které stával mlýn, hledali ve svahu za místním pohostinstvím. Větrný mlýn byl na korouhvičce datován rokem 1806, od té doby byl v provozu bezmála 150 let. Nepodařilo se nám zjistit všechny majitele mlýna. Nevíme, kdo hospodařil na mlýně od roku 1806 do roku 1883. Mlýn byl přivezen podle ústního podání z dolního konce obce, původně stál na Syvkovém čp. 22, dnes se toto místo nazývá na Tryanglu. Obytná budova byla postavena později, asi v osmdesátých letech 19. století a dostala popisné číslo 76 a. Prvním majitelem byl Vincenc Čech. Po něm mlýn převzal jeho syn Ferdinand Čech, stalo se tak po první světové válce.

Větrák s obytným stavením rodiny Čechů v Jindřichově (Foto: Josef Šustek, 1946)

Fotografie pole v roce 2023, tady stával Čechův mlýn (Foto: J. Pastorek, 2023)

Majitelé mlýna:

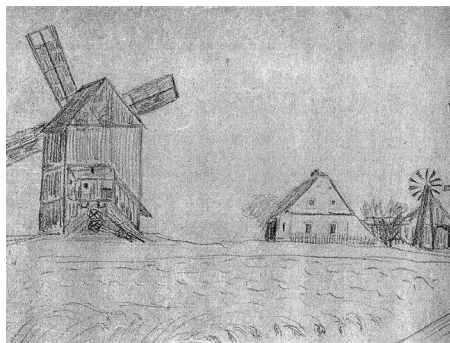
1883 Vincenc Čech (*1854) a **Magdaléna** (rozená Pešlová), sňatek v roce 1879, měli 6 dětí: Vincenc (1881 – 1959), Arnoštka Anna (1885 – 1937), Ferdinand

(1887 – 1953), Alois (1889-1965), František (1891 – padl v 1. světové válce) a Viktor (1895 – 1974)

1915 Vincenc Čech (1881 – 1959)
a Žofie, rozená Bartošová

1919 Ferdinand (*1887) a Františka Čechovi, synové Vincenc (1907) a Vilém (1912)

1929 Ferdinand a Marie Čechovi (Marie, asi druhá žena Ferdinanda, sňatek 1929)

Perokresba mlýna od Františka Klivara

Dle Úředního věstníku Okresního hejtmantství v Hranicích z roku 1907 byla Vincenci Čechovi při větrném mlýnu povolena živnost „Výroba šindelů“. Tato byla v provozu do r. 1910, šindele se ale řezaly dále, asi tak do roku 1920, doplňuje výklad pan Cyril Bláha z Jindřichova č. 30, ročník 1910, v dopise, který zaslal panu Fr. Šustkovi.

Vedle mlýna stávala větrná turbína sloužící k pohonu řezačky na slámu, později i výpomocný benzínový motor. Větrný motor postavil až Ferdinand Čech ve dvacátých letech 20. století, rovněž tak si pořídil i benzínový motor, motory používal k provozu svého hospodářství. Poslední majitel Ferdinand Čech opustil mlýn poté, když 7. května 1945 při bojích v katastru obce byla obytná budova zasažena a vyhořela. Po této katastrofě se přestěhoval i s rodinou do Potštátu a z mlynáře se stal pekař. V roce 1994 zemřel a v Potštátě je také pochován.

V roce 1952 byl mlýn vyškrtnut ze seznamu chráněných památek a v roce 1962 byl stržen a rozebrán.

Rod Čechů dnes žije v domě na čísle popisném 93. Jak vyplývá z předchozího textu, tak to byli nejen poctiví a pracovití mlynáři, ale také měli hudební nadání a do historie obce se zapsali jako varhaníci. Již čtyři generace mužů z tohoto rodu letos přesně STO let doprovází zpěv farníků na varhany v jindřichovském kostele Nanebevzetí Panny Marie. V obecní kronice je z roku 1923 zapsán tento údaj: **„Na uprázdněné místo varhaníka přihlásil se, po vyzvání některými občany, Čech Vincenc, domkař a tesařský mistr čp. 93. Začal se učit hráti na varhany.“** Pak už se předávalo varhanické umění z otce na syna a každý z nich se vyučil hře na varhany sám, nestudovali na žádné hudební škole, a přesto zvládli hru nejen na varhany, ale i na jiné hudební nástroje (housle, baskřídlovka...). Jejich působištem byl především kostel v Jindřichově, pokud ale potřebovali varhaníka v okolních obcích, vždy rádi vyhověli a doprovázeli na varhany ve Stříteži, v Dobešově, či na Veselí.

*Ferdinand Čech, mlynář s první manželkou,
dcerou Marií a synem Ferdinandem*

*Rodinná fotografie prvního varhaníka z rodu
Čechů: sedící Vincenc s manželkou Žofí,
za nimi jejich tři děti, ve vojenském
stejnokroji Vilém Čech, syn a pokračovatel
ve hře na varhany*

*Vincenc Čech
vedl jindřichovskou kapelu*

(Fota: Archiv rodiny Čechů)

Varhaníci z rodiny Čechů:

Vincenc Čech: *30. 9. 1881 – 1. 7. 1959, první varhaník z rodu Čechů, který pocházel z mlýna čp. 76

Vilém Čech: *27. 5. 1912 – 20. 11. 1986, manželka Josefa, rozená Levová z Luboměře

Miloš Čech: *7. 6. 1943 – 7. 1. 2000, manželka Marie, rozená Šímová z Luboměře

Pavel Čech: *9. 5. 1976 - nynější varhaník, manželka Veronika, rozená Levová ze Stříteže

Varhany jsou královským nástrojem a v mnoha dalších jazycích je jejich název odvozen z latinského „organum“ (hudební nástroj). Jsou největším a me-

chanicky nejsložitějším hudebním nástrojem a podle tvorby zvuku se řadí mezi vícehlasé aerofony a současně mezi klávesové nástroje. Největší varhany mohou mít až 7 manuálů (klaviatur), dvě pedálnice (klaviatury pro nohy), desítky rejstříků a až desítky tisíc píšťal velikosti od 11 mm do 20 m. Osoba hrající na varhany je varhaník (organista), stavitel a opravář varhan je varhanář (organolog).

*Současný varhaník
Pavel Čech*

V jindřichovském kostele jsou varhany postaveny na kůru od roku 1965, mají 2 manuály, 1 pedálnici, 27 rejstříků a téměř 5 000 píšťal, nejdelší měří 2,5 m. Byly vyrobeny ve varhanické dílně v Krnově pod označením Opus 3322. V současné době jsou varhany v rekonstrukci, která bude pokračovat i v průběhu příštího roku a celková oprava se vyšplhá na 1 100 000 Kč. Nynější varhaník pan Pavel Čech bravurně ovládá klaviatury a rejstříky, dokáže zahrát doprovod ke všem kostelním písním, i když má k dispozici jen polovinu píšťal, ostatní se opravují.

Hrob rodiny Čechovy na jindřichovském hřbitově je zajímavý svými symboly na pomníku: Obilné klasy (symbol mlynářů) a sedm varhanních píšťal (varhaníci)

V chrámu Páně Nanebevzetí Panny Marie lidé pějí chvalozpěvy

Za doprovodu tónů malebných z píšťal varhanních chválí Boha na nebesích.

Andělé zpívají: Sláva, již sto let nám hrají páni z rodu Čechů na varhany kostelní.

Varhany, největší hudební nástroj chrámový, nazývaný královský, nás doprovází na cestě životní i cestě poslední.

Děkujeme našim varhaníkům za krásné tóny, které vyluzují jejich prsty na klávesnici varhan.

*Autoři článku děkují
Mgr. Drahomíře Jelínkové, Ing. Pavlu Kašparovi st.
z Oder, p. Josefu a Pavlu Čechovým za poskytnuté
informace k tomuto textu.*

Větrné mlýny - větráky. Maršálkův větrný mlýn v Partutovicích

J. Šustková

Větrné mlýny, větráky, spolu s vodními mlýny jsou vlastně první stroje, které vymyslel člověk a které lidstvo provází již několik tisíciletí. Podle některých historiků používali větrné mlýny jako první Egypťané na počátku našeho letopočtu. Většina autorů se shoduje na tom, že byly objeveny několik tisíc let před Kristem v Orientě, v oblasti persko - arabské, která trpěla nedostatkem vody. Zato vynález vodních mlýnů je připisován Řekům.

Do Evropy větrné mlýny přišly na přelomu prvního a druhého tisíciletí. V českých zemích byl postaven první větrný mlýn v roce 1277 na Petříně v zahradě Strahovského kláštera. Zprávu o větrném mlýně zapsal Václav Hájek z Libočan v Kronice české. Tento pokračovatel Kosmovy kroniky dále uvádí, že vichřice roku 1281 mlýn zničila, ale téhož roku byl znovu postaven. Na Moravě máme doloženy větráky až ve druhé čtvrtině 14. století. Větrné mlýny tedy zakládaly kláštery, feudálové a města, později také obce a jednotlivci. Větrné mlýny nahrazovaly vodní, které občas vyřazovalo z provozu dlouhotrvající sucho a tuhé mrazy, lidé pak zůstávali delší dobu bez chleba. Nepostradatelnými se staly zvláště v místech, kde nebyly mlýny vodní. Stavbu mlýnů podporovalo i nařízení z doby Marie Terezie, podle kterého měl stát mlýn v každé obci.

Před 150 lety se v našich zemích vyskytovaly kraje takřka poseté těmito stavbami lidového stavitelství. Jedním z nich byla oblast Moravské brány s přilehlými Oderskými vrchy na severovýchodní Moravě. Stávaly téměř u každé vesnice, někde dva, tři i více, ve Spálově dokonce osm.

Oderské vrchy lze zhruba vymezit pomocí řek Bystřice, Odry, Luhy a Bečvy. Jejich plošný rozsah činí přibližně 300 km čtverečních. Z hlediska správního zasahují do okresů Nový Jičín, Olomouc a Přerov. Oderskými vrchy probíhá příčný říční předěl mezi mořem Baltským a Černým. Odra, pramenící severozápadně od Kozlova v nadmořské výšce 652 metrů, teče do Baltského moře. Morava, jejíž některé přítoky pramení v Oderských vrších, náleží k úmoří Černého moře. Do Oderských vrchů náleží 33 obcí: Barnov (Bernhau), Boňkov (Punkendorf), Boškov (Poschkau), Dobešov (Dobiswald), Čermná (Gross Dittersdorf), Heřmánky (Hermsdorf), Jestřábí (Habicht), Jindřichov (Heinrichswald), Keprtovice (Geppertsau), Kovářov (Schmeidsau), Kozlov (Kozlau), Kyžlířov (Gaisdorf), Lipná (Lindenau), Luboměř (Laudmer), Luboměř pod Strážnou (Liebenthal), Mastník (Siegerzau), Michalov (Michelsbrunn), Milovany (Mielbes), Nepřívaz (Epperswagen), Nová Ves nad Odrou (Neueigen), Padesát Lánů (Fünfzighuben), Partutovice (Bartelsdorf), Potštát (Bodestadt), Radíkov (Radelsdorf), rudoltovice (Rudelzau), Slavkov (Schlok), Smilov

(Schmeil), Spálov (Sponau), Středolesí (Mittelswald), Střítež (Ohrensdorf), Uhřínov (Ungersdorf), Varhošť (Haslicht), Velká Střelná (Waltersdorf). Přibližně polovina Oderských vrchů spadá do Vojenského výcvikového prostoru Libavá. Do dnešních dnů zůstaly ze všech vyjmenovaných obcí pouze čtyři: Kozlov, Luboměř pod Strážnou, Nepřívaz a Slavkov. Ostatní zanikly v roce 1946 po vysídlení Němců z této oblasti.

Nepostradatelnými se větrné mlýny pak staly zvláště v místech, kde nebyly vodní mlýny. Větrní mlynáři se museli vyznat v sekernictví, tesařině a rozumět také počasí. Získali si v obci určitou autoritu, jak dokazuje oslovení pan otec nebo pantáta. Na větrák dojížděli většinou drobní zemědělci s kravským potahem. Leckdy jen na trakači přivezli nebo na ramenou přinesli v pytli trochu žita k semletí. Občas na večer přibýlo více mlečů. Počkali na semletí v šalandě, malé místnosti při mlýnici, která sloužila mlynáři k pobytu, hlavně v době nočního provozu. Pro mleče byly k posezení lavice. Když někdy přibyl krajánek ze světa s čerstvými zprávami, prodloužil se pobyt mlečů dlouho do noci.

Na přelomu 19. a 20. století dochází ke stagnaci větrného mlynářství. Zavádění parních a výbušných (spalovacích) motorů, umožňujících stálý provoz a používání válcových stolic s větší výtěžností bílé mouky snižovalo význam větrných mlýnů. Pro větráky zůstalo převážně jen šrotování. V mnohých se mlít vůbec přestalo, nebyly udržovány a chátraly. Povídá se, že při likvidaci posledního mlýna v Luboměři ozval se zevnitř hlas: „Za poctivou práci, tak svět odplácí“.

Maršálkův větrný mlýn označovaný jako beraní v Partutovicích

Proces zanikání nejmýstižněji ukazuje statistika. Odborná literatura uvádí v českých zemích celkem na 900 větrných mlýnů. Roku 1946, podle seznamu technických památek, zbylo jich jen 36 a o deset let později pouze 11 s dochovaným strojovým zařízením. V prostoru Oderských vrchů stávaly 53 větrné mlýny, a to ve 26 vsích. Jen 5 vsí v této oblasti nemělo větrný mlýn. Je samozřejmé, že se mlýny v dané oblasti nevyskytovaly ve stejné době a že vznikaly a zanikaly postupně. V roce 1950 stálo již pouze 9 mlýnů: Barnov, Jindřichov 2, Kovářov, Partutovice 2, Spálov, Uhřínov a Velká Střelná. Do současnosti se v prostoru Oderských vrchů zachovaly pouze 2 mlýny: větrný mlýn beraní v Partutovicích, který byl prohlášen

kulturní památkou v roce 1963, a větrný mlýn holandský ve Spálově, postavený v letech 1929 – 1930 a nově zrekonstruovaný v roce 2012.

Jedním mlýnem s dochovaným strojovým zařízením je **Maršálkův větrný mlýn v Partutovicích čp. 78**, v okrese Přerov. Zbyl poslední ze tří (někde se uvádí ze čtyř) větrných mlýnů v obci a tvoří dosud neodmyslitelnou součást partutovského návrší. Na větráku najdeme nejen vzorně udržované mlýnské zařízení, ale i srdečné lidi, kteří ochotně a rádi ukáží jeho dosud kompletně dochované vybavení a poví leccos zajímavého z jeho historie. Dovídáme se, že původně stával na protější stráni a později byl přemístěn na nynější stanoviště, jak připomínají letopočty 1783 a 1837, vyryté na dubovém trámu mlýnice v prvním patře.

Podle typu konstrukce řadíme Maršálkův mlýn k větrákům označovaným jako německý, beraní nebo samec. Podle velikosti patří mezi průměrné beraní mlýny, má základny dlouhé 5,75 a 5,75 m, výšku 10,8 m. Jako největší je uváděn větrný mlýn ve Skaličce u Hranic, rozměry jeho základny jsou 6,5 x 6,5 m.

Klec větrného mlýna je pobitá deskami, návětrná severní strana navíc šindelem, který kryje i střechu. V prvním a druhém patře byla do stěn vyřezána čtyři kulatá okna, která sloužila pro vlet dravců lovících hlodavce. Nyní jsou zakryta sklem. Protiváhu křídel tvoří (na zadní závětrné straně) šalanda a ocas, dlouhý 8 m, který sloužil k otáčení mlýna. Přízemní část mlýna, říká se jí pod větrákem, sloužila a ještě slouží jako úložný prostor zemědělských strojů.

Schody umístěné na jižní straně větráku stoupají na pavláčku, z níž vedou dveře do prvního patra, mlýnice. Středem mlýnice prochází až do druhého patra mohutný sloup o obvodu 170 cm, zvaný tatík. Nalevo od vchodu do mlýnice jsou dveře do šalandy, která sloužila mlynářům k odpočinku. Zařízení šalandy

Moučnice, hlavní zařízení mlýnice, zdobená zajímavou plastickou řezbou

bylo jednoduché – stůl, židle, postel a „vincek“. Kamínka už dnes chybí, ale otvor pro vývod kouře je zachován. Na stěnách malé místnosti je zapsána historie mlýna, na stole leží návštěvní kniha s pěkným věnováním. V šalandě jsou tři okýnka, z nichž jedno vede do mlýnice.

Hlavním zařízením mlýnice je moučnice, rozměrná dřevěná bedna na přední stěně zdobená

plastickou řezbou, s iniciálami IHS, srdcem s plameny, sluncem, měsícem a hvězdami. Zde se rozemleté obilí prosévalo na mouku v hedvábných pytlích. Mletí mouky vyžadovalo trpělivou, zdlouhavou práci. Zrní se přemílalo šestkrát i vícekrát, o takovou mouku byl zájem široko daleko. Zdravý chléb z této tmavší mouky chutnal znamenitě. Mimo moučnici je v mlýnici krupník, holendr na výrobu krup. Z mlýnice stoupáme po schůdcích do druhého patra a přidržujeme se zábradlí, které zdobí na konci vyřezaná hlava hada. Velké ozubené kolo, o průměru 3,35 m, v nás budí respekt. Palce, zuby palečného kola zapadají mezi cévky malého kola, nasazeného na kovové hřídeli, které otáčí vrchním kamenem – běhounem. Nad ním je umístěný násypný koš se signalizačním zařízením. Palečné kolo má na obvodě třecí brzdu, ovládanou pákou. Slouží ke zpomalení chodu a zastavení mlýna. Hřídel a tedy i palečné kolo se otáčí díky pohybu 4 křídel, dlouhých 8 m, v maximální šířce 2 m. Obrovské palečné kolo jakoby připomnělo tragickou událost v sousední Stříteži nad Ludinou. Podle úmrtní matriky byla roku 1823 rozdrvena palečným kolem větrného mlýna dvacetiletá Barborka Léвовá. Za jakých okolností stručný zápis neprozrazuje.

V závěru prohlídky stojí dole za obdiv masivní dubový kříž se zapuštěným mohutným sloupem, okolo něhož se otáčí celý mlýn a nastavuje proti větru, jehož energii je křídly uváděno v pohyb palečné kolo a celé mlecí zařízení. Křídla mají dřevěnou výplň, rámce s destičkami, jež se upravovaly - zapěřily podle síly větru. Otáčení mlýna až o 360 stupňů je prováděno pomocí oje a vrátku, jinak je k otáčení třeba dvanácti mužů. Všechno se dovídáme od našeho průvodce, posledního majitele mlýna pana Jana Kandlera (*1955), který o mlýn vzorně pečuje a udržuje jej pro budoucí generace.

Manželé Motzkovi, Franz Motzke
- nájemník mlýna od roku 1864

U palečného kola má zásobu palců (zubů) z habrového dřeva. Jak šindel (krytina) časem dojde, dovedně zhotoví náhradní.

Poslední partutovický dřevěný mlýn německého typu stojí od roku 1837. Stavitele neznáme, použil však díly ze staršího mlýna, o čemž svědčí letopočet 1783 na jednom z nosných trámů. Od roku 1864 byl veden jako nájemník Franz Motzke. Franz – tesař a první z rodu Mocků, který do Partutovic přišel roku 1864 ze Šternberka, se přiženil do Partutovic a první roky zde žil v čp. 36. Z archivních materiálů víme, že v letech 1880 – 1882 Martin Hinčica, jako první mlynář sídlil v chalupě čp. 78. Šlo o historické

*Terezie a Benedikt Maršálkovi
- první generace mlynářů
na čp. 78*

dřevěné stavení přímo vedle mlýna, které se s malými zásahy dochovalo do dnešní doby.

Rod Maršálků vlastnil parcelu číslo 366/2, na níž stojí větrný mlýn od roku 1897. Během jednoho století se na mlýně vystřídaly čtyři generace. První z rodu Maršálků byl Benedikt Maršálek, mlynářský pomocník a hofer (1867 – 1947), v té době majitel povětráku v Radíkově čp. 44. Za svobodna chodil po okolních vesnicích jako krajánek, později se vyučil mlynářem. Benedikt Maršálek partutovický mlýn koupil i s přilehlým stavením čp. 78 a okolními pozemky a opravil ho. Za manželku si vzal Terezii (1870 – 1954), přistavil k původní dřevěné chaloupce jednu místnost, celou chalupu opravil a se sedmi dětmi se do ní přestěhoval. Od té doby o mlýn pečují pokračovatelé rodu, který zde Benedikt a Terezie založili. S rodinou navíc obhospodařoval 2 hektary polí. Obvyčně měl dvě krávy, jeden čas dokonce i koně.

Dne 26. 11. 1895 se narodil František Maršálek, mlynář a dělník, který v roce 1924 převzal mlýn. Pro něj otec Benedikt postavil novou chalupu, přibližně v letech 1922 – 1923, vedle staré větrákové. František se oženil s Anastázií (*1894), společně vychovali šest dětí. Protože pouze mlynářství by rodinu neuživilo, pracoval František také v lomu v Olšovci. Benedikt ještě dlouhou dobu na mlýně mlel, přestože již mlýn předal Františkovi.

Všeměl Augustin Maršálek byl považován za posledního mlynáře na tomto mlýně

ně mlel, přestože již mlýn předal Františkovi. Tak asi do roku 1930 se na mlýně mlela ječmenná krupice a kroupy. Krup se dělalo nejvíce před zimou, protože je lidé potřebovali na zabijačky. Aby mohl být v provozu mlýn a krupník, musel foukat silný vítr. Za Němců byl mlýn zaplombovaný, nesmělo se ani šrotovat. Po skončení války František Maršálek činnost znova obnovil. Mlýn už neměl takové využití jako dříve a mlelo se spíše sporadicky, a to zejména pro dobytek. Kroupy a mouka se připravovaly zcela výjimečně. Na mlýně se také šrotovalo, ale jen velmi málo, pouze to, co přivezli chalupníci. Sedláci už měli šrotovníky. Mletí bylo laciné, platilo se asi 2,50 Kč za 1 metrický cent.

*Stavení čp. 78 stojí na-
proti mlýna, bydlí
v něm majitel mlýna
Jan Kandler s rodinou*

*Větráková chaloupka,
která tu stála dříve
nežli mlýn*

Doma, ve staré větrákové chalupě čp. 78, zůstal svobodný Augustin Maršálek, mladší bratr Františka. Augustin Maršálek, zvaný Gustýnek, se narodil 10. května 1912. **Byl považován za posledního mlynáře na tomto větrném mlýně.** Gustýnek se začal učit bednářem, ale nedoučil se, protože přišla válka. Byl velmi zručný, uměl opravit vše, co na mlýně bylo třeba. V 50. letech si každý rok žádal o prodloužení povolení k mletí. Na potřebnou opravu „mrtvého kapitálu“, jak mu říkal poslední mlynář Augustin Maršálek, neměl materiál ani peníze. Opravy a rekonstrukci nakonec v letech 1953 – 1955 provedli památkáři společně s velmi šikovným mlynářem nákladem 217 tisíc Kč. Proběhla i náročná výměna valu, tj. hlavní hřídele. Po rekonstrukci dostal mlynář povolení ke šrotování, což byl podle památkářů nejlepší způsob, jak mlýn uchovat pro budoucnost. V roce 1960 kvůli malému zájmu již o povolení nežádal a ukončil mlynářskou čin-

nost. Augustýn Maršálek, přezdívaný Gustýnek, byl ve vesnici znám jako opravář – všeuměl. Hlavně jeho zásluhou zůstal mlýn v provozuschopném stavu až do dnešní doby. Zemřel v roce 1991 ve věku 81 let.

Možná si pamětníci vzpomenou, jak vedle mlýna stál na příhradovém stožaru větrný motor, s velmi netradičním kolem, který sloužil v roce 1963 JZD k pohonu šrotovníku. Soused Fr. Haitl s ním poháněl cirkulárku, čerpadlo na vodu a zkoušel i dynamo.

Majitel mlýna František Maršálek, zemřel 5. 6. 1977, přenechal mlýn své dceři Marii Maršálkové, provdané Kandlerové v Potštátě a ta jej předala svému synu Janovi. O mlýn se však od té doby staral Gustýnek.

Bylo zvykem, že mlynáři ovládali tesařské řemeslo, a proto si dokázali opravit vadné části na mlýně sami. Z rodu Maršálků byli tesaři Benedikt, František a Augustin. Dnes se o mlýn vzorně stará Jan Kandler, pravnuke Benedikta Maršálka, který toto řemeslo také dovedně ovládá. Žije s rodinou v domě čp. 78.

V současné době je mlýn v bezvadném stavu zvenku i uvnitř a dokonce je schopný provozu. Jde o vzorně udržovaný větrný mlýn, který ukazuje na dobrou spolupráci památkové péče s vlastníkem.

Vedení obce má plné pochopení pro uchování mlýna v dobrém stavu a symbol mlýna – čtyři perutě – je v obecním znaku. Také občané Partutovic si váží ojedinělé technické památky. Rodina pana Kandlera a dnes především jeho dcera – Jana Seidlerová – se starají také o pohoštění návštěvníků větrného mlýna. V přilehlém kiosku si můžete zakoupit občerstvení: dobré pivo, nealko, kávu či zákusek, ke koupi jsou zde také suvenýry.

Kiosk u mlýna

Prameny:

Doubek J., Koč B., Urbánek R.: *Co roztáčel vítr. Historie a současnost větrných mlýnů, mlýnků a čerpadel.* Nakladatelství

PhDr. Ivo Sperát, Brno 2020

Remešová, Lada: *Větrné mlýny v Oderských vrších, diplomová práce, Filozofická fakulta Ostravské univerzity, Ostrava 1997*

Mikulíková, Marie: *V kraji větrných mlýnů, příloha Zemědělských novin, září 1984*

Děkuji za informace a prohlídku mlýna s výkladem panu Janu Kandlerovi a jeho dceři za přípravu občerstvení pro členy našeho Vlastivědného kroužku.

Barnov (Bernhau)

*Německý originál z roku 1930: Heimatbuch für den Bezirk Bärn von Johann Theimer, Stichjahr 1930
Překlad z německého originálu: Mgr. Šárka Krumphanzlová*

V okrese Moravský Beroun

Vesnice leží v nadmořské výšce 464 m (kostel, střed vsi, od kostela až k poslednímu domu horního konce vsi je stoupání cca 80 – 100 m) v severojižním směru v úzkém bočním údolí řeky Odry se strmými stěnami. Domy leží roztroušeně. Délka vsi činí něco přes 2 km, kostel a škola stojí ve středu. Barnov leží 24 km jihovýchodně od Moravského Berouna a 13 km jihovýchodně od Budišova.

Dle sčítání obyvatelstva v roce 1921 měla ves 87 domů s 85 bytovými jednotkami. K Barnovu patří Barnovský mlýn, mlýn Lhota, hájovna, nová stavba č.p. 85 a dědičný soud č.p. 77.

Z 347 obyvatel (165 mužů a 182 žen) bylo 341 Němců, 5 Čechů, jeden bez státní příslušnosti, všichni římskokatolického vyznání.

Majetek obce zahrnuje 848 ha a sice:

393,58 ha orné půdy a zahrad

86,85 ha luk

50,88 ha obecních pastvin

288,62 ha lesa

28,33 ha nezastavěné plochy.

Celkový pohled na obec Barnov, v pravém rohu hostinec Emila Plevana (Foto: Archiv Spálav)

Půda je z části jílovito-písčítá, z části písčito-jílovitá, na podloží štípané břidlice nebo droby, patřící do poslední jakostní kategorie.

Na písčitých svazích jsou v suchých letech plody těžké práce velmi skromné a představují tak jen malý výdělek tvrdé námahy. V důsledku obtížného obhospodařování nejsou ta pole tak důkladně hnojena a opečována jako tomu bývá na rovině. Klade-li už samotné obhospodařování půdy značné nároky na sílu a trpělivost zemědělce, pak sklizeň je ještě namáhavější. Často musejí být těžké, senem či obilím naložené vozy nakládány opětovně, jestliže se v důsledku strmého terénu převrhly. Když je pak konečně se vši tou námahou úroda přivezena pod střechu, přijde často rodina s více dětmi na to, že výnos není dostačující a v průběhu roku budou muset ještě přikupovat. Žito, ječmen, oves, hrách, něco lnu a máku pro spotřebu domácnosti, řepa, jetel, směs hrachu, vikve a ovsa pro dobytek a brambory, to jsou plodiny, které přicházejí v úvahu pro pěstování na poli. Pšenici pěstují pouze ti největší zemědělci pro domácí spotřebu. Pro chov zvířat přichází v úvahu hovězí dobytek, koně, prasata, kozy a drůbež. Dříve se doma chovaly i ovce.

Obyvatelstvo, jež téměř výlučně přináleží stavu selskému, ví ovšem nejlépe, kolik potu to vyžaduje, dobývat si denní chléb na této hornaté půdě. 11 velkých majitelů půdy, 14 středních, 25 malých, 17 chalupníků a 16 rodin provozujících řemeslo zde dobývá svůj každodenní chléb. V obci je jeden prodejce.

Pohoří je na východě přetato Něčínským potokem (Latscherbache), na západě Klikatým potokem (Schlingenbach). Oba vytvářejí vedlejší údolí Odry. Ten první vytváří úzké, příjemné údolí s bujnými loukami. Vesnicí protéká k Odře Barnovský potok.

Hory, které se táhnou na pravém břehu Klikatého potoka (Schlingelbach) v průměrné výšce asi 550 m, nesou jméno „Kozí hřbet“ (Ziegenrücken). Olověný vrch (Zienberg) /Kozí hora (Ziegenberg) je vysoká 615 m.

Lesy leží rozprostřeny kolem celé vesnice (Bauernbüsche – Selské houštiny). Větší lesní porosty jsou u Něčínského potoka (Latscherwald – Něčínký les) a u Odry (Klemenswald – Klementův les).

Místní jména: území obce má následující místní názvy: v lesním porostu „Ascherberg“ (Popelnatá hora) nacházeli uhlíři svou práci, odtud jméno. „Wei-te Mühl“ (Daleký mlýn), zde kdysi stával mlýn, od vsi o něco dále, dnes ale neexistující. „Hirtengarten“ (Pastýřská zahrada) prý kdysi byla obecní pastvinou. Lidé vyprávějí, že Švédové u „Wachhübl“ (Strážný hrb) postavili své strážě. „Stohlgrund a Schachten“ (Dno štoly a Šachta) odkazují na hornictví v dřívějších dobách. „Jackelsgraben“ (Jaklův příkop) na majitele Jakla. „Kozí hřbet“ má tvar podobající se zadům kozy, odtud se mu lidově říká „Kozí hřbet“, kromě toho jsou pole tohoto území velmi chudobná, kamenitá a dávají jen malé

výnosy. Pro mnohé další polnosti a místní jména nemohla být doposud nalezena žádná vysvětlení, tak se nazývají zbylé tratě: „Im Boden“ (V zemi), Herrenberg“ (Panská hora), Kloporsch“ (Klopotný), Überschar“ (Přebytek), „Gäns“ (Husa).

*Barnov (Bernhau) u Spálova. Kostel Všetech svatých z roku 1792, vlevo fara, vpravo škola
(Foto: Archiv Spálov)*

*Bernhau im
Odergebirge,
Barnov, kostel
Všetech svatých,
fara, škola
a hostinec
(Datum na
pohlednici
1. 2. 1938)*

Veřejná zařízení a doprava

Okresní úřad: Moravský Beroun. Okresní soud: Město Libavá. Krajský soud: Nový Jičín. Správa daní: Moravský Beroun. Daňový úřad: Město Libavá. Obchodní komora: Olomouc. Policejní jednotka: Rudoltovice. Poštovní, telegrafní a telefonní úřad: Rudoltovice. Kostel a farní úřad v místě (1785). Škola: dvoutřídková s 65 dětmi. Nejbližší nemocnice: Vítkov. Lékař, lékárna, zvěrolékař a zubní technik: Budišov.

Raiffeisen banka: 1908. Spolky: Dobrovolní hasiči – 1894, Místní sdružení severomoravského spolku – 1905, Spolek včelařů – 1917, Místní sdružení německého kulturního spolku – 1927. Obecní knihovna čítá 111 svazků. Radiový přijímač je v místě od roku 1927. Barnov má památník padlým.

Nejbližší železniční stanice je Čermná (8,5 km). Cesta do Nových Oldřůvek je 4,5 km dlouhá. Do Rudoltovic vede jen velmi špatná polní cesta. Cesty vedou také do Luboměře pod Strážnou a Spálova. V místě jsou 2 hospody.

Ze všech sousedních obcí je Barnov spojen cestou pouze s obcí Nové Oldřůvky, do všech ostatních směrů se člověk může dostat pouze polními cestami. I toto jediné dopravní spojení existuje až od roku 1910 a končí v tomto místě bez další návaznosti jako slepá ulička. Následky této uzavřenosti se projevují ve vnější podobě místa, které v každém návštěvníkovi budí dojem nedotčenosti. K tomuto nedostatku dopravních linií se přidružuje ještě zapadlá poloha vesnice, tak že se v průběhu času od úst k ústům nesla lidová rčení jako např.: „Barnov člověk nespátí dříve, dokud do něj nenarazí nosem.“ „Barnov leží na konci světa, kde je zatlučený prkny a kde lišky dávají dobrou noc“ nebo „Když vypukne válka, bude Barnov zakryt zelnou plackou, takže jej nenajde žádný nepřítel“ apod. Ano, je to tak, kdo má neštěstí, nepotřebuje se starat o posměch.

Tak se také stalo, že mnoho lidí z blízkého okolí tuto v krajině úžasně zasaženou vesničku zná pouze z doslechu.

Přirozené okolí tohoto místa s jeho téměř hornatým rázem a zalesněnými svahy poskytuje milovníkovi přírody osvěžující pohled a téměř každý cizí návštěvník je překvapen půvabnou krajinou a čerstvým, kořeněným vzduchem této mnohotvárné oblasti, takže mnohý, odpočinek hledající člověk tu snad najde uzdravení v tomto pokoji a v tomto od světa odstřiženém klidu.

Tyto okolnosti by snad učinily z tohoto místečka oblíbený cíl k pobytům letních návštěvníků, kdyby se tu s menší námahou dalo dosáhnout města, a kdyby v blízkosti tekoucí Odra byla vodnatější. Bohužel téměř vysychá v mnohých horkých létech, může se ale při velmi silných deštích vylít z břehů a stát se tak hrozbou pro obce a mlýny ležící u této řeky. V srpnu roku 1914, když už většina mužů byla povolána do zbraně, stála voda u těch dvou k Barnovu přináležejících mlýnů ve výšce stolu tak, že obyvatelé museli utéci do půdních prostor. Ženám, které zde zůstaly, tak zbyla jen těžká námaha, aby zatopené louky opět očistily od kamení a nánosů.

Když pak milovník přírody vychvaluje krásy tohoto osamělého horského světa, naráží často na nesouhlas zdejších obyvatel, kterým se spíše z hrudi vydere mnohý povzdech, když si pomyslí na tu strašlivě obtížnou práci, která mu byla v těchto horách uložena, jiným ale slouží k zábavě.

Dějiny obce

Listina potvrzující privilegia Potštátu z roku 1394 jmenuje mezi jiným i Barnov.

Dějiny Barnova úzce souvisí se sousedícím statkem Spálovem, tento statek byl už od 1. poloviny 14. století do 1611 součástí sousedního panství Potštátu patřícího pánům z Kunštátu a přešel r. 1408 koupí na Tasa z Prusinovic. Už tehdy musel být Barnov významnou vsí, protože 1408 již vlastnil faru. Z následovníků zmíněného Tasa z Prusinovic vlastnil ještě 1611 Bernhard Podstatský z Prusinovic celé jmění, rozdělil je však v tomto roce a prodal Kristýně z Rogendorfu a Mollenburgu vesnici Spálov, Luboměř, jakož i Barnov se dvorem, zahradou, lesní školkou, dědičným soudem a ovčárnou. Jméno pak přešlo na Konstancii, vdovu po Zikmundovi z Landau, roz. svobodnou paní ze Stadel, která jej odstoupila 1667 Kašparovi ze Scherzu. Jeho mladší dcera Barbara Paulina z Bock, rozená Scherz, přenechala 1724 dětem své starší sestry, tedy Marii Antonii, ovdovělé paní Podstatské z Prusinovic a Anně Josefě ze Zeno jmění za 16.500 zlatých. Tyto posledně jmenované prodaly r. 1730 statek, totiž Spálov, Luboměř, Barnov, Heltinov včetně mlýnů k mletí, řezání a výrobě oleje, pivovaru a lihovaru, cihelny a vápenky, lomu, včelí zahrady, 3 poplužních dvorů, 1 ovčárny Rudolfu Landelinovi, rytíři z Fragsteinu. Tento jej přenechal svému synovi Georgu Leopoldovi, jenž ve své závěti roku 1756 jmenoval jako hlavní dědičku svou neteř Antonii, provdanou Záviš paní z Osenic, roz. z Fragsteinu. Ta zemřela před svým manželem Emanuelem Kajetánem Závišem, svobodným pánem z Osenic a určila v testamentu z r. 1769 svého syna Emanuela dědicem, který však už 1787 umírá, poté co ustanovil dědici své dva nezletilé syny Antona a Emanuela.

Na pilíři brány zdejšího poplužního dvora se ještě dnes nachází znak, pravděpodobně posledního šlechtického majitele Záviše svobodného pána z Osenic.

V roce 1802 se stal Franz Lazar, který byl až do té doby správcem a nájemníkem barnovského poplužního dvora, jeho majitelem.

Stará cedule s názvem obce nesla ještě název Bernhau s ä, tedy „Bärnhau“, což má údajně pocházet od medvědů, již prý tu v dřívějších dobách měli být. Mnozí míní, že název obce má svůj původ v Bernhardsau (Bernhardova louka), anologicky se jménem Rudelzau z Rudelsau (Rudoltova louka), Geppertsau z Gebhardsau (Kepertova louka) a Ziegertsau z Zieghardsau (Zigartova louka). Nepochybně se obec vyvíjela kolem poplužního dvora, který také nesl číslo 1. K založení obce přispěly ve značné míře rovněž doly, jež tu byly provozovány už před 600 lety. Před 1. světovou válkou a také během ní se tu ještě kutalo stříbro a olovo v „Schacht“ (Šachta) a „Schmelzgraben“ (Tavný příkop) bratry Ollendorfovými. Výtěžek byl ale natolik malý, že nepokryl náklady. Šachty chátraly a dolování bylo opět zastaveno. Nejstarší domy, jak můžeme

ještě na některých chatrčích pozorovat, odpovídající lesnímu bohatství krajiny, byly celé ze dřeva a pravděpodobně obývány dřevorubci. Také starý kostel a škola byly celé ze dřeva. Je jisté, že u barnovského dřevěného kostela se už v roce 1408 nacházela fara, která však v 16. století přešla na protestanty, jim byla opět odňata v roce 1622, poté ale, protože nebyla už obsazena, se stala filiálkou Potštátu až do roku 1875, kdy náboženský fond zavedl nynější správu. Současný kostel byl vystavěn v roce 1792 z pevného materiálu bez klenby a 13. 10. 1793 byl vysvěcen viceděkanem z Vítkova Franzem Pfliegerem. V roce 1882 byla zvýšena věž kostela a nasazena jí byla nová střecha. 1904 dostala věž hodiny, které stály 909 korun. 1925 byly staré varhany nahrazeny novými od firmy Rieger z Krnova. 1923 dostal kostel nový hlavní oltář, 1927 nový zvon, poté, co musely být tři zvony odevzdány za 1. světové války a pouze jediný zůstal, který vážil 180 kg a nesl letopočet 1540.

První záznamy o škole pocházejí z roku 1786. Zda již tehdy existovala dnešní školní budova, se nedá zjistit. Byla tehdy ještě mnohem menší. Už dvakrát obdržela obec požadavek k nové výstavbě v letech 1880 a 1887 a ještě stále stojí ta stará budova z roku 1794. Počet žáků činil v minulých letech průměrně 80.

Pověřivost

Ještě dnes jsou u mnohých lidí silně rozšířeny pověry a víra ve strašidla. Tzv. „uřknutí“ u dobytka hraje velmi důležitou roli. Mladá zvířata nesmí být označována jako „hezká“ (schön) ale jako „krásná“ (hübsch). Proti uřknutí jsou domácím zvířatům uvazovány červené mašle. Rovněž nemoci dobytka se zkouší léčit mnohdy pověřivými prostředky, obzvláště je při tom dbáno na dorůstání a ubývání měsíce.

Na nejrůznější strašení strašidel se věřilo a až do nynější doby věří, u oderské skály, kolem níž se prochází k oderskému mlýnu, na stezce, byl už několikrát v noci spatřen noční lovec, který nosí svou hlavu pod paží a vede psa, jenž štěká vysokým hlasem. Na stejném místě provozují svou hru ohniví mužové, kteří lidem činí ale jen to dobré a doprovázejí povozníky při temných nocích, aby se jim nepříhodilo žádné neštěstí. Ohnivé sudy byly váleny po mnoho temných nocí přes četná horská úbočí, čarodějnice sbíraly kapky rosy a dojily konečky trávy a v mnohých domech nebylo během jistých nocí vůbec k vydržení kvůli všemožnému strašení duchů. K zahánění byla rozvěšována v místnostech různá domácí požehnání, zbožné citáty nebo bylo malováno na vnější zeď domu. Mezi jiným je možné ještě dnes číst na bílé přední zdi domu číslo 21:

Ó Bože, my tady tak sebejistě budujeme,
Jsme tu však jen zbožní hosté,

Ale tam, kde bychom měli být věčně,
Tam stavíme pramálo.
Stavíme zde pro naše dědice,
Bože dej, abychom si nebe zasloužili.

Velmi mnoho domů nese na vnější zdi obrázek nebo ve výklenku malou postavičku svatého nebo Panny Marie. Na domě číslo 15 je vyobrazen Kristus na hoře Olivetské.

Zázračné věci jsou vypravovány o jednom muži, který je lidově nazýván „Maes“. Údajně měl před mnoha lety být majitelem domu č. 44. Vyprávění jsou pouze ústními podáními. Podobné jméno se však nepodařilo nalézt ve starších pozemkových knihách. Jeho život musel být životem podivínského člověka, což je pravděpodobně důvodem, proč se kolem jeho osoby spřádají tak zvláštní vyprávění. Svoji duši upsal čertovi, avšak v závěru svého života se přece jen u něj musely objevit jisté pochybnosti, poté, co se jednou zkroušeně vyjádřil, že by trpělivě spínacími špendlíky ze země vykopával velkou lípu, kdyby si tím mohl zachránit svoji ztracenou duši. Svou nadpřirozenou moc prý dával najevo obzvláště takovým lidem, kteří jej různým popichováním nenechávali na pokoji.

Jednou v létě seděl ve své kožešinové vestě na střeše svého domu a opravoval ji. Dva kolemjdoucí řezniční nádeníci si jej dobírali různými poznámkami, přičemž vyslovili i obavy, že by ve své kožešinové vestě mohl i zmrznout a měl by se tak lépe obléci. Na jeho varování, aby jej nechali v klidu, pokračovali řezniční nádeníci o to více v dalším popichování. Za nějakou dobu šli ti dva zase kolem a velký pes před nimi hnal tele. Ti hoši začali opět se svými zlými posměšky. Najednou uteklo tele pryč a zmizelo. I přes veškeré hledání nemohlo být nalezeno. Nakonec se hoši poptali „Maes“, zda to tele neviděl, kam utíkalo, neboť ze své střechy má přeci lepší přehled. „Maes“ přiznal, že o přítomnosti telete samozřejmě ví, ale nemá zapotřebí jako poděkování za ty milé posměšky, kterými jej častovali, jim jeho pobyt prozradit. Po naléhavých prosbách řeznických nádeníků, kteří už dokonce začali plakat, nechal sebou „Maes“ přeci jen pohnout a poslal ty dva zkroušené k několika v blízkosti stojícím stromům, kde to tele našli pověšené ve větvích hlavou dolů. Úplně zkoprnělí se zase vrátili zpátky a mínili, že nejsou s to, to zvíře sundat dolů. S výtkou, aby pro příště staré lidi nechali v klidu, dostal tento podivný muž to tele tak zázračným způsobem opět dolů, jako se dostalo nahoru. S radostí a děkováními odtáhli hoši pryč a tak tímto zážitkem nabyli rozumu.

Jako jeho život, i jeho smrt byla prapodivná. Podle svého přání nebyl pohřben na hřbitově, nýbrž v zátáčce nacházející se v blízkosti tří spolu hraničících obcí (Staré Oldřůvky, Rudoltovice, Barnov). Uprostřed zimy byl nahoru

vyvážen na saních tažených silnými voly. Najednou, téměř na konci vsi, se břímě stalo tak těžkým, že ani druhý pár volů, který musel být připřažen, s ním nehnul a sáně se najednou za velkého praskotu rozlomily vejpůl. Mrtvola zůstala venku u pohřebiště, nikdo si netroufal vzít si ji do svého domu.

Po své smrti prý „Maes“ ještě krvácel a za účelem ohledání mrtvého nesl odvážný muž, který sloužil u kanonýrů – jinak se nikdo neodvažoval provést tento hrůzný čin – tři kapky jeho krve do Potštátu k lékaři. Tento muž nenašel dosti slov, aby vypověděl, jak těžká pro něj tato tak krátká cesta byla a jakou nekonečnou ochablost a zničenost cítil ve svých údech, nechybělo mnoho a byl by této zničující cestě podlehl.

100 let myslivecké jednoty a myslivost na Spálovsku

Ing. Karel Čech, Luboměř 38

Rok 2023 je pro myslivost rokem, kdy si připomínáme 100 let od založení Myslivecké jednoty, 100 let péče o zvěř, přírodu a tradice.

Historický právní rámec dnešní myslivosti má původ v hlubokých společenských a hospodářských změnách, které se udály vlivem průmyslové revoluce v průběhu 18. a 19. století. V roce 1781 bylo zrušeno nevolnictví. V roce 1786 vydal císař Josef II. tzv. „Josefský patent“, který sjednocoval nařízení o lovu a zavedl povinnost vlastníků práva lovu zvěř krmit a hradit škody způsobené honbou a zvěří. V roce 1848 bylo zrušeno poddanství a hned v následujícím roce vydal císař František Josef I. patent o myslivosti na cizím pozemku, zavedl tvorbu honiteb v hranicích obce a umožnil právo myslivosti vlastníkům souvislých pozemků nad 115 ha a v ostatních případech obcím. První samostatný zákon o myslivosti vyšel v roce 1866. Ten platil až do roku 1929, kdy vyšel tzv. „Malý honební zákon“, který nově stanovil doby hájení a lovu zvěře.

Dne 6. ledna 1923 se sešli představitelé mysliveckých spolků v České Třebové a byla zde předložena idea ústřední celostátní myslivecké organizace s názvem Československá myslivecká jednota. Ustavující schůze se konala 22. dubna 1923 v Brně. Tím byly položeny pevné základy organizace, jež následně přežila krkolomné turbulence 20. století.

Myslivost byla řízena předsedou a místopředsedy za Čechy, Moravu a Slezsko, Slovensko a Podkarpatskou Rus. O celkové sjednocení myslivecké scény se snažila nová Myslivecká komora po roce 1932, ale s nástupem Adolfa Hitlera k moci v Německu k tomu nedošlo a 2. světová válka rozdělila re-

publiku i myslivost. Po roce 1948 mnozí statkáři, továrníci a majitelé firem, představitelé šlechty, a inteligence, či obecně buržoazie ztratili možnost vlastnit lovecký lístek a vykonávat myslivost. Půda byla zestátněna a vznikla povinnost státních organizací pronajímat honitby mysliveckým sdružením. Rok 1968 zamíchal politikou i myslivostí. Začalo se ještě více plánovat a kontrolovat. Žadatel o kulovou zbraň nedostal povolení k nákupu, pokud nebyl členem minimálně 6 roků a nebyl řádně prověřen. Myslivost pomáhala i národnímu hospodářství. V roce 1963 za pár vyvezených koroptví jsme mohli dovézt 60 kg pomerančů, 25 kg hovězího masa, 17 kg kávy, nebo 53 kg banánů. Stejnou cenu jako automobil Škoda 1000 MB mělo 40 zajíců. Po roce 1989 se půda vrátila původním vlastníkům, vznikala nová honební společenstva a nové honitby s novými nájemy, na které běžné spolky nemají. Přesto každá doba přinesla něco pozitivního a dobrého.

V roce 2023 vstupuje Myslivecká jednota do dalších sto let svého trvání.

Na Spálovsku hospodařila dvě Myslivecká sdružení, a to Spálov a Luboměř. V období zvětšování zemědělských organizací došlo i ke slučování myslivosti, a to na pokyn okresních národních výborů.

Tak vzniklo Myslivecké sdružení Královec ve Spálově. Vzniklo 31. 3. 1978 sloučením mysliveckých sdružení Spálova a Luboměře. Honitba čítala v té době 2 650 ha a měla 30 členů a 4 adepty. Byli to ze sdružení Spálova: Demel Josef č. 45, Gach Jan č. 1, Gavala Štefan č. 291, Haubelt Květoslav č. 306, Klevar Antonín č. 102, Klevar František č. 125, Král Antonín č. 175, Král Miroslav č. 256, Krečmer Karel č. 112, Kubica Antonín č. 127, Mik Karel č. 34, Mik Josef č. 12, Šustek Antonín č. 293, Šustek Zdeněk č. 197, Boháč Ladislav Heřmánky č. 264, Kantor Ladislav Vítkov, Kašpar Bohumil Jakubčovice č. 68, Knápek Josef Vítkov, Stoklasa Svatoslav Vítkov, Szemek Jan Krnov.

Ze sdružení Luboměř: Biskup František č. 40, Čech Karel č. 24, Farda Rostislav č. 86, Lev František č. 28, Novák František č. 81, Ondřej Josef č. 62, Král Václav Spálov čp. 60, Šustek Alois Spálov č. 197, Šustek Stanislav Jakubčovice č. 239, Šíma Josef Brno.

Adepti: Dlabaja Zdeněk Jakubčovice č. 239, Lev Jiří Luboměř č. 28, Knápek Miroslav Vítkov, Urbíš Antonín Spálov č. 219.

Toto sdružení zůstalo ve stejné podobě do současné doby, i když byla možnost jeho opětovného rozdělení po roce 1990. K tomuto rozhodnutí nás vedla zkušenost, že celková péče o zvěř, její chov a lov se lépe provo-

zuje ve větší honitbě, protože zvěř nezná hranice, které si stanovil člověk, a v terénu se pohybuje volně podle svých potřeb. V současné době máme pronajatou honitbu od honebního společenstva Spálov. Honitba má zhruba 2 350 hektarů a stará se o ni 25 myslivců, z toho 1 žena.

Žije u nás zvěř jelení, daňčí, srnčí, černá, zaječí, liška, jezevec, mývalovec, kuna, hranostaj, káně, jestřáb, krahujec, poštolka, moták pochop, výr, puštit, kalous, krkavec, už i dudek, straka aj. Zvěř daňčí jsme vysadili v roce 1986 a pocházela z Maďarska. Byla to snaha zpestřit spárkatou zvěř v honitbě. V té době lov divočáků byl sporadický a jelení zvěř jsme nelovili. Za účelem vypuštění daňčí zvěře jsme vybudovali aklimatizační obůrku za Urbišovým v Potůčkách. Tam jsme je měli déle než rok, aby si zvykli a neutekli. Jsou zde dodnes. Nebyl to dobrý kup, byla to nekvalitní zvěř s mizernou trofejí. Další marná snaha byla s chovem zvěře bažantí. Bývalo v zimě hodně sněhu a máme přemíru dravců na zemi i ve vzduchu. V současné době lovíme ročně 40 až 60 lišek. Ostatní predátoři jsou ze zákona chráněni. Snaha udržet populaci koroptví se nám také nepodařila i přes odchov a vypouštění do přírody. Zajíce nelovíme z důvodu nízkých stavů minimálně 30 let. Mnoho se změnilo za uplynulých šedesát let. Na polích, mezích a v lesích žila spousta ptačí drobotiny, všechny druhy sýkorek, brhlíci, skřivani, stehlíci a mnoho dalších, vrbců byly plné dvory, dny se probouzely zpěvem samečků koňader, z divokých holubů u nás hnízdil i holub doupňák, zajíce jsme byli schopni chytit do rukou v brázdě brambor nebo na palouku u lesa. Při orání polí létaly za pluhů hejna vran. Kos, strakapoud, sojka, divoký holub byli obyvatelé pouze lesů a do vesnic přilétli jenom v tuhých zimách. Straka, dudek, moták, krkavec, orel, ani mývalovec v naší oblasti nežili. K nim patří i dnes hojná hrdlička zahradní, která přišla z jižní Evropy.

Mimo mysliveckou činnost provozujeme i činnost kulturní a společenskou. V lednu pořádáme myslivecký ples ve Spálově, na dětských dnech v Luboměři a ve Spálově se staráme o střelbu ze vzduchovek na různé druhy terčů. Jednou ročně pořádáme v Luboměři myslivecké hody. Ve spolupráci s obecními úřady jsme zajistili pro školní kabinet nové preparáty. Mimo jiné se jednalo o lišku, kunu skalní, straku obecnou, hrdličku zahradní, strakapouda a pěnkavu. Jsme domluveni, že ještě dodáme preparáty lebek a parůžků. Před epidemií covidu jsme byli několikrát ve škole besedovat s žáky o myslivosti a přírodě. Snažíme se tuto činnost opět obnovit.

Pokud se myslivosti a názoru na myslivce týká, tady bych chtěl zdůraznit, že myslivost je činnost zájmová, které se myslivec věnuje dobrovolně

a ve svém volném čase. Myslivost není zisková činnost, není tu ohodnocena práce za péči o zvěř a myslivecké zařízení, které je někdy úmyslně poškozováno a ničeno. Příroda, zvěř a myslivost potřebují klid. Nesmyslné nájezdy motorek a čtyřkolek je nezákonné, zvěř je plašena a honěna, pole a louky mají vyježděné koleje. Zdraví prospěšné procházky a vyjížďky na koních v podvečerních hodinách po okrajích lesů, někdy i s čelovkou na hlavě, kdy myslivec potřebuje poznat počty a zvyky zvěře nebo plnit povinnost snižování stavů zvěře, myslivcům ani zvěři nepomáhá. V současné době je silný tlak na návrat velkých predátorů do přírody. Zdá se, že přírodu spasí medvědi, vlci a ostatní dravci. Budoucnost ukáže, co je rozumné a co ne. Nikdo se nemohl dotknout kormoránů ani bobrů, až se přemnožili a škodí. Dnes už víme, že všeho je moc. Lidé na vesnicích jsou šžití s přírodou, ale rozhodují jiní. Do přírody patří vše. Mně vadí, že na podporu ptačí drobotiny, koroptviček a zajíců podporovatelé vlků zapomněli.

Myslivci ze zákona zodpovídají za škody způsobené zvěří rukou společnou a nerozdílnou bez rozdílu, jestli zvěř v naší honitbě žije, nebo k nám pouze v noci přijde a škodu způsobí. Přitom myslivec nemá prakticky možnost ovlivnit, co a kde se vyseje nebo vysadí a jakými přípravky a technologickými postupy jsou tyto plodiny ošetřovány a jakým způsobem je prováděna sklizeň. Tady bych chtěl podotknout, že spolupráce s a.s. Spálov je na dobré úrovni, a že se v rámci možností tolerujeme.

Výkon práva myslivosti představuje vysoké nároky z hlediska času, financí i osobní kvalifikace. Jedná se o odbornou a kvalifikovanou činnost řízenou státem s množstvím omezení a příkazů. Základní myslivecké zkoušky s množstvím učiva a rozsahem předmětů jsou srovnatelné s řidičským průkazem pro profesionály.

Myslivost provozujeme bez podpory státu, staráme se o zvěř a její životní prostor ve svém volném čase a ze svého. A jak jste si přečetli, snažíme se něco dělat i pro občany obou obcí.

A kdybychom to nedělali rádi, tak tu nejsme.

V roce 2012 byla lidová myslivost zapsána do Seznamu nehmotného kulturního dědictví České republiky.

*Stavba posedu, Špálov dolní konec, rok 1977, archiv Klevár Antonín
zleva Knápek Miroslav, Kašpar Bohumil, Ambrož Petr, Šustek Antonín, Král Antonín, Knápek Josef,
Urbíš Antonín, Klevár František, Král Miroslav, Rycek Josef, Krečmer Karel se synem Karlem*

Nástup před lovem, hřiště Špálov, rok asi 1995, archiv Krečmer Karel
1. řada zleva Kašpar Bohumil, Šustek Antonín, Miška Jaroslav, Lev Jiří, Chromek Miloš, Podešva
Jan, Haubelt Květoslav, Šíma Břetislav, Brňáček, Král Antonín, Munster František,
Richter Miroslav, Rebičová Eva
2. řada zleva Knápek Josef, Havrlant Antonín, Szmek Zdeněk, Brožek Stanislav, Klevár Luděk,
Antoňů Pavel, Klevár František, Kubica Antonín, Buček Andrej, Klevár Antonín,
Klevár Zdeněk, Mik Jindřich

*Nástup před lovem, rok 1977, archiv Čech Karel
zleva Žabka, zády Šustek Antonín, Knápek Josef*

1. řada zleva neznám, neznám, Šustek Alois, Lev František, Novák František, neznám, Mik Karel, Gavalta Štefan, Haubelt Květoslav, neznám, neznám, neznám, Richter Miroslav, neznám, Dohnal, 2. řada zleva Farda Rostislav, Kašpar Bohumil, Kubica Antonín, 3x neznám, Klevar Antonín, Král Antonín, Boháč Ladislav, Šustek Pavel, neznám, neznám, Knop Alois, neznám, Knop Antonín.

Počasí v oblasti Oderských vrchů v roce 2022

Josef Vlček

První leden připadl tentokrát na sobotu. V této souvislosti předpovídal stoletý kalendář, že toho roku bývá málo obilí, málo větrů, mnoho ovoce a také mnoho zimnic. S odstupem času vidíme, že skutečně v našem kraji se vyskytlo málo větrů. Určitou výjimku představuje ovšem malé tornádo, které 10. září odpoledne zasáhlo zcela nečekaně obec Hrabětice, ležící nedaleko Jeseníku nad Odrou, a způsobilo značné materiální škody zejména na střechách budov. Živel vyvracel i vzrostlé stromy, včetně lípy u jednoho stavení. Naštěstí při této události, jež netrvala déle než 15 minut, nebyl nikdo zraněn. Zmíněný jev provázela i bouřka s krupobitím, které zasáhlo i oblast Nového Jičína. Ovoce se urodilo skutečně mnoho, ještě nyní na začátku roku 2023, když nečekaně roztál při oblevě sníh, vidíme pod ovocnými stromy, zejména jabloněmi ležet spousty plodů.

Počasí v lednu navázalo zpočátku na oblevu ze závěru prosince předchozího roku. Prvního ledna odpoledne i slabě přšelo. Zima si vybrala oddechový čas až do 5. ledna. Teprve svátek Tří králů (6. ledna) znamenal určitý zlom ve vývoji počasí a ve zbytku měsíce se k nám nastěhovala přece jen zima, i když lze hovořit jen o mírné zimě (teploty se totiž pohybovaly jen slabě pod nulou a jen ojediněle do -8 stupňů). Také sněhu napadlo jen málo, nejčastěji sněhová pokrývka nepřekročila 5 cm. 17. ledna jsme zaznamenali, a to nejen u nás, zimní bouřku, když jsme pozorovali nejméně jeden bleskový výboj. Zato v Čechách a sousedním Polsku byly prý blesky mnohem četnější a intenzivnější, což bývá pro toto zimní období spíše výjimečné. Možná zde existuje přímá souvislost s výbuchem sopky v oblasti Tichomoří.

Pouze první dekáda února mohla ještě připomínat odcházející zimu. Po 10. únoru se sněhová pokrývka zcela ztratila a již v polovině měsíce jsme mohli zaznamenat předčasný nástup jara. 17. února vyvolal silný vítr kalamitu v dopravě. Říká se, že „mírný a zejména jasný únor je zlým znamením pro nastávající jaro“.

A skutečně, následující březen přinesl ještě mnoho ranních mrazů a zpočátku i trochu sněhu. Celý měsíc byl ovšem hodně suchý (pouze 17,6 mm srážek). Stojí za zmínku, že v polovině měsíce pronikl nad Evropu vzduch ze Sahary, který obsahoval mnoho prachových částic. Když pak u nás v noci z 15. na 16. 3. přišlo, ulpívaly částičky prachu na venkovních předmětech. Zvláště dobře byl prach viditelný na kalužích či střeších automobilů.

Prudké ochlazení, které se dostavilo poslední březnový den, jako by předznamenalo i průběh počasí v následujícím měsíci. Již na začátku dubna napadlo okolo 5 cm sněhu, který sice během několika dnů zase roztál, ale i nadále převládaly studené severní větry. O velikonočních svátcích, které letos připadly na dny 15.-18. dubna, se opět ochladilo. Velký pátek byl deštivý (15. 4.), padaly i kroupy a chladné počasí (i když převážně slunečné) vydrželo i v neděli a pondělí. O svátku sv. Jiří (24. 4.), který bývá považován za symbol jara, se dostavily první jarní bouřky. Meteorologové dodatečně

vyhodnotili měsíc duben jako druhý nejchladnější za posledních dvacet let s průměrnou teplotou jen 6,4 °C.

První polovina května se vyznačovala velkým suchem, neboť vůbec nepršelo. Ani potom jsme se deště nedočkali, s výjimkou 25. května, když spadlo během jediného dopoledne 28 mm srážek. Tentokrát se nedostavili „ledoví muži“ (12. - 14. 5.), kteří přinášejí často výrazné ochlazení. Naopak 12. 5. jsme mohli odpoledne zaznamenat takřka letní teplotu 24,9 °C. Podmínky pro zdárný odkvět ovocných stromů byly tak neobyčejně příznivé.

„Když máj vláhy nedá, červen se pak předá,“ praví stará lidová moudrost, které i letos musíme dát za pravdu. Pršelo dosti často, ačkoliv na vyrovnání srážkového deficitu z jarního období to bylo stále málo. Podobně jako vloni se největší vedra v tomto měsíci dostavila až v jeho druhé polovině. 19. června dokonce padl teplotní rekord (39 °C!), který zaznamenali v Řeži u Prahy. V poslední dekádě měsíce se i u nás vyskytlo několik horkých letních dnů. Patrně nejtepleji bylo 27. června s odpolední teplotou 29 °C. Úhrn srážek přesáhl ve sledovaném období 86 mm, když k tomu přispělo několik vydatných lijáků. V nedalekém Moravském Berouně padaly při silné bouři 29. 6. odpoledne kroupy velké až 2 cm, které poničily nejen řadu střech obytných budov, ale nadělaly i důlky do karosérií

parkujících automobilů. Je třeba připomenout, že v brzkých ranních hodinách (okolo 4.30 h SEČ) 28. 6. při bouřce uhodil náhle blesk do lípy stojící v parku u luboměřského obecního úřadu. Lípa naštěstí úder blesku přežila bez úhony.

Následující červenec byl na deště již poměrně chudší a zůstal tak srážkově již podnormální. Bezespornu se letošní červenec projevil jako nejteplejší letní měsíc tohoto roku. Ve dnech 20 - 22. 7. překročila rtuť teploměru ve stínu hranici 30 °C, a to po sobě v následujících třech dnech. Již na začátku měsíce, ve dnech 1. - 4. 7. se léto připomnělo „třícítkami“. Ovšem ještě větší vedra panovala v tomto čase i v západní Evropě (Francie a Španělsko), kde rtuť teploměru atakovala až 40 °C ve stínu. Ve vojenském prostoru Libavá shořelo 25. 7. několik hektarů mladého lesa. Větším škodám zabránili obětaví hasiči. Mnohem horší a daleko rozsáhlejší požár zachvátil v těch dnech oblast Českého Švýcarska, kde oheň zasáhl území o výměře až tisíce hektarů, při čemž se rychle šířil ve vyprahlé krajině. Trvalo více než 14 dní, než jej dokázali hasiči dostat pod kontrolu!

Stále přetrvávající sucho ukončil až nezvykle deštivý srpen, když oproti normálu napršelo skoro 142 mm. Špatně se sušila otava (druhá seč) a v řadě případů balíky nedokonale usušeného a slisovaného krmiva začaly plesnivět, takže je zví-

řata nechtěla žrát. Vyskytly se ještě i teplé dny, ovšem pouze v jediném případě (19. 8.) jsme zaznamenali teplotu 30 °C, avšak zejména závěr měsíce jako by předznamenával přicházející podzim. Časté lijáky spojené se silnými bouřkami konečně nasýtily půdu vláhou. Zatímco ještě v polovině srpna jsme v Odře mohli pozorovat už říční kameny, na konci měsíce se řeka mírně rozvodnila. Snad nejhorší bouřka zasáhla náš kraj 21. srpna. Vyznačovala se nejen silným lijákem, ale také nezvyklým počtem nebezpečných blesků (jeden z nich uhodil do komína bývalého Dřevoplastu v Jakubčovicích). 28. 8. v poledních hodinách se strhla další bouře s lijákem. Nejvydatněji pršelo v Odrách a nejbližším okolí (dolní konec obce Pohoř zasáhla blesková povodeň, zaplaveno vodou bylo i oderské autobusové nádraží a v nepříliš vzdáleném Suchdolu voda na krátkou dobu zaplavila i železniční podjezd nedaleko firmy Romotop).

Přišlo září, ale „babí léto“ stále v nedohlednu. Naopak často pršelo, což prospělo sice houbám v leších, ale nikoliv zemědělcům nebo zahrádkářům. Poněvadž převládalo severní proudění, udržovalo se stále chladné počasí, které odpovídalo už spíše říjnu nebo začátku listopadu. Pouze na začátku září jsme se mohli na chvíli ohřát, když odpolední teplota se blížila k 20 °C. Celkový úhrn měsíčních srážek dosáhl 103,5 mm.

Vytoužené „babí léto“ přinesl až říjen. Počasí tohoto měsíce lze charakterizovat slovy: velmi teplý a suchý říjen. Zejména v Čechách na pozorovacích stanicích padaly teplotní rekordy. Ještě 30. října hlásil Vimperk na Šumavě 26,2 °C! Houbařská sezóna dosáhla svého vrcholu již na začátku měsíce.

V teplých dnech na počátku října jsme mohli pozorovat zajímavý jev, když docházelo k velkému rojení sluníček sedmitečných i těch více tečných, která si vyhledávala svoje zimoviště v oknech nebo ve spárách zdí či na fasádách domů.

Ještě na začátku listopadu dozníval celkově teplý ráz počasí. Během celého měsíce skoro vůbec nepršelo (srážkový úhrn činil pouze 12,9 mm, tedy výrazně suchý měsíc). Teplejší dny, které jsme prožívali v první polovině měsíce, byly od 17. 11. vystřídány prvními sněhovými přeháňkami, kdy napadlo až 5 cm sněhu. Jednalo se ale jen o krátkodobou změnu počasí, protože záhy se opět obnovil přísun teplejšího vzduchu a sníh roztál.

Poslední listopadový den přinesl mlhy a celodenní mráz. Ani začátek prosince nebyl jiný. Velmi krátké, pouze dvoudenní oteplení bylo od 8. prosince vystřídáno mrazy a sněžením. Nejsilnější mráz jsme zaznamenali 14. 12., když ráno ukázal teploměr -10,3 °C, v údolích okolo Odry dokonce -13 °C. Ve dnech 16. a 17. 12. vydatně sněžilo, takže sně-

hová pokrývka dosáhla do výšky 30 cm, v závějích 50 cm i více. Zdálo se, že letošní Vánoce budou po dlouhé době opět bílé, jak je známé z obrázků Josefa Lady. Pokud jsme ale podleli iluzi bílých Vánoc, čekalo nás brzy vystřízlivění. Už 22. 12. přišla nečekaná obleva a sníh, který předtím napadl na nezamrzlou zem, velmi rychle tál. Nejvíce ho pak ubylo následující den, kdy začalo dokonce pršet, takže o vánočních svátcích - k naší velké lítosti - ležely jen zbytky sněhu. I ve zbývajících prosincových dnech postupně mizely ještě se udržující zbytky sněhových závějí. V samotném závěru roku se namísto očekávaného ochlazení ještě více oteplilo, takže velmi teplý vzduch na Silvestra vyhnal rtuť teploměru u nás až na +7,5 °C. Na většině meteorologických stanicích v ČR padaly také teplotní rekordy.

Vládcem roku 2022 byla podle astrologů planeta Jupiter. Ve srovnání s předešlým rokem nemělo letos jaro v podstatě žádné zpoždění, ačkoliv první jarní měsíc březen, jak jsme se už zmínili, přinesl ještě řadu ranních mrazů. Celkově v tomto období převládlo výrazně suché počasí, které přetrvávalo až do června. Právě slunečná pohoda a absence ranních mrazíků, zejména v době odkvětu ovocných stromů, měly zásadní a příznivý vliv na jejich opylení a vytvoření příznivých předpokladů pro dobrou sklizeň.

Lze bez nadsázky říci, že letošní úroda veškerého ovoce byla mimořádně dobrá.

Již začátkem června jsme mohli ochutnat první ovoce. Třešní se urodilo dostatek, byly však často napadeny známým škůdcem - vrtulí třešňovou. Také višně překvapily velmi dobrou úrodou. Ještě dříve se na tržnicích objevily také zahradní jahody. Poněvadž cena za 1kg jahod se v souvislosti s inflací zvýšila až na 80 Kč, mnozí zákazníci využili tzv. samosběr na farmách. Později dozrávaly také lesní jahody, jichž se urodilo méně než vloni. V lesích okolo Heltínova začaly dozrávat koncem června borůvky. Je zajímavé, že ačkoliv je v době kvetení nepoškodil už žádný mráz, dávaly jen průměrnou úrodu a určitě slabší než vloni. Navíc většina plodů byla drobnější v důsledku suchého jara. Naprosto mimořádná byla letos úroda jablek. Již letních jablek, tzv. žňovek, jsme sklízeli mnohem více než obvykle, často ale hnily, protože je napadal hmyz. Podzimní i zimní odrůdy jablek mnohdy nestačili pěstitelé všechny ani sklídit, takže zůstaly i na stromech, aby posloužily jako potrava pro ptáky během nastávajícího zimního období. Ještě častěji se tak naskytl smutný pohled na opadaná jablka, která pod stromy shnila.

Obdobně bohatá sklizeň hrušek se týkala prakticky všech odrůd, zejména ale zimních. Velmi dobrá byla sklizeň švestek, které se musely sbí-

rat současně s jiným ovocem. Pokud se rovnou nezavařily jako kompot nebo se neuschovaly do mrazničky, skončily v sudech. Vinná réva dala bohatou kvalitní úrodu, na rozdíl od minulého roku, kdy hrozny napadla plíseň. Příroda nás letos štědře obdarovala také semeny různých dřevin (semínka javorů, urodily se dubové žaludy, ale málo bylo bukvic).

Kvůli žravým hnědým slimákům byly problémy s pěstováním zeleniny v zahrádkách. Podobně jako vloni jsme sklízeli hodně vlašských ořechů. Méně letos bylo zahradních malin a ostružin. Na polích dávaly obiloviny vyšší výnosy než v roce 2021. Snad jen s výjimkou pšenice ozimé, u které byl zaznamenán menší pokles. Opět se dařilo bramborám, vždyť koneckonců Oderské hory náleží díky půdním i klimatickým podmínkám mezi bramborářské oblasti.

Oproti předchozímu roku, kdy senoseč v červnu probíhala za ideálních podmínek, se letos přece jen objevovaly přeháňky, takže posečená zelená hmota se vyznačovala větší vlhkostí a existovalo tak větší riziko vzniku plísní. Ještě horší podmínky pro sušení otavy (druhé seče) přichystal pak srpen, který se projevil jako nejdeštivější měsíc tohoto léta.

Poněkud optimističtěji oproti loňsku vyhlíželi chovatelé včel, ačkoliv výnosy medu vesměs nepřekročily průměr. S ohledem na všeobecnou inflaci, v té době již trojcifernou

(přes 15 %) ceny medu i jiných včelařských produktů vzrostly. Jeden kg medu se prodával docela běžně za 220 Kč i více.

Ceny se lišily také podle jednotlivých druhů medu. Nejlevněji se prodával med květový.

Postní putování ke stromům

Redakce: V loňském roce jsme zveřejnili „Postní putování ke křížům“ a letos v této tradici pokračujeme, ale nebudou to již kříže, budeme se věnovat stromům. Za zaslané příspěvky od farníků spálovské a oderské farnosti, také za fotografie stromů, děkujeme paní Naděždě Králové, Spálov 317.

1 Mendlův kaštan

V polích pod lesy kopce Veselí byl podle ústně tradovaného vyprávění vysazen u obecní polní cesty v roce 1875 kaštan tehdy 53letým Johannem Gregorem Mendelem a jeho sestrou Theresií (provdanou za Leopolda Schindlera, ta vlastnila pozemek od kaštanu směrem na Emauzy). Johann Gregor Mendel byl rodák z blízkých Hynčic, narodil se tam v roce 1822. Stal se knězem a řeholníkem a později i opatem u augustiniánů v Brně. Jako vědec – biolog se zabýval genetickým oborem a jako první na světě popsal u rostlin zákony dědičnosti. Dodnes se jeho dílo ve světě velmi cení. Kaštan, ke kterému se vydáme, je přibližně 160 let starý. Byl Mendelem zasazen jako sazenice ze zahrady augustiniánského opatství v Brně. Lidé ho mohou dobře vidět ze silnice Odry – Bělotín, i z dálničního odpočívadla. Několika

generacím poskytoval Mendlův kaštan příjemný stín a jeho plody přinášely a nadále budou přinášet užitek jako potrava lesní zvěři.

V kovové schránce najdete dokončení citátu z encykliky papeže Františka Laudato si': „Jsme povoláni stát se nástroji Boha Otce, aby naše planeta byla tím, o čem On snil, když ji stvořil...“

Výzva pro děti: U kaštanu najdete kromě odpočívadla i „hmatovou stezku“ pro chůzi naboso. Skládá se z několika částí s různým povrchem. Pokaždé tak bosá chodidla při chůzi cítí něco jiného. Váš úkol najdete v ukryté schránce v okolí stromu. Protože je chladné počasí, doporučujeme těm nejodvážnějším projít stezku v ponožkách. S sebou si vezměte jeden pár ponožek náhradních, aby se vám do bot nedostalo svinstvo. Protože aktuálně je na stezce sníh, chůze se odkládá na léto! :-)

2 Mankovická lípa

Na našem putování k zajímavým stromům nyní sestoupíme na rovinu na jižním okraji CHKO Poodří, do obce Mankovice. Vedla tudy kdysi stará obchodní cesta, tzv. „Jantarová stezka“ vedoucí od Dunaje až k Baltskému moři. První písemná zpráva o Mankovicích je z roku 1374, do roku 1436 patřily Mankovice ke kravařskému panství, poté k panství oderskému. Mankovice mají

i jednoho slavného rodáka pocházejícího z čísla popisného 70, naproti farnímu kostelu Navštívení Panny Marie. Tímto rodákem byl člen Moravských bratří, Matouš Stach, který působil od roku 1733 jako misionář v Grónsku a později jako kazatel v Severní Karolíně.

My se vydáme k památnému stromu, který stojí u vlakové stanice na trati Odry - Suchdol nad Odrou. Důstojně se tam zvedá do výšky 26 m lípa, nazývaná srdčitá neboli malolistá. Aktuálně žádno-listá. Obvod kmene činí 428 cm. Strom byl vyhlášen památným v roce 1994. Jeho stáří je odhadováno na 200 let.

Lidé si dříve mysleli, že lípa dokáže pro svou vůni odehnat

zlé duchy a dokáže zbavit člověka chmurných myšlenek. Naši předkové byli z krásy a mohutnosti tohoto stromu nadšeni a považovala se za symbol Slovanů. Na tzv. Všeslovanském sjezdu v Praze roku 1848 byla lípa vyhlášena stromem Slovanů oficiálně. Proto ji také my považujeme za svůj národní strom.

Zajímavostí této lípy je, že se nedaleko od ní našel v roce 1891, při stavbě dráhy, velmi cenný nález. Nebyl to poklad se zlatem, ale velmi staré bronzové ozdoby z 5. století před Kristem. Našly se tam části náramků, prsteny a další zajímavá dekorace. Dnes je většina předmětů v opavském Slezském zemském muzeu, ale část tzv. „mankovického pokladu“ můžete vidět i v Muzeu Oderska v přízemí ve vitríně hned za dveřmi.

Poté, co u stromu objevíte schránku s dokončením citátu a úkolu pro děti, jste od 13. hodiny pozváni na lipový čaj k manželům Hrabovským č. p. 22. Pro dospělé neřidiče bude i čaj s destilovanými výtažky jiného stromu. Cestu k Hrabovským najdete snadno. Když vyjedete od nádraží zpět na hlavní cestu směr Odry, je to jen třetí dům vlevo. Místo bude označeno symbolem lipového listu.

3 Tři smrky

Naše třetí výprava má hned 3 zvláštnosti. Jednak se jedná o stromy hned tři, pak - že jsou to jako jediné stromy jehličnaté a poslední zvláštností je, že tam nejsou. Tedy, zůstaly po nich jen 3 velké a dnes již zcela ztrouchnivělé pařezy. Kdysi to ale byly stromy velmi významné, které vymezovaly trojmezí katastrů Oder, Dobešova a Veselí. Dodnes je možné spatřit 50 m západním směrem u potoka starý hraniční kámen.

Smrky zde rostly na odív jako bratři více než 120 let. První z nich však uschnul a v květnu roku 1989 musel být pokácen. O pět let později i dva zbývající. Nejstarší z bratrů vyrostl do výšky 40 metrů. Potřeboval k tomu 152 let.

V první květnovou neděli roku 1990 se sešlo 50 lidí a vysadili zde tři nové smrky, aby se tak uchoval název tohoto místa. Smrky jsou nejčastěji rostoucími stromy v našich lesích. Tvoří 43 % všech dřevin. Jejich výhodou je rychlý růst a výborné zadržování vláhy v půdě. Nevýhodou je zranitelnost kůrovcem.

Na křižovatce nad lavičkou se nachází byzantská ikona Bohorodičky Vladimírské, podle ruského města na řece Kljazma, ve kterém byla ikona od 12. století uchovávána. Podle legendy tuto podobu Panny Marie vytvořil sám evangelista Lukáš, který o Marii nejvíce píše. Obraz vyjadřuje velmi něžnou lásku Boží matky k synu Ježíši, ale také k celému lidstvu. Papež František to nezapomněl zmínit i ve své encyklice *Laudato si'*: Maria, matka pečující o Ježíše, pečuje nyní se zanícením.....“ Dokončení najdete jako obvykle ve schránce.

Za lavičkou se nacházela Ohneiserova louka, na níž se sbíhají vody tvořící Stodolní potok. Cesta za potokem vedla nahoru k hostinci na Dvořisku, oblíbenému výletnímu cíli oderské mládeže.

Minulou neděli jsme vám v Mankovicích nabízeli lipový čaj. Málo se ví, že je velmi dobrý a zdravý také čaj ze smrkového jehličí, tedy z jarních smrkových výhonků. U Tří smrků jsme připravili ochutnávku toho čaje od 14.00 do 15.30. Pro porovnání nabízíme také čaj z borovice a pro ty nejmenší budeme nalévat borovičku.

4 U javoru

Čtvrtý strom, který nám má v našem putování k Velikonocům připomenout dřevo Ježíšova kříže, se nachází nedaleko obce Pohoř. Má výšku 27 metrů, obvod kmene 3 metry a jeho listy dobře známe z kanadské vlajky. Jedná se o javor s příznakem klen. Javor je strom s tvrdým dřevem, jeho kořeny sahají hluboko pod zem. Ten náš je pozůstatkem smíšené kmenoviny buku lesního, javoru klenu a lípy malolisté. Svým stářím cca 130 let se řadí mezi nejstarší javory na Odersku. Stejněho stáří je buk lesní, který se nachází na hranici „farského lesa“ a pole a můžeme jej vidět po levé straně naší trasy k javoru.

Význam takových stromů je především lesnický, a proto se nechávají v lese dožít a nekácejí se. Lesnický význam tohoto místa umocňuje poutního obraz sv. Huberta – patrona lesníků a myslivců. Najdete ho jen pár metrů od javoru. 30. května 1995 ho požehnal jmenovec toho světce P. Hubert Šula spolu s otci Vojtěchem Klimentem, Bernardem Bartoněm OFM Cap., a Bohuslavem Novákem. Myslivci tehdy drželi na místě čestnou stráž. U obrazu přečtete i hezkou modlitbu a možná uvidíte i pavoučka pro štěstí.

Cesta kolem javoru pokračuje dál směrem na Jestřábí. U ní nedaleko Stříbrného jezírka stojí památný kříž. Je spojen s osobou kněze Františka Mastila poznamenaného 3,5letým pankráckým vězením v padesátých letech. Tento kněz působil krátce ve farnosti Pohoř. Zde také zemřel 5. března 1955 ve věku nedožitých 65 let. Stalo se to cestou do Kletné, kam se vydal vyučovat náboženství.

P. Mastil byl pak pochován v Palkovicích, kde od roku 1935 působil a zastával funkci děkana Místeckého děkanátu do roku 1949. Po válce inicioval opravy kostela – vnější a vnitřní úpravy, zvony, malba, varhany a další. Veškeré stavební práce však byly kvůli jeho věznění zastaveny. Po propuštění byl donucen farnost opustit. Měl zakoupeno stavební místo v Palkovicích pro svůj odpočinek, ale nedočkál se toho. Pobyt v Palkovicích mu byl zakázán. Kříž byl postaven z iniciativy pana Františka Eliáše a požehnán 14.

září 1994 na připomínku tohoto kněze za účasti P. Šuly a oderského duchovenstva. Z Palkovic přijel na žehnání kříže autobus vděčných poutníků a obřad žehnání zpestřily 3 pěvecké sbory – Chorus Odry, sbor církevní školy a schola z Nového Jičína. Byla to posmrtná náhrada za soudní výrok zakazující mu pobyt v Palkovicích. Kříž byl nakonec pojmenován Mastilův kříž.

U javoru u ohníčku si můžete opéct cokoliv, co si s sebou přinesete. A to od 13.30 do 15.00. Protože z mízy javoru, která obsahuje u některých druhů 3 % cukru, se připravuje tzv. javorový sirup, budou pro vás připravené i některé produkty s jeho příchutí. Pamatujeme na děti i na dospělé.

Po modlitbě u stromu se můžete vydat hledat schránku s úkolem pro děti a s dokončením citátu z encykliky Laudato si' papeže Františka: „Byli jsme počati v srdci Boha a tudíž každý z nás je plodem Boží myšlenky. Každý z nás je chtěn,....“ Schránku na místě najdete od 13.00 h.

Protože najít náš „Javor“ není zcela snadné, vyznačili jsme pro vás cestu. Trasa začíná na dolním konci obce Pohoř, asi 200 m od kostela, kde můžeme před bývalou restaurací zaparkovat auto. Pokračujete východním směrem po silnici vpravo od poutního obrázku P. Marie. Dále budete vedeni zelenými fáborky a šipkami s nápisem JV (javor) až na místo „U javora“. Trasa je dlouhá 1,4 km. Těšíme se na vás.

GP bod 49°40'25.67"N, 17°52'33.58"E

5 Dub v Kolonce

Další, tentokrát už pátá vycházka, nás opět přivede do blízkosti železniční trati. Mezi Odrami a Jakubčovicemi staví vlak ve stanici Loučky. Asi 50 metrů severovýchodním směrem lze spatřit jeden ze skutečných velikanů na naší postní cestě – památný dub. Tento strom zde lidé ponechali jako varovné znamení po velké povodni v r. 1914, když stoletá voda sahala až k patě dubu. Domky po pravé straně cesty dostaly po první světové válce název Kolonka, tedy malá kolonie, k níž patřila i panská hájovna ve svahu pod lesem.

Z cedulky umístěné poblíž se dovídáme, že výška tohoto stromu je 23,6 metrů. Obdivuhodná je ovšem šířka jeho koruny, která činí neuvěřitelných 31,8 metrů. K tomu, aby ji strom unesl, musel si pořídit kmen o obvodu 491 cm. Dřevo dubu je totiž mimořádně tvrdé, pevné a také těžké. Z tohoto dřeva se vyráběly sudy, mlýnská kola, piloty k mostům a také lávky. Kdo si chtěl pořídit tzv. bytelný nábytek, vybral si toto dřevo.

Stáří našeho dubu je zhruba 220 let, což u toho stromu ještě není žádný úctyhodný věk. Mezi nejznámější duby v naší republice patří půl tisíce let

starý dub Karla IV., u zámku v Kolodějích v Praze nebo tzv. Svatováclavský dub s obvodem téměř 8 metrů ve Stochově u Kladna. Jeho stáří se odhaduje na více než na 800 let.

Můžeme ještě dodat, že náš strom v Kolonce je dub letní. Pozná se oproti zimnímu kolegovi podle listů. Ty jeho mají velmi krátký řapík, tedy stonek, na kterém list roste. To platí i o plodech, kterými jsou u dubu dobře známé žaludy. Dub letní lze také poznat díky malé hnědé kuličce nazývané duběnka. Duběnka není ovoce ani žádný oříšek. Je to útvar, který se vytvoří na stromě působením jiného organismu. V tomto případě je původcem malá vosička, která naklade vajíčko na spodní stranu listu. Z něj se pak vylíhne larva, kolem které se díky chemické reakci stromu vytvoří malá kulička. Larva je uvnitř chráněna až do své dospělosti. Pak duběnku opustí. V minulosti (ve středověku) lidé tyto dubové kuličky sbírali. Pomleli je na prášek, který potom máčeli ve vodě a díky přimíchání dalších látek (síran železnatý, arabská guma) vyráběli tzv. duběnkový inkoust.

Tak se nám vlastně předkové tohoto stromu podíleli na přepisování evangelia, radostné zprávy o velké lásce, kterou nám Syn Boží prokázal tím, že na dřevě kříže zemřel za každého z nás. S tím se pojí úkol připravený u dubu pro děti. Těšíme se na vás!

PAMÁTNÝ STROM JAVOR KLEN VE SPÁLOVĚ

J. Šustková

Spálovský klen je dnes již odumřelé torzo památného stromu javoru klen (*Acer pseudoplatanus* L.), které se nachází severně od městyse Spálov v aleji u silnice ke Spálovskému mlýnu a k poutnímu místu Panna Marie ve Skále. Ještě na přelomu tisíciletí zdobil javorovou alej za Příhonem s 18 dalšími výrazně mladšími javory a jeho masivní točitý kmen se ve výšce téměř tří metrů bohatě rozvětvoval do rozložitě koruny o šířce okolo 22 metrů a výšce 19 metrů. Alej lemuje turistickou stezku, která dále pokračuje lesem a tak zkracuje cestu k poutnímu místu.

Stáří kleny je odhadováno na více než 300 let a ochrana stromu byla vyhlášena Odborem životního prostředí v Odrách dne 13. června 1980. Na počátku našeho století začal usychat a od roku 2008 je prořezaný a tvoří výrazné torzo připomínající lidskou ruku s otevřenou dlaní, ale místo prstů ční k obloze osm pahýlů z větví. Výška torza je 650 cm a obvod kmene 470 cm.

Povídá se, že javor pamatuje učitele národů Jana Amose Komenského, který působil ve Fulneku v letech 1618 až 1621 jako správce bratrského sboru a bratrské školy. Ale to by musel mít náš javor o sto let více. Snad by bylo možné ještě doplnit, že J. A. Komenský na své mapě Moravy z roku 1627 označil Spálov jako SPAN.

Javor klen je velmi hodnotnou dřevinou našich lesů a dobře se uplatňuje i v parcích. Jeho dřevo je šedavě bílé, tvrdé a pevné, v suchu trvanlivé. Využívá se v nábytkářství, v soustružnictví a v nástrojářství. Dřevo klenů se používalo k výrobě louten a dodnes se užívá na výrobu houslí.

Legionářský deník Aloise Kurovce – pokračování

upravil Josef Vlček

Přišlo jaro a s ním nové myšlenky, nová nálada, nový život. V té době jsem odebíral časopisy Ruské slovo, Krasnij kraj, Čechoslovák a Čechoslován Kyjevský. Začal jsem přemýšlet o odchodu do armády. Styděl jsem se, že pořád sedím ještě v týlu, ale poměry a okolnosti mě stále zdržovaly. Koncem května se mnou začal bydlet Josef Lukeš, který odešel asi o měsíc dříve nežli já z tzv. postrojny (česky budova či stavba). Odešel i Václav Petráš, s nímž jsem se znal. Asi 29.7.1917 přijel emisar, který nás přesvědčoval pro vstup do legií. Vznikl ostrý rozhovor mezi přítomnými Čechoslováky Křížkem, Procházkou a Šíříkem. Mimo mne odešli k legiím - k mému překvapení - pouze kamarádi Zavadil a Krupka!

Dne 31.7.1917 byla neděle a ve čtyři hodiny ráno opouštím své dosavadní působiště Bělíj Koloděj. Toto sídlo se nachází na území dnešní Ukrajiny v Charkovské oblasti. Stihl jsem se rozloučit s mojí dosavadní zaměstnavatelkou, Marií Lariovnou Drdovou a s ostatními jsme odjeli ranním vlakem směrem do Volčansku a odtud pak o hodinu později směrem k Bělgorodu, přes Charkov, Poltavu do Dárnice. Provázela nás slavnostní nálada obecnstva.

Dárnice je proslulá jako známý koncentrační tábor pro zajatce jihozápadní fronty, vzdálená asi 6 verst od Kyjeva (versta je stará ruská délková míra, rovná se 1066,8 metru). Přihlašujeme se na „slavný punkt“, nocujeme zde. Předtím jsem stihl se jít vykoupat na místní plovárně. Na druhý den odjíždí náš transport v počtu asi 400 lidí do Borispolu, kde se nachází velitelský kádr 2. střelecké divize a formují se tady části této divize, zejména 5. a 6. pluk. 7. pluk už byl přemístěn do Břežan. Byl jsem přidělen k 8. pluku, který se prozatím nachází v Borispolu, nicméně má se v blízké době stěhovat do Baryševky. Borispol i Baryševka, obě ukrajinská městečka se nacházejí v Kyjevské oblasti.

Borispol, malé ukrajinské městečko s převážně židovským obyvatelstvem. Jako bydliště nám slouží zemljanky po běžencích. Prý v nich budeme usazeni jen několik dní. Cvičíme na prostranství u větrného mlýna, slyšíme české pověly. Nálada je výborná. Mezi velkým počtem dobrovolníků zažívám krásné okamžiky ze shledání s krajany, kteří se sem sjížděli z celého Ruska! Sešel jsem se zde např. s Krutílkem z Palačova nebo s Horákem z Poruby!

10. srpna pochodujeme do Baryševky, která je vzdálená asi 13 verst od

Borispolu. Bydlištěm se nám stávají opět zemljanky, které jsou ale v dosti mizerném stavu, poněvadž v nich před námi měli koně. Ovšem život zde plynul rychle, všude zaznamenávám plno nadšení, neboť přibývají další a další dobrovolci. Cvičíme na poli za Baryševkou. Hmotné poměry nejsou příliš valné. Dostáváme málo chleba, jen 6 gramů cukru denně, celkově je strava špatná. Za peníze je ovšem možné si koupit dosti laciné mléko. Chodíme do vesnice a sami si nakupujeme potraviny, protože strava, kterou dostáváme, nám nestačí. Samotná Baryševka je poměrně bohaté městečko, neboť tady žije mnoho kožešníků a řezníků, kteří tajně vozí maso až do Kyjeva. Jak už jsem se zmínil, bydlí zde také mnoho židů, ačkoliv jinak má ráz ukrajinského sídla, podobně jako Borispol. Zpočátku sdílíme společnou kuchyň s celým plukem, později máme vyčleněnou rotní kuchyň. V naší zemljance máme ubytovány dvě roty, já spím nahoře. Koncem srpna jsem byl na přání roty jmenován „kartěnač mistrem“ (osoba, která rozděluje stravenky na jídlo).

Přichází měsíc září, k jídlu míváme občas švestkové knedlíky, občas se koupí vepř, leckdy koupíme i koně a pak se vaří guláš (1 porce se prodá za 15 kopějek a čistý zisk plyne do rotní pokladny). Kvůli povznesení veselé nálady pořádaly jednotlivé roty občas večírky. 28.9. prožíváme plukovní svatováclavskou slavnost, ačkoliv panuje špatné počasí. Ke slavnosti se uskutečnila sportovní akademie. Před svátkem svatého Václava jsme si zemljanky vyzdobili různými historickými obrazy, takže naše provizorní obydlí vypadalo dnes vznešeně a nádherně.

Po celou dobu od odjezdu z Běleho Koloděje si dopisuji s Marií Lariovnou Drulovou. Přichází měsíc říjen, významný den ruské revoluce. Hmotné poměry jsou těžké a začínají se odrážet na náladě mužstva. Mezi naším důstojnictvem se projevuje rozháranost, nejednota. Naším plukovníkem je jmenován podporučík Lisarenko. Ohrazujeme se proti tomu, aby byl do nechvalně proslulé Darnice převelen praporčík Polak, který je u mužstva velmi oblíbený. V Kyjevě začal vycházet nový časopis „Svoboda“, který se staví proti naší akci. Jsou to vlastně první pokusy bolševiků v našem vojsku, kde máme příznivce i odpůrce. Pořádají se schůze, aby bylo mužstvo informováno o vývoji událostí. Stoupenec „Svobody“, štváč Holomčik, agituje, ale nemá valný úspěch.

Na konci září a počátkem října jsem byl v Kyjevě, kde jsem se sešel se svými známými (Růžičkou ze 3. roty a Pivodou z Hustopeč). Slyšíme o rozpadu ruské armády na frontě, začíná éra generála Kornilova, která mezi

mužstvem vzbuzuje velký zájem. Osobně jsem se přihlásil dobrovolně do jeho úderného praporu. Brzy po porážce Kornilova bylo vše zase odvoláno, alespoň nám už dali pušky. Ještě jsem byl začátkem října u kamaráda Synka, kde jsem strávil několi večerů při zábavných rozpravách a při zpěvu. Postupně ztrácíme ideje a projevuje se nespokojenost a nechuť ze služby.

Dne 1.11.1917 dostáváme rozkaz k odjezdu do Kyjeva. Odjíždíme v noci se zpěvem našich písní. Dopoledne přijíždíme do Borispolu, avšak přichází rozkaz od nějakého člena Národní rady, abychom se vrátili znovu do Baryševky. Byli jsme sice zklamáni, ale nakonec jsme jeli s veselou náladou zase „domů“. Míjí měsíc listopad, blíží se zima. Ta předcházející v zemljance nebyla příliš příjemná! Dostávám „komandirovku“ (rozkaz), abych jel do Volčanska pro hudební nástroje. Cestuji z Kyjeva přes Bachmač, Bělgorod do Volčanska, kde mě očekává praporčík Cejnar a jiní. Pokračoval jsem v cestě do Běleho Koloděje a Bělgorodu, kde jsem se sešel se spoustou známých, mimo jiné se Sofií Ivanovnou, agronomem Nikolajevským a Gasparenkem. A zase cestujeme přes Poltavu zpět do Baryševky.

V zemljance bez kamen se stává pobyt nemožným, je to ze dne na den horší, spolu s klesající náladou se několikrát neuskutečnilo ani pravidelné cvičení, protože náš poručík Stěpan je slaboch. Konečně přichází rozkaz, abychom se vystěhovali do vesnice Baryševky, kde budeme ubytováni v jednotlivých domech. Nastěhoval jsem se do světnice bez dveří, dovnitř se vcházelo oknem. Domácím se to zpočátku nelíbí, ale brzy se uklidní, když s nimi navážeme přátelství. Minul měsíc listopad, plný nečekaných zvratů a bouří v politickém životě na Ukrajině. Objevil se už sníh, denně je slyšet střelba, někdy padají i bomby. Zdá se, že fronta se přenáší do týlu...

Přicházejí Vánoce, společně večeříme v tamní škole, objevil se i vánoční stromek. Po svátcích se máme z Baryševky přestěhovat do sousední vesnice Vološimovky. 3.1.1918 se konečně na přání vesničanů stěhujeme do nového bydliště. Byl jsem ubytován v kanceláři, jinak v opuštěném domě, ale slušně zařízeném. Vzpomínám si, že život ve Vološimovce byl dosti veselý. Během ruských pravoslavných svátků jsme v noci chodili s bubnem a trubkou po vsi. Vykoledovali jsme si hodně slaniny a koláčů a užili si mnoho legrace!

Z MÉHO ŽIVOTA – pokračování

Vladimír Rambossek

Střítež nad Ludinou, Hranice, Lutín a Vsetín (1939–1993)

Střítež nad Ludinou

Ve Stříteži jsem bydlel u strýce a tetičky Voldánových. Tehdy tam byla roze-
stavěná nová škola, a protože byl zatím nedostatek tříd, vyučovalo se v prosto-
rách, které se podařilo sehnat. První třída měšťanky byla v hasičském domě.
Paní učitelka se jmenovala Šnajdrová a se spolužáky jsem se brzy skamarádil.
Měl jsem dost práce, musel jsem si opsat ze sešitů látku, kterou probrali od
začátku roku. Postupně jsem poznal i další učitele, ředitelem byl pan Bouchal.

*Vláška v době
pobytu u Voldánů,
(1940)*

*tetička a strýček
Voldánovi ze
Stříteže, 1940*

Po nějakém čase mi tatínek vyřídil propustku s tím, že na hranice kousek nad
Jindřichovem, kam to bylo asi 7 km, dojdou sám a on mě tam už bude čekat. Tak
jsem asi jednou za čtvrt roku došel sám na hranici, kde jsem četníkům ohlásil,
že čekám na otce. Jako doklad totožnosti jsem měl propustku, vystavenou na
obecním úřadě ve Stříteži. Otec mě vyzvedl a já s ním šel domů do Spálova. Bý-
valo to jen na dva dny, pak jsem se zase v doprovodu otce vrátil na hranice a dál
šel sám. Také na prázdniny a svátky jsem býval doma. Časem mi otec koupil
kolo, tak jsem už nemusel chodit pěšky, ale bylo to asi 16 km a z toho jsem 4 km
musel šlapat pěšmo do velkého kopce. Voldánovi byli hodní a starali se o mne
jako rodiče, strýc se mne snažil naučit hrát na housle, ale houslista se ze mne
nestal. Hrál na ně dobře a účinkoval i v kostelním sboru. Kdysi také hrával na kří-
dlouku v dechové kapele, ale pak už neměl dost zubů, tak s křídlovkou skončil.

Na školu ve Stříteži mi zůstala řada vzpomínek, např. na vánoční besídky.
Předváděli jsme betlémskou scénu – Ježíška v jesličkách, kterého kolébala

Marie s Josefem. Marií byla spolužačka Richtrová a měla zazpívat jediné slovo – Magnifikát. Byla z Olšovce, tatínek byl správcem tamního lomu a do Stříteže ji vozil kočí kočárem, protože měla zdravotní potíže s chůzí. Kdo byl Josefem, už nevím. Na besídce také účinkovala místní dechovka, já dělal oponáře. Už je to dávno, vzpomínky se ztrácejí v mlžném oparu času.

Hranice na Moravě

Kdybych se po skončení měšťanky vrátil do Spálova (do Říše), musel bych nastoupit do nějakého zaměstnání. Pro Čechy neexistoval žádný učební obor nebo střední škola. Proto mi otec sehnal možnost nastoupit do učebního oboru v Hranicích v továrně Kunz, výroba čerpadel a vodovodů, a tak jsem zůstal v Protektorátě. Žil jsem u strýce Jaroše, tátova bratra, který bydlel v podnájmu, byl svobodný a pracoval na poště. Živil jsem se sám, chodil jsem na obědy do závodní jídelny – všechno bylo na lístky a moc toho nebylo. Jednou týdně jsem jezdil na kole do Spálova, propustku jsem si vyřizoval na městském úřadě. Z domu jsem vozil nějaké zásoby – máslo, knedlíky, vejčička. V zimě, když nebyla do Spálova cesta udržovaná, jezdil jsem vlakem do Suchdolu, pak do Jakubčovic nebo Heřmáněk a pěšky do Spálova.

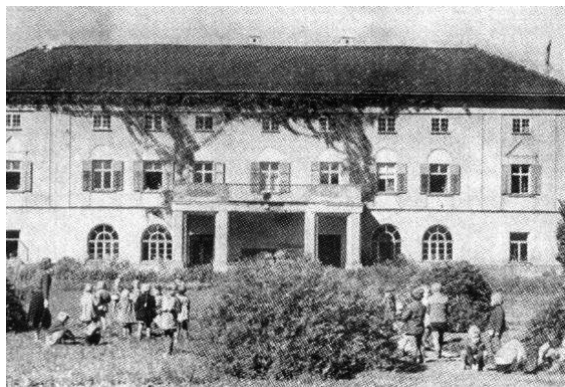
*Kunzova
vila*

V práci se mi líbilo, byly tam učňovské dílny, odborné vedení bylo na úrovni a všude byli Češi. V Odrách a v okolí Spálova bylo naopak všechno německé; Češi, kteří zde zůstali, se dali k Němcům nebo byli vystěhováni. Továrna Kunz vyráběla ponorná čerpadla, na štítku výrobků však uváděla nějaký podnik se sídlem v Berlíně, ale musela dělat také válečné kontribuce, a tak vyráběla granáty. Ke konci války byla práce často přerušována leteckými poplachy, poma-

lu se to stávalo pravidlem, přelétaly nás svazy anglických a amerických bombardérů a stíhaček. Zpočátku jsme museli běžet do krytu, což byl obyčejný závodní sklep, ale časem jsme přišli na to, že z fabriky můžeme zadní bránou vyběhnout na kopeček za městem. Zde se nám to líbilo víc, i když tady bylo větší riziko v případě bombardování. Když poplach skončil, vrátili jsme se do závodu. Hranice byly bombardovány jen jednou a jednou jsem viděl nálet stíhačů na nákladní vlak. Projížděl po trati a najednou se objevily dvě nízko letící stíhačky. Jak ho spatřily, z obou stran naletěly na lokomotivu a kanóny ji proděravěly, z lokomotivy začala utíkat pára a zastavila se. Do vlaku už nestřílely a letěly podél trati dál.

Konec války

Když se přiblížila koncem dubna 1945 k Hranicím fronta, v závodě se přestalo vyrábět. Odjel jsem na kole domů do Spálova, který byl osvobozen v noci ze 6. na 7. května. Již několik dnů předtím bylo slyšet ruské kanóny až od Opatovic, kde se Němci v našich pevnostech, které jsme postavili v roce 1938, snažili

spálovský zámek po opravě, 1924

zadržet nápor Rudé armády. Dlouho tam ale nevydrželi a my netrpělivě čekali, až nás Rusové osvobodí.

Ve spálovském zámku měli Němci štáb. Asi tři dny před dobytím Spálova se někteří němečtí vojáci vzbouřili proti vedení, ale vzpoura byla potlačena a šest německých důstojníků nechal jejich velitel postřílet. Bylo to těsně před kapitulací. Den

před dobytím byl Spálov odstřelován děly, ruská armáda o něj musela bojovat. Jedna střela zasáhla dům naproti, kde bylo pekařství. Granát proletěl zdí a v pokoji explodoval, naštěstí tam nikdo nebyl. Při osvobozování jsme byli schovaní ve sklepech a měli jsme strach, aby Němci nevtrhli do domu a nepostříleli nás. Když ustala střelba, otec vyšel ven, všude už byli Rusové. Prohledávali domy, jestli někde nezůstali Němci. Přišli také do našeho sklepa, vítali jsme je a měli radost, že Němci jsou už mimo vesnici. Všichni jsme byli šťastní, že jsme to přežili.

Při osvobozování Spálova padlo 23 ruských a 34 německých vojáků a 4 spálovští občané.

Zpět v Hranicích

Za několik dnů, když se situace uklidnila, byly silnice opět sjízdné. V některých místech Němci vybudovali před frontou zátarasy, ale ty byly rychle odstraněny. Vrátil jsem se opět do Hranic. Závod nebyl poškozen a připravovala se výroba, dílny vyrábějící válečnou výrobu byly převedeny na původní produkty. V učňovské dílně dál probíhala výuka podle plánu. Celá republika byla válkou poničená a my jsme vyráběli žádaná čerpadla, ale potíže byly v nedostatku materiálů. Závod byl začleněn do koncernu Sigma pumpy, což bylo více pumpařských závodů a mateřským závodem se stala Sigma pumpy Lutín.

Roku 1947 jsem udělal učňovské zkoušky a měl kvalifikaci strojního zámečníka. Nabídli mi, abych si udělat podnikovou dvouletou strojnickou průmyslovku při zaměstnání, která byla v Sigmě Lutín. Nabídku jsem přijal a k 1. září jsem se přestěhoval do Lutína nedaleko Olomouce, kde jsem s pěti spolupracovníky z Hranic nastoupil do práce a do školy.

Lutín – Sigma pumpy

Sigma byla moderní továrna, řešenou podle vzoru baťovských podniků, včetně organizace práce. Jak jsem se dozvěděl, závod založili bratři Sigmundové. Nedlouho před válkou byl rozšířen a nesl označení Sigmund – pumpy nebo Chema. V Chemě se vyráběly umělé hmoty – většinou bakelit a také plynové masky. Podnik jako první v republice vyráběl ponorná čerpadla – to je čerpadlo spojené s elektromotorem pracujícím pod vodou. Několik čerpadel zapůjčili kolem roku 1935 do Macochy, kde s jejich pomocí mohli průzkumníci snížit hladinu vody v podzemní říčce Punkvě a prorazit ve skále otvor. Dnes je Punkva sjízdná na loďkách až do propasti Macochy.

Po příjezdu do Lutína jsme byli ubytovaní na svobodárnách, které patřily závodu. Tomu náležel i internát pro učně, Společenský dům, ve kterém byla kuchyň, jídelna, sál a knihovna, zkrátka Baťa zde byl vzorem. Mezi uční byli i Jugoslávci, kteří zde získávali strojařskou kvalifikaci; tehdy jsme s Jugoslávy byli ještě kamarádi. Pracoval jsem na dílně montáže malých čerpadel a pak jako rýsovač v obrabně.

Ve školním roce 1947/48 a 1948/49 jsem tady navštěvoval dvouletou Průmyslovou školu strojnickou, která byla přímo v závodě. Jeden z učitelů, odchovanec Bati ze Zlína, byl také ředitelem závodu. Učil nás technologii a rád si s námi povídal, a tak věděl, co si mladí zaměstnanci o závodě myslí. Po ukončení školy na jaře 1949 jsem si chtěl dodělat ještě maturitu, tak jsem se přihlásil na průmyslovku na Vsetíně. V závodě jsem požádal o ukončení pracovního poměru a z Lutína odešel.

Vsetín

1. září 1949 jsem nastoupil na dvouletou Vyšší školu pro absolventy průmyslových škol při Vyšší průmyslové škole strojnické ve Vsetíně. Musel jsem si sehnat ubytování, Zbrojovka měla velké svobodárny, ale jen pro zaměstnance. Ve škole mi dali několik adres, které jsem obešel, a jen jedna byla volná. Bylo to na Sychrově, kousek za zámkem, u paní Pokorné v malém dřevěném domečku. Měla dvě místnosti, jednu obývala a druhou pronajímala studentům. Bydleli jsme tam dva. Vevnitř nebyl vodovod a hydrant byl venku před domem, kam jsme chodili pro vodu, záchod byl suchý na dvorku. Tedy žádný luxus. Uhlí na topení jsme si museli objednat sami, ale chaloupka byla dřevěná a celkem teplá. Bydlel jsem tam po celou dobu studia, do školy to nebylo

domek p. Pokorné na Sychrově

daleko. Dnes už domeček nestojí, ale vede tam silnice.

Škola byla postavená za první republiky v souvislosti s výstavbou vsetínské Zbrojovky. Koncem války byla uzavřena a otevřena až po osvobození. Ředitelem byl Ing. Vincent, kterému se říkalo „docent Vincent přescent“, nejznámějším profesorem byl češtinář Dvořák, známý jako „Duch“, který pomáhal

s vedením školy. Do Spálova k rodičům jsem jezdil jedenkrát za 14 dnů, vlakem do Hranic a pak autobusem. Přes prázdniny jsem dělal brigádu v MEZU, kde se vyráběly elektromotory, a tam jsem také po ukončení školy roku 1951 nastoupil, než jsem šel na vojnu.

Vojenská služba

Roku 1951 jsem dostal povolávací rozkaz k posádce do Českých Budějovic. Vojenská služba trvala dva roky a nově se zaváděl „vojenský řád“ podle ruských vzorů. Ještě před námi měli vojáci po skončení denního programu volno, my jsme už museli být stále v kasárnách a vycházky byly jen za odměnu. První tři měsíce jsme se prakticky nedostali ven, byli jsme jako ve vězení, měli jsme jen tvrdý vojenský výcvik a neustálé noční poplachy a pochody. Na dovolenku jsem se dostal až po čtvrt roce (na tu jsme prakticky neměli nárok), na pohřeb dědečka Konráda. Vše bylo za odměnu a někteří se ven nedostali vůbec. Náš útvar byl autoprapor, což znamenalo, že jsme plnili požadavky

na přepravu pro jiné útvary. Pod nás patřil také sklad zakonzervovaných nákladních vozidel, jakási rezerva aut. Neměl jsem řidičský průkaz, nosil jsem silné brýle (8 dioptrií), tak jsem byl zaměstnán v kanceláři; vypisoval a evidoval jsem cestovní příkazy. Občas jsme měli cvičení a zajížděli do pohraničí na Šumavu, kde byly výcvikové tábory. Když nám měla vojna končit, ministr obrany Čepička, Gottwaldův zeť, vydal příkaz, že některé druhy vojsk budou mít prodlouženou vojenskou službu na tři roky. S napětím jsme očekávali, jestli do toho zahrnou také naši dopravu. Naštěstí pro nás to dopadlo dobře a těšili jsme se domů. Prodlouženou vojnu měli dělostřelci, tankisté, letectvo a některé zbraně. V sousedních dělostřeleckých kasárnách se vojáci vzbouřili, hodně jich bylo odsouzeno do vězení, ale nejdřív museli odsloužit prodlouženou vojenskou službu. Byl jsem rád, že jedu domů, psal se rok 1953.

Vláška na vojně, 1952

zahrada na Kocandě ve Spálově s kulatou chatičkou, 50. léta

Vsetín a další vzdělávání

Vrátil jsem se na Vsetín a nastoupil do n. p. MEZ Vsetín, který patřil do koncernu elektrotechnických závodů MEZ, včetně VÚES Brno. Začal jsem pracovat v konstrukci na mechanické části elektrických strojů, ale po nějaký čas jsem byl i v konstrukci na elektrické části strojů (vinutí). Vyráběli jsme elektrické motory stejnosměrné, dynama, transformátory a dynamometry, dále také střídavé regulační motory a výtahové stroje. Když jsem nastoupil, vyráběly se tam i licenčně motory do ponorek, později i motory pro lodě a sací bagry. Ve spolupráci s vagonkou Tatra Studénka jsme dělali též motorové elektrické jednotky pro dráhy, které přesto, že mají životnost za sebou, ještě stále jezdí na trati Praha – Mnichovice (2010).

Protože jsem pracoval v elektrotechnickém závodě, bylo mi doporučeno,

abych si udělal školu i v oboru elektrotechnickém. Proto jsem v letech 1953–1955 navštěvovat večerní Elektrotechnickou školu pro pracující absolventy průmyslových škol strojnických, opět na střední průmyslové škole na Vsetíně. Vzhledem k práci v konstrukci elektrických strojů mi po čase ještě doporučili, abych si rozšířil znalosti i v konstrukci elektrických strojů, a tak jsem v letech 1963–1966 navštěvoval při zaměstnání Podnikový institut při n. p. MEZ Vsetín, obor Stavba elektrických strojů, směr provozně technologický. Zkoušky jsem měl z teorie a stavby elektrických strojů a výroby elektrických strojů. Institut byl završen diplomovou zkouškou a titulem Diplomovaný technik. Škola spadala pod Vysokou školu dopravní v Žilině a rovněž většina profesorů byla z této školy, někteří z Vysoké školy chemicko-technologické ve Zlíně. Učebny byly na Vsetíně ve fabrice, laboratorní cvičení se prováděla v Žilině.

Po příchodu z vojny podnik zajišťoval všem nastupujícím ubytování. První bydlení jsem měl přímo v závodě, v části zvané Kablovka. Bylo to za Bečvou, kde byla slévárna, modelárna, kanceláře konstrukce, technický archiv a ve zbývajících prostorách ubytovny pro mladé zaměstnance. Na pokoji nás bydlelo dvanáct, což bylo dost, ale protože jsem přišel z vojny, tak mi to nepřišlo nijak divné. Do práce jsem měl kousek, jen jsem si musel vždy dojít na vrátnici orazit píchačku a zase se vrátit. Časem nás přestěhovali na novou ubytovnu ve městě, která dříve patřila podniku vyrábějícímu vánoční ozdoby z foukaného skla, baňky a také perličky na náhrdelníky, říkalo se jí perličkárna. Tam jsme bydleli v pokojích po pěti.

A pak další stěhování do starého domu proti poště, potom do dalšího bytu, kde nás bylo celkem šest a měli jsme i kuchyni. Poslední závodní ubytování bylo na internátě na Rybníkách v druhém patře, v přízemí a prvním patře bydleli učni.

Zola

V roce 1960 jsem se oženil, vzal jsem si Lojzinku Hříbkovou, nebo jak jí ve škole spolupracovníci říkali – Zolu. V závodním klubu „Z“ bývalo jednou měsíčně Divadlo hudby. Byl to večer, kdy se poslouchala klasická hudba z gramofonových desek, doplněná odbornou přednáškou. Bývalo to o nějakém slavném hudebním skladateli nebo interpretovi a bylo to doprovázeno ukázkami jeho tvorby. Tehdy ve čtvrtek 4. února 1960 pouštěli ukázky přednesu slavného ruského zpěváka Fjodora Ivanoviče Šaljapina. Na tom večeru jsem Lojzičku poznal a 17. září jsme se vzali v Rožnově pod Radhoštěm. Svatbu jsme měli malou, jen rodiče, prarodiče a svědci, jen bratr Jenda s manželkou nepřijeli⁴. Ze začátku jsme bydleli u Lojziných rodičů Hříbků v Luhu. Na Rybníkách tehdy probíhala výstavba nového sídliště, kde jsme si objednali družstevní byt. 11. května 1962 se nám narodila Šárka a na Mikuláše jsme se stěhovali do nového třípokojového bytu (Konečná 1176).

4. Moje maminka si tehdy napsala vzpomínku na naši svatbu:

„Rožnov 17. září 1960, Svatební hostina, Hotel.

Krásně upravená místnost. Jen dvě prázdné židle u svatebního stolu zůstaly opuštěné, bez hostů. Dva talíře, dvě kytičky vedle talířů, krásné příbory, sklenice, kytice květů a otazník. Kde jsou a proč nepřicházejí tito dva mladí lidé, kteří patřili také do této svatební síně? Bratr Jan a jeho manželka Jitka nepřijeli. Proč, ach, proč nepřijeli! Smutná vzpomínka. Vládův svatební den.“

svatební foto
17. 9. 1960

babička Julie
se Šárkou, 1963

Pracoval jsem v MEZu a Lojzicka učila na škole v Růžďce matematiku a fyziku. Jen to dojíždění měla složité, nejdříve vlakem na Bystřičku a pak autobusem nebo pěšky. Na tuto svou první školu ráda vzpomínala, byly tam skvělé děti a byla s nimi dlouho v kontaktu. Když se narodila Šárka, hned v září nastoupila na vsetínskou Dolní školu a Šárku hlídala paní školnice – švagrová operního pěvce Eduarda Hakena. Potom učila na ZDŠ na Rybníkách, a když tam Šárka 1. září 1968 nastoupila do první třídy, vrátila se na Dolní školu, kde později dělala zástupkyni ředitele. Když postavili novou školu na Ohradě roku 1978, přešla tam jako ředitelka. Později se stala ředitelkou Okresního vlastivědného muzea a měla na starosti tři zámky: na Vsetině, ve Valašském Meziříčí a v Lešné i s obrovským starým parkem. Objekty byly ve špatném stavu, tak jí dalo hodně práce sehnat investice, nechat je opravit a vybudovat nové expozice. Vedle toho dělala ve vsetínském muzeu spoustu krásných výstav, včetně umělců z Prahy, ale i odborných přehlídek, např. thonetova nábytku.

V této funkci zůstala až do odchodu do důchodu 31. října 1993, já jsem byl v důchodu již od 30. června 1990, kdy jsem odešel z MEZu, kde jsem pracoval celý život. Šárka studovala od roku 1980 v Praze historii umění a 1. února 1985 nastoupila do Národní galerie v Praze. Abychom k ní a vnoučatům měli blíž, koupili jsme si na důchod domek v Mnichovicích u Prahy a v roce 1993 se tam přestěhovali.

Mnichovice (1993–2018)

Na jaře roku 1993 jsme koupili domek v Mnichovicích (Podskalí 217), chtěli jsme být blíž Šárce, která zůstala po vysoké škole v Praze. Abychom mohli domek opravit, museli jsme na Vsetíně prodat družstevní byt na Rybníkách, garáž

domek se zahrádkou v Mnichovicích před rekonstrukcí, 1993

na Trávníkách i chatu na Šibeňáku. Mnichovický dům potřeboval kompletní rekonstrukci včetně střechy. Již od léta 1993 jsem pobýval v Mnichovicích a dům i zahradu dával pomoci řemeslníků dohromady. Ložní mezitím na Vsetíně se Šárkou balila byt, zvláště s kniha-

mi si užily, byly asi v sedmdesáti krabicích. Pomáhal jim Radim, krabice a zabalené věci snášel postupně do sušárny ve sklepě, kde čekaly na odvoz. Pak koncem října přijel do Mnichovic nákladák s nábytkem, věcmi a s Loží. Tak jsme zahájili poslední etapu našeho života.

na Trávníkách i chatu na Šibeňáku. Mnichovický dům potřeboval kompletní rekonstrukci včetně střechy. Již od léta 1993 jsem pobýval v Mnichovicích a dům i zahradu dával pomoci řemeslníků dohromady. Ložní mezitím na Vsetíně se Šárkou balila byt, zvláště s kniha-

Povodně 2002 – sobota 1. června 2002

Pršelo celý den, k večeru to občas ustávalo, ale pak se zase rozpršelo. Když jsme šli spát, zdálo se, že déšť snad ustane. Tomáš měl na dvorku naložené auto se zbožím, se kterým potřeboval brzy ráno odjet do Švýcarska. Protože stále pršelo a bylo nebezpečí, že při stoupnutí vody s autem ze dvora neodjede, dal auto na noc naproti k sousedům. V noci nás vzbudila telefonem sousedka od naproti p. Drétomská, že voda stoupá a naše cesta k domku je už částečně zaplavena. Rychle jsme vstali, Tomáš se oblékl a přes zahradu Jirky Mareše se dostal do Kostelní ulice a přes náměstí zpátky do Podskalí k sousedům pro auto. Přes dvorek a most už nebylo možné přejít. To ještě netušil, že za dva dny jeho firma, ležící v Modřanech u Vltavy, bude zcela pod vodou. My jsme sledovali s baterkou, jak voda stále stoupá. K ránu přestalo pršet, ale voda pořád stoupala, tekla přes dvůr a zahrádkou do uličky mezi naším a sousedovic domem a pak se rozlévala na zahradě na jižní straně a přes Štajnovu a Primasovu zahradu tekla dál. Sousedův dům byl jak na ostrově, ani z našeho domu už nebylo možné se dostat k mostu, voda k nám proudila přes živý plot od Stárkových, pořád stoupala a po centimetrech se blížila k našim

dveřím. Otevřeli jsme bránu, aby mohla rychleji protékat. Pak se stoupání zpomalilo, a když dosáhla pod schodek do domu, zastavila se. Než začala kle-sat, byli jsme stále v napětí, jestli nezačne znovu pršet. Dlouho však trvalo, než jí na naší cestě ubylo a my jsme se mohli přebrodit k mostu a na silnici.

*povodně
2002*

14. května 2007

Dnes je to rok, co babička Zola odešla, ale stále mám dojem, že je tady. Zvláště ty večery, jak ráda si četla nebo poslouchala čtené knihy na kazetách. Nejraději měla Pan Kaplan má svou třídu rád, bylo to vtipné, mistrovsky přeložené a dobře podané. Také jsem si to rád poslechl, škoda, že nyní již bez babičky. Čas běží dál, a kdo odešel, už se nevrátí, zůstává jen ve vzpomínkách. Mnoho věcí, které mám kolem sebe, mi ji stále připomíná. Co by na problémy, které život přináší, řekla, jak by je řešila ona a já v porovnání s ní. Život běží, Anička kousek porostla, Martin ukončí základní školu a nastoupí na Střední uměleckoprůmyslovou školu, Vojta půjde do poslední třídy gymnázia. Šárka připravuje velkou výstavu malíře Wilhelma Riedla i s katalogem v Národní galerii. Babička by z toho všeho měla velkou radost. Čas běží všem, běží i mně, škoda jen, že babičce běžel rychleji, já jsem starší, tak jsem měl přednost.

Když odejde někdo blízký, je to bolestivé. V paměti zůstává ještě hodně dlouho a člověk pořád nemůže uvěřit, že už ho neuvidí. Život jde však dál, člověk s tím musí žít, a je dobře, když má potomky – dceru, vnuky, kteří za ním na víkend přijdou a jsou rádi, že mne ještě mají. Také když se člověk podívá kolem sebe, zjistí, že není sám, koho to neštěstí potkalo, mnoho přátel, známých, sousedů či spolužáků stihlo něco podobného. Je však nutné, aby člověk měl stále nějakou práci nebo se o něco staral, pak nemá čas myslet jen na to své neštěstí a spíš zapomíná, i když vzpomínky se stále vrací. Já mám počítač, studuji fyziku jako koníčka a na počítači vytvářím programy pro řešení příkladů. Víím, že to na nic není, ale mě to zabere hodně času a trénuji paměť. Již tak rychle nemyslím, občas něco zapomenou a jsem pomalejší. Pak zas dělám nějakou fyzickou práci na úpravách a údržbě domku, v létě na zahrádce, v zimě odklízím sníh. Okolo domu je stále co dělat.

Článek bude pokračovat v dalším vydání OV.

RODOPISNÁ KRONIKA

Vysvětlení: Do rodopisné kroniky nám ucelenými údaji přispívá pouze obec Luboměř. Ze Spálova zveřejňujeme jen ty události, které nám zašlou nebo předají samotní občané.

Narození

- 4. 12. 2022 Tobiáš Budín, matka Nikola Třísková, otec Lukáš Budín, Luboměř 9
- 24. 4. 2023 Eduard Šmatelka, matka Kateřina Petrželová, otec David Šmatelka, Luboměř 45
- 29. 4. 2023 Jan Sendler, matka Alžběta Sendlerová, rozená Remešová, otec Filip Sendler, Luboměř 79

Sňatky

- 16. 7. 2022 Simona Hrnčířková, Spálov a Michal Šamárek, Spálov 346, společné příjmení: Šamárková, Šamárek
- 9. 9. 2023 Pavel Vlček, Heltínov 2 a Zuzana Thimová, Spálov

Úmrtí

- 6. 12. 2022 Petr Šebesta, Spálov 157
- 10. 12. 2022 Jiřina Randýsková, Odry, Hranická, rodačka ze Spálova
- 28. 12. 2022 Drahomíra Šímová
- 30. 12. 2022 Antonín Král, Spálov 175
- 11. 1. 2023 Karel Nágl, Luboměř 112
- 19. 2. 2023 Jitka Rambousková, Spálov 117
- 25. 2. 2023 František Juráč, Spálov 120
- 7. 3. 2023 Štěpán Smolej, Luboměř 37
- 13. 3. 2023 František Šustek, Spálov 42
- 27. 3. 2023 Jan Rambousek, Spálov 117
- 24. 4. 2023 Božena Luxová, Spálov 109
- 5. 5. 2023 Marie Rajnohová, Spálov 3
- 13. 5. 2023 Marie Drexlerová, Spálov 297
- 26. 5. 2023 zemřela akademická malířka a scénografka Eva Václavková, Opa-va, Komenského 12, rodačka ze Spálova, zde je i pochována

ZÁZNAMY

(Zpracovali: Jaroslava Šustková, Jarmila Mazáčová, Jiří Vlček)

LISTOPAD 2022

16. 11. **Luboměř** – v podvečer provoněl obecní úřad popcorn. Klub Pátek společně s obcí připravil dětem promítání dobrodružného fantasy animáku Luca. Přišlo téměř 40 dětí a k popcornu dostaly i pitíčko. Celý film si společně vychutnaly na židlích či na zemi a bylo to moc fajn.
19. 11. **Luboměř** – myslivecké sdružení Královec Spálov uspořádalo „Cecilský hon.“ Hostina se konala v sále Lidového domu.
25. 11. **Luboměř** – již v pátek před první nedělí adventní uspořádala obec slavnostní rozsvěcování vánočního stroměčku. Po krátké zdravici starosty zazpívaly zdejší děti vánoční písničky a od 18 hod. následovala ohňová show. Doprovodný program zajistil jarmark s různými dobrotami i dárky, výborný punč a jídlo, alko, nealko, atd. Pro děti byla připravena též vánoční tvořivá dílnička.
26. 11. **Luboměř** – v sále Lidového domu se konala valná hromada SDH Luboměř.

PROSINEC 2022

1. 12. **Luboměř** – 2. zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelé schválili např. rozpočtové provizorium na rok 2023, finanční dary pro Záchrannou stanici v Bartošovicích, pro ZŠ a MŠ ve Spálově i pro SDH Luboměř. Zastupitelé se dále rozhodli společně s Klubem Pátek uspořádat akci pod názvem „Odpoledne talentů“ a dětský maškarní ples.
3. 12. **Heltínov** – po vesnici chodil Mikuláš s andělem a čertem.
4. 12. **Spálov** – rozsvěcení vánočního stromu v parku s vánočním jarmarkem, který si připravily školní děti. Prodával se punč pro děti i dospělé.
4. 12. **Luboměř** – v kostele sv. Vavřince se od 16 hod. uskutečnil tradiční adventní koncert, na kterém účinkoval Smlíšený pěvecký sbor Komenský z Vítkova. Bohatý repertoár koncertu byl laděn především adventně. Vstupné dobrovolné. Výtěžek ve výši 11 411 Kč byl věnován na opravy zdejšího kostela. Akci uspořádala obec Luboměř.
5. 12. **Luboměř** – v předvečer svátku sv. Mikuláše navštívil tento světec se svojí družinou také děti v Luboměři. Čekalo na něho celkem 41 dětí, a aby vše stihl, měl pro své cesty za dětmi připraven koňský povoz i s kočím.
7. 12. **Spálov** – konal se již 12. ročník akce „Česko zpívá koledy“, na kterou pozval městys Spálov k vánočnímu stromu v parku před úřadem městyse. Zpěv asi 40 koledníků doprovázela hudební kapela složená z dospělých a žáků školy pod vedením paní učitelky M. Krumpolcové.

17. 12. **Spálov** – Adventní koncert v kostele sv. Jakuba, na kterém vystoupili žáci se svými učiteli ze ZUŠ v Odrách. Před kostelem téměř zaplněným posluchači zazněly adventní a vánoční melodie s převahou anglických koled. V souborech vystupovali také žáci ze Spálova. S dvouletou kovidovou pauzou by to bylo už osmé vystoupení ZUŠ v našem kostele.
17. 12. **Luboměř** – na začátku měsíce září vznikla myšlenka: spojíme děti v Luboměři v jeden celek. Bylo osloveno několik šikovných lidí - vedoucích, aby si vzali pod svá křídla skupinku dětí, a něco s nimi nacvičili. Po osmi týdnech pilné práce jsme mohli být u toho, kdy nám naše talentované děti ukázaly, co v nich je. V sobotu 17. 12. 2022 v čase předvánočním jsme se sešli všichni společně v Lidovém domě na akci s názvem „Odpoledne talentů“. Byla to úžasná podívaná s perfektní atmosférou. Vše klaplo, jak mělo, a děti vytvořily nádherná vystoupení jako jedna velká parta. A o to šlo.
22. 12. **Spálov** – poslední den školní docházky v roce 2022 a zahájení vánočních prázdnin, které budou trvat do 3. 1. 2023.
23. 12. **Spálov** – letos, po dvouleté pauze, opět roznášeli skauti betlémské světlo do jednotlivých domácností s přáním radostných a požehnaných svátků vánočních.
23. 12. **Luboměř** – na sále v Lidovém domě se uskutečnila soutěž o nejlepší vánoční bramborový salát.
24. 12. **Spálov** – Vánoce v kostele sv. Jakuba: v sobotu na Štědrý den mše v 16 hod., v 22 hod. Půlnoční mše s vystoupením Smíšeného pěveckého sboru od sv. Jakuba. Kostel vyzdoben třemi vánočními stromy a osvětleným betlémem.
25. 12. **Spálov** – v 15 hod. zpívání u jesliček v místním kostele. Program si připravily děti z dramatického kroužku, které zahrály vánoční příběh a jiné děti doprovodily svým zpěvem farní sbor. Všichni společně jsme oslavili Ježíškovo narození.
25. 12. **Spálov** – SDH pořádal od 20.30 v sokolovně Štěpánskou zábavu. Hudba GRADACE, vstupné 100 Kč. Vstup povolen jen mládeži, která již vlastní občanský průkaz. Prodalo se 220 vstupenek. Přísnější kontrola věku a dodržování pravidel zřejmě ovlivnilo nižší účast mládeže, nežli tomu bylo v letech předchozích.
28. 12. **Spálov** – v 13 hod. sportovci z Luboměře pořádali už tradiční Vánoční ping – pongový turnaj v tělocvičně základní školy. Byl to již 13. ročník tohoto turnaje, startovné 50 Kč.
31. 12. **Spálov** – na dlažbě parkoviště v panské zahradě se od 14 hod. konalo silvestrovské hokejové utkání O putovní pohárek divadelního spolku Dolňáci proti Horňákům.

Utkání bylo vyrovnané, nepatrným bodovým rozdílem zvítězilo družstvo Hornáků. Takže rybník zase nezamrzl.

31. 12. **Spálov** – v sobotu na Silvestra se už od večerních hodin jednotlivě ozývaly petardy a o půlnoci se rozzářila obloha nad obcí desítkami světelných raket na uvítání nového roku 2023. Snad nový rok bude vlídnější k občanům v oblasti neúměrného zdražování pohonných hmot a energií, ustane válka na Ukrajině a také migrace jiných národů přes naše území.

31. 12. **Luboměř** – Nový rok 2023 jsme společně přivítali obecním ohňostrojem.

LEDEN 2023

7. 1. **Spálov** – sdružení české katolické Charity Odry uskutečnilo v sobotu dopoledne Tříkrálovou sbírku 2023. Po dvou covidových letech opět navštívily skupinky Tří králů domácnosti v naší obci. Akci již tradičně zajistili skauti a vybrali celkem 47.656 Kč.
7. 1. **Luboměř a Heltínov** – o prvním víkendu nového roku se uskutečnila tradiční Tříkrálová sbírka. Po dvou letech (kvůli pandemii covid-19) opět po vesnicích chodily skupinky koledníků. Malí koledníci zpívali a za své koledování dostali taky leckde sladkou odměnu. Výtěžek v celkové výši 25 366 Kč putoval na podporu charitního díla v ČR.
13. a 14. 1. **Spálov** – na úřadu městyse probíhalo první kolo voleb prezidenta České republiky. Po sečtení výsledků v naší obci zvítězil Ing. Andrej Babiš se 154 hlasy (32,55 %). Účast voličů dosáhla 66,81 %. Za celou ČR zvítězil Petr Pavel s 1 975 056 hlasy (35,40 %), za ním Andrej Babiš s 1 952 213 hlasy (34,90 %). Druhé kolo voleb mezi těmito dvěma kandidáty se uskuteční za 14 dní.
14. 1. **Luboměř** – SDH Luboměř uspořádal od 20 hod. v sále Lidového domu tradiční hasičský ples. K tanci a poslechu hrála hudební skupina The Rock band z Ostravy a nechyběla ani bohatá tombola či výborné občerstvení. Vstupné 100 Kč, hojná návštěva.
14. 1. **Spálov** – v sobotu od 18 hodin v místní sokolovně vystoupil Divadelní soubor „Lojza“ z Oder s divadelním představením „1 + 1 = 3“. Zábavnou komedií o dvou dějstvích (v níž vystupuje taxikář, který léta utahuje skutečnost, že má dvě manželky) přišlo zhlédnout 120 diváků. Vstupné 90 Kč.
13. - 14. 1. **Luboměř** – volba prezidenta republiky se po pěti letech uskutečnila také v naší obci. Volební místnost byla na zdejším obecním úřadě. Celkem voličů v obci 307, vysoká volební účast: 67,75 %. Výsledky 1. kola volby:

název kandidáta	počet získaných hlasů Luboměř	počet získaných hlasů Spálov
Babiš Andrej Ing.	69	154
Pavel Petr Ing. M.A.	62	136
Nerudová Danuše prof. Ing. Ph.D.	33	70
Fischer Pavel	17	56
Bašta Jaroslav	7	31
Hilšer Marek MUDr. Bc. Ph.D.	6	14
Diviš Karel PhDr.	4	10
Zima Tomáš prof. MUDr. DrSc.	2	2
Celkem	200	473

21. 1. **Spálov** – fotbalisté v sokolovně pořádali Sportovní ples. O dobrou zábavu s bohatým občerstvením se postarali členové TJ Spálov.

Spálov – druhé kolo voleb prezidenta republiky proběhlo opět v obřadní síni úřadu městyse s tímto výsledkem: V naší obci zvítězil, stejně jako v České republice, Ing. Petr Pavel. Ve volební komisi u obou voleb působili: Kateřina Kaňová (předseda), Natálie Levová (místopředseda), Jana Tillová (zapisovatel) a členové – Karel Krečmer, Štěpánka Feglerová, Magdaléna Holíková.

Luboměř – proběhlo 2. kolo prezidentské volby v obci s tímto výsledkem viz. tabulka.

Celkem voličů v obci 307, zúčastnilo se 214 voličů, neplatných hlasů 2, ještě vyšší volební účast než v 1. kole volby, a to 69,71 %.

název kandidáta	počet získaných hlasů Luboměř	počet získaných hlasů Spálov
Pavel Petr Ing. M.A.	122	273
Ing. Andrej Babiš	90	214
Celkem	212	487

28. 1. **Luboměř** – vrátila se nám do vesnice zima, a tak se toho muselo využít. Kopec nám sice posypali, ale když se chce, všechno jde. V sobotu 28. 1. 2023 odpoledne tak proběhlo již tradiční sáňkování. Chlapi naházeli sníh na kopec, hasičky navařily čaj i svařák a v sobotu „Pekařák“ ožil. Nejen děti, ale i rodiče se vyřádili na sáních a na bobech. Bylo to velmi vydařené odpoledne.

ÚNOR 2023

4. 2. **Luboměř** – po nucené „covidové“ pauze uspořádal Klub Pátek společně s obcí Luboměř maskární ples pro děti. I přes vyšší nemocnost dětí sál Lidového domu praskal ve švech. Celý bál v „Království počasí“ měl svůj zajímavý příběh. Na začátku zlá „Bouřka“ zaklela Duhovou vílu, ale děti splněním tří různých úkolů vílu vysvobodily. Za odměnu se losovala tombola. Všichni jsme si zatančili, dali si něco dobrého. Například buchty, které nám napekly šikovné pekařinky v obci. Byla to opět velmi podařená akce.
11. 2. **Spálov** – Dětský maskární karneval v sokolovně od 14.30 pořádalo SRPŠ ve spolupráci se ZŠ a MŠ Spálov, vstupné dobrovolné, velká účast dětí a rodičů. Program organizovala zábavní agentura.
11. 2. **Luboměř** – v hospůdce „U Pecucha“ se konal nultý ročník mariášového turnaje, kterého se zúčastnilo celkem 21 karbaníků.
17. 2. **Spálov** – členky místní organizace KDU – ČSL ve spolupráci s městysem usmažily a prodávaly občanům domácí koblihy v době od 13 do 15 hodin. Na přípravu asi 1000 ks koblih po 12 Kč za kus spotřebovaly 21 kg mouky.
18. 2. **Spálov** – SDH Spálov pořádalo tradiční vodění medvěda s masopustním průvodem po obci. V 18 hodin pochovávaní basy v požární zbrojnici s bohatým občerstvením. Počasí spíše jarní, poprchávalo, ale končiny se vydařily.
18. - 19. 2. **Luboměř** – poslední víkend před popeleční středou je u nás tradičně spjat s končinovým průvodem masek, který obchází vesnici, se smažením koblih i pochovávaním basy. Také letos tomu nebylo jinak.
20. 2. **Spálov** – v obřadní síni ÚM se konalo od 18 hodin 3. jednání Zastupitelstva městyse Spálov. Zastupitelé na svém zasedání schválili poskytnutí finančních darů: společnosti Český svaz včelařů ZO Spálov ve výši 10.000 Kč, ČSOP ZO NJ v Bartošovicích 3 000 Kč, Charitě Odry 20 000 Kč, Společnosti pro ranou péči v Ostravě 5 000 Kč, společnosti Děcko NJ 10 000 Kč, účelovou dotaci pro TJ Spálov 140 000 Kč, účelovou dotaci pro org. Junák 20.000 Kč. Zastupitelstvo schválilo výši pronájmu nebytových prostor, budova čp. 342, restauraci Na hřišti na 40.000 Kč pro rok 2023. Neschvaluje poskytnutí finančního daru pro Spolek Tora. Bere na vědomí: uzavření Darovací smlouvy mezi městysem Spálov a TJ Spálov, poskytnutí fin. daru 5.000 Kč na sportovní ples, stejnou částku obdrželo SRPŠ na maskární ples, žádost o vybudování parkoviště u bytovek a příjezdové komunikace, bylo schváleno poskytnutí na Kotlíkové dotace – 3. výzva ve výši 10.000 Kč. Kupní a směnné smlouvy, příprava a realizace na zajištění sběru a likvidace odpadů ve Spálově, výběr zhotovitele na zateplení a výměnu zdroje vytápění v ZŠ.

- Schvaluje inventarizační zprávu za rok 2022 a účetní uzávěrku školy. Schvaluje trvalé prominutí nájemného v sokolovně spolkům a nepodnikajícím organizacím se sídlem ve Spálově. Neschvaluje zřízení a provozování pošty Partner a zřízení bezbariérového řešení vstupu na zdravotní středisko formou šikmé plošiny. Schvaluje výměnu osvětlení v tělocvičně ZŠ a rekonstrukci koupelen v BD čp. 284 v bytě 5 a 6 a zvýšení ročního nájemného až o 10 %. Zastupitelstvo obce deleguje starostku jako zástupce obce pro výkon všech práv akcionáře a jiné.

BŘEZEN 2023

4. 3. **Spálov** – zabruslit si na zimní stadion do Studénky jel plný autobus dětí a dospělých. Výtěžek ze silvestrovského hokeje částečně pokryl náklady na pronájem ledové plochy.
4. 3. **Luboměř** – Tuktukem z Thajska až na Moravu - takto se jmenovala cestovatelská přednáška, kterou uspořádala v zasedací místnosti od 15 hod. zdejší knihovna společně s obcí. Jednalo se o usměvavé a poučné vyprávění „Tomíka“ (Tomáše Vejmoły) s promítáním dokumentu z této zajímavé cesty. Na místě byla k prodeji i knížka o této strastiplné cestě a šťastlivci ji mohli mít i s podpisem a věnováním autora. Vstupné dobrovolné, hojná návštěva posluchačů.
10. 3. **Spálov** – v místní sokolovně proběhla, po tříleté odluce, Noc s Andersenem. Tentokrát byla věnována světově uznávané české ilustrátorce Heleně Zmatlíkové. Celkem 31 dětí se vydalo po stopách legendárního Honzíka na cestu za pokladem, který po překonání mnoha úkolů našly v Balerově mlýně. Na Noci s Andersenem panovala příjemná atmosféra, děti se těšily z kreativního tvoření, ze společně připravované večere, také z promítání pohádky před spaním. Organizátorky: Mgr. Markéta Krumpolcová za ZŠ a MŠ, Jana Tillová za knihovnu.
19. 3. **Luboměř** – Klub Pátek uspořádal zájezd na zimní stadion do Nového Jičína, kde byla možnost si zabruslit a zahrát hokej. Pro všechny účastníky zájezdu byl připraven dobrý čaj a tatranka.
23. a 24. 3. **Spálov** – členové Ústavu archeologie Filozoficko-přírodovědecké fakulty v Opavě prováděli terénní průzkum v oblasti katastrálního rozhraní Spálova a Luboměře, tzv. magnetometrická měření, kterými chtěli ověřit existenci kultury pozdní doby kamenné, která je datována k roku +, - 2700 před naším letopočtem. Podnět k této akci vyvolal soubor keramických střepů, několika kusů kamenných zlomků a zlomků rohů hovězího dobytka, které získali údajně koncem 50. let minulého století spálovští vlastivědní pracovníci pp. A. Brňák a R. Mík při melioracích v trati Kocanda na pomezí spálovského a luboměřského katastru.

Nález byl umístěn v muzeu ve Vítkově a po jeho zrušení u p. Fr. Šustka. Dnes se soubor nachází v Městském muzeu v Odrách. Začátkem 90. let soubor, i s obrázky nejvýraznější keramiky, publikoval dnes již rovněž nežijící Dr. Jiří Pavelčík v článku „Významná lokalita z pozdní doby kamenné na Spálovsku“ (Oderské vrchy, ročník VI, číslo 1 – 2, 1991, s 26 – 29).

24. 3. **Spálov** – ZŠ a MŠ ve spolupráci se sdružením rodičů pozvala na ukončení tanečního kurzu žáků 7., 8. a 9. tříd spolu se stužkováním letošních absolventů ZŠ. Vystoupily také oba taneční kroužky ZŠ a hosté Zuzka a Šimon z taneční školy Batukáda z Hranic. Akce se konala v sokolovně od 19 hodin, vstupné dobrovolné. Taneční kurzy na základní škole mají už svou dvacetiletou tradici.
25. 3. **Spálov** – v době od 11 do 17 hod. se na Spálovském mlýně uskutečnil Předvelikonoční jarmark s nabídkou velikonočních rukodělných výrobků a gurmánských specialit od lokálních výrobců. Spálovský mlýn téměř každý měsíc pořádá zajímavou akci s občerstvením.
25. 3. **Luboměř** – v areálu Na Drahách se v sobotu odpoledne uskutečnilo setkání s vojáky z období napoleonských válek. Návštěvníci tak mohli zhlédnout výcvik jednotky, vyzkoušet si vystřelit z křesadlové muškety, dozvědět se a popovídat si o napoleonské době apod. Akci zorganizoval Klub vojenské historie 7.Rota.
26. 3. **Spálov** – v neděli od 14 hod. pořádala škola Vynášení Morany. Letos se pestrý průvod dětí a dospělých ubíral na dolní konec Spálova. Bohužel se nepodařilo utopit zimu. Po pár pěkných dnech v březnu nastal studený a mrazivý duben a jarní počasí se o měsíc opozdilo.
26. 3. **Spálov** – v neděli o půl třetí se v sokolovně konala oslava 63. narozenin našeho pana faráře Janusze. Zváni byli všichni farníci z obcí, kde otec Janusz působí. Asi 60 farníků ze Spálova, z Luboměře a Heltínova, z Heřmanic, z Věsky ... připravilo s knězem pohoštění a společně prožili pěkné nedělní odpoledne.
26. 3. **Luboměř a Heltínov** – na smrtnou neděli se tradičním průvodem vynášela zima a smrt z vesnice.
27. 3. **Spálov** – usnesení ze 4. zasedání Zastupitelstva městyse Spálov: Schvalují uzavření Dodatku č. 2 smlouvy o dílo mezi městysem Spálov a Tvarstav Real NJ, který se týká navýšení ceny díla o 1.04.954,93 Kč, celková cena díla přístavby ZŠ s DPH je 31.051.936,74 Kč. Dodávkou nábytkového vybavení je pověřena fa Baar Group Velká Polom za cenu 2.196.053,20 Kč. Zastupitelstvo schvaluje zakázku „Přístavba ZŠ a MŠ Spálov – dodávka ICT vybavení“, cena díla 3.496.130,44 Kč. Také byla schválena účelová dotace spolku TJ Spálov ve výši 871.163,70 Kč na realizaci projektu „Nástavba a přístavba šaten TJ Spálov“. Hospodaření městyse Spálov za rok 2022 bylo bez chyb a nedostatků.

DUBEN 2023

1. 4. **Spálov** – akce „Hodíme Spálov do pucu“ proběhla v omezeném režimu, kromě tří povozů s kočími a traktoru s řidičem, přišla uklízet mírně rozšířená rodina paní starostky, takže se ekologická akce zrušila. Nakonec přece jen vyrazili Adam Sucháček, Robin Marszałek, Kamil Sosnovec a Petr Ambrož ml. s povozem a uklízeli odpadky v Suché, odpoledne ještě uklidili Mlýnici. Celkem sesbírali 200 kg odpadu přibližně na ploše 6 ha.
1. 4. **Luboměř** – luboměřští rodiče se svými dětmi se zapojili do aktivity „Uklidíme si za humny“, která se konala v rámci tradiční celorepublikové akce „Uklidíme Česko.“ Odpadky z okolí vesnice naplnily hned několik pytlů. Za snahu si pak všichni opekli společně špekáčky na Drahách.
6. 4. **Heřtínov** – před Velikonocemi, od Zeleného čtvrtku, kdy „odlétají“ zvony do Říma a nejsou tedy slyšet, až do Bílé soboty, dodržují zdejší děti tradici klapotání. Chodí průvodem po vesnici s řehtačkami a klapáčkami, kterými oznamují poledne, ale i ranní a večerní klekání.
7. a 8. 4. **Spálov** – na Velký pátek a Bílou sobotu v 8 a ve 12 hodin chodily po obci děti s klepačkami a řehtačkami. Účast byla dobrovolná a sraz zájemců byl u kostela, sladká odměna zajištěna.
9. 4. **Spálov** – v neděli od 20.30 fotbalisté pořádali v sokolovně Velikonoční zábavu, hudba Gradace, vstupné 100 Kč. Účast nebyla tak vysoká jako v letech minulých, a přesto došlo mezi mládeží k potyčce, kterou řešila Policie ČR. Většina návštěvníků byla „omladina“, která své „kulturní“ potřeby uspokojovala nejen v sokolovně, ale taky v přilehlém okolí a na sváteční Velikonoční pondělí jsme měli v centru obce, mírně řečeno, značný nepořádek. Důsledkem bude, že při konání tanečních zábav bude muset pořadatel zajistit úklid prostranství v ranních hodinách.
23. 4. **Luboměř** – po roce se opět uskutečnila malá slavnost – vítání občánků v obci. Starosta tak přivítal mezi své nové občany tři kluky – Eliáše, Tobiáše a Matyáše. Doprovodný kulturní program (písničky a básničky) nacvičila s dětmi paní Kristýna Šmatelková.
24. 4. **Spálov** – v obřadní síni městyse se konalo 5. zasedání zastupitelstva od 18.00 hodin s programem: Poskytnutí finančních darů klubu Zvoneček Odry (5000 Kč), Charitě Jeseník (5000 Kč), schvaluje rekonstrukci koupelen v domě č. 170 v roce 2024, schvaluje dotaci z rozpočtu městyse na spolufinancování projektu „Kotlíková dotace v MSK“, schvaluje opravy místních komunikací a opěrných zdí, poskytnutí návratné fin. výpomoci žadateli TJ Spálov na předfinancování projektu „Nástavba a přístavba šaten TJ Spálov“ ve výši 2.137.715,30 Kč,

byly schváleny smlouvy o zřízení věcného břemene – služebnosti – mezi ČEZ Distribuce a městysem Spálov, o spolupráci při zajištění zpětného odběru v systému odpadového hospodářství, o bezúplatném převodu majetku mezi Hasičským záchranným sborem MSK a městysem. Byla schválena účetní uzávěrka, závěrečný účet a rozpočtová opatření městyse Spálov a jině.

28. 4. **Spálov** – zajímavá přednáška o Vietnamu se uskutečnila v pátek v salonku místní sokolovny, účast 30 osob, vstupné 60 Kč, přednášející Ing. Dušan Pořízka.

Luboměř – s posledním dubnovým dnem je spojeno tzv. pálení čarodějnic. Klub Pátek společně s obcí se tedy rozhodl tuto tradici po letech „oprášit“ a uspořádal akci s názvem „Filipojakubská noc.“ Jednalo se ale spíše o filipojakubské odpoledne plné soutěží určených především dětem. Přišlo mnoho malých a velkých čarodějnic, ale i plno dalších návštěvníků. Bylo to jistě i tím, že přálo krásné počasí. Pochutnat si všichni mohli na různých speciálních pochoutkách, jako např. rezavá otrava krve (pivo), která tekla proudem. Byla zvolena též Miss čarodějnice, na hranici byla upálена čarodějnice Lubomíra, to proto, aby bylo vyhnáno vše zlé z vesnice.

KVĚTEN 2023

1. 5. **Spálov** – v letošním roce slavíme dvě kulatá mediální výročí a to: 70. výročí Československé a České televize a 100. výročí Československého a Českého rozhlasu (vysílání zahájeno 18. 5. 1923).
6. 5. **Spálov** – u Panny Marie ve Skále a na Spálovském mlýně se uskutečnilo Okresní setkání 26 praporů SDH u příležitosti oslav patrona hasičů sv. Floriána. Slavnostní akci zahájila mše a po ní se sbory v průvodu odebraly na Spálovský mlýn. Škoda, že pro nepřízeň počasí nebylo možné průvod ozdobit rozvinutými prapory. Setkání se zúčastnilo 30 sborů SDH.
7. 5. **Spálov** – v Praze se uskutečnil maratonský běh a zájem účastníků byl obrovský (7 000 běžců). Start i cíl byl tentokrát na Václavském náměstí a běžce odstartoval náš pan prezident Petr Pavel. Prestižního závodu se zúčastnil také běžec ze Spálova RNDr. Viktor Dubovský, učitel Vysoké školy báňské. Trať dlouhou 42,195 km uběhl za 3 hodiny a 47 minut. Přední místa obsadili běžci z Afriky (Keňa, Etiopie...), běželi 2 hodiny a několik minut.
13. 5. **Spálov** – sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu před úřadem městyse se konal od 8 do 10 hodin. Odvoz zajistila firma Ekoltes Hranice.

13. 5. **Luboměř** – v areálu Na Drahách se uskutečnil již 2. ročník kvalifikace na MČR chladnokrevných koní jednospréží a dvojspréží. V průběhu celého dne probíhaly různé dovednostní soutěže, pro všechny bylo zajištěno jak bohaté občerstvení, tak i doprovodný program (skákací hrad pro děti, jízda na oslíkovi a velbloudovi).
14. 5. **Spálov** – v neděli se v sokolovně konalo vítání občánků. Za nemocnou paní starostku se funkce ujala členka zastupitelstva paní Lenka Dohnalová a přijala do svazku obce celkem 10 dětí (5 děvčátek a 5 chlapců). V kulturním programu vystoupily děti pod vedením paní učitelky Kristýny Šmatelkové, na varhany doprovázela paní učitelka Markéta Krumpolcová.
20. 5. **Luboměř** – v sobotu 20. května uspořádali místní i přespolní nadšenci ve spolupráci s obcí již 7. Luboměřský festival jídla v rámci mezinárodního Restaurant Day. Opět se sešli na hřišti, které je nejvhodnější svým prostorem i zázemím. Každý návštěvník akce tak mohl v průběhu odpoledne ochutnat něco dobrého - nabídka jídla, pití a sladkostí byla opravdu široká a různorodá.
22. 5. **Partutovice** – v obci započato s budováním kanalizace odpadních vod s finančním nákladem 108 mil. korun.
27. 5. **Spálov** – od 17 hod. pořádali hasiči KÁCENÍ MÁJE 23. V programu vystoupila „Parta, co dělat nebude!“ Občerstvení a posezení u něj bylo zajištěno.

ČERVEN 2023

1. 6. **Luboměř** – na obecním úřadě se uskutečnilo 4. zasedání zastupitelstva. Zastupitelé na svém jednání schválili např. účetní závěrku a závěrečný účet obce, majetkoprávní záměr týkající se prodeje části obecního pozemku p. č. 1938/2 majiteli domu na čp. Luboměř 64, či vzalo na vědomí žádost o vyspravení příjezdové plochy na obecní parcele č. 196/1 k. ú. Luboměř, která vede k domu na čp. 5.
2. 6. **Spálov** – Noc kostelů: 17.00 zahájení a přivítání návštěvníků kostela duchovním správcem farnosti P. Januszem Romańskim, 17.05 mše svatá, 18.00 vystoupení dětského pěveckého sboru „Sluníčko“ z Partutovic, 18.30 modlitba růžence, 19.00 komentované prohlídky kostela a doprovodný program před kostelem s občerstvením, 20.00 vystoupení pěveckého sboru ze Spálova s ukázkami liturgické hudby od středověku až po současnost, bylo velmi zajímavé, 21.00 adorace Nejsvětější svátosti a závěrečné požehnání.
3. 6. **Heltínov** – sbor dobrovolných hasičů uspořádal na výletišti „Na rybníčku“ od 15 hod. hodové odpoledne. K poslechu zahrála cimbálová muzika Cerky, večerní taneční zábava s DJ Jardou Trníkem. Pro návštěvníky bylo zajištěno bohaté občerstvení.

3. 6. **Spálov** – Hospůdka Na hřišti pozvala na opékané makrely, párek v rohlíku a trampské cigáro od 16.00 hod. v areálu TJ Spálov. Pro děti zdarma skákací hrad a vodní skluzavka.
4. 6. **Spálov** – v neděli v 10 hod. v kostele sv. Jakuba slavnostní První svatě přijímání, kterého se zúčastnilo 8 dětí ze Spálova a z Luboměře.
4. 6. **Luboměř** – v Luboměři Na Drahách se uskutečnilo tradiční kácení máje se zábavným programem. Pro všechny bylo připraveno občerstvení a hrála repro hudba. Akci připravily ženy z Luboměře společně s obcí.
9. - 10. 6. **Luboměř** – na sále Lidového domu proběhla akce pod názvem „Luboměřský SWAP“ SWAP znamená výměna. Pokud tedy někdo měl doma hezké oblečení, které již dále nevyužije, mohl tak udělat radost někomu dalšímu.
10. 6. **Spálov** – městys Spálov a SRPŠ ve spolupráci s Armádou ČR připravily oslavu Dne dětí v areálu hřiště TJ od 14 hodin s programem: ukázka vojenské techniky, materiálu a zbraní, střelba s cvičnou municí BREN 2 a airsoftové zbraně, ukázka taktické bojové činnosti, ukázka boje zblízka (musado). Vystoupení dětí ze ZŠ Spálov, malování na obličej, kolo štěstí, skákací hrad. Občerstvení zajištěno.
13. 6. **Spálov** – po roce se opět uskutečnila v tělocvičně ZŠ od 15.15 Taneční hodinka dívek z tanečních skupin Rebelky a Dancing dolls. Žákyně pod vedením pí učitelek Trneckové a Šmatelkové předvedly tance, které se za celý školní rok naučily. Dobrovolné vstupné bude použito na kostýmy tanečnic.
24. 6. **Luboměř** – akce „Červnové odpoledne“ Na Drahách uspořádalo Myslivecké sdružení Královec Spálov. Servírovala se tradiční myslivecká kuchyně.
26. 6. **Spálov** – pozvánka na 6. jednání zastupitelstva městyse od 18 hodin v obřadní síni úřadu, jednání se zúčastnilo 5 zastupitelů a 9 občanů (z toho 2 děti). Program – schválení finančního daru pro Domov Odry (5 000 Kč), poskytnutí účelové dotace na nákup podsadových stanů pro organizaci Junák (25 000 Kč), navýšení příspěvku ZŠ a MŠ na zakoupení vybavení - kombinovaný sporák, konvektomat a nerezový stůl do jídelny do maximální výše 520.000 Kč, finanční dar na Den dětí (16.500 Kč). Schvaluje uzavření kupní smlouvy o převodu nemovitosti a o zřízení předkupního práva – orná půda v k. ú. Spálov, parcel č. 2025/16, 2025/16, 3133/7, 3132/9 o celkové výměře 15.642 m² převážně na výrobu a podnikání. Kupující jsou p. R. B., M. K. a M. O. ze Spálova a p. R. S. z Oder. Schvaluje uzavření smlouvy na dodávku el. energie „Elektrina na dobu neurčitou SPOT“, schvaluje rozpočtová opatření a bere na vědomí zápis z kontrolního výboru zastupitelstva městyse Spálov.

ČERVENEC 2023

22. 7. a 23. 7. **Spálov** – Spálovské hody 2023: 15.00 v sobotu, zahájení, dechová hudba Partutovjanka, 16.30 vystoupil Ondra Jakubík, 17.00 hlavní hvězdou sobotního dne byl Michal Horák, talentovaný písničkář a multiinstrumentalista, který je držitelem titulu „Objev roku“ v anketě Český slavík 2021, řadí se tak vedle jmen jakými jsou Pokáč nebo Voxel, 19.00 Tvoja huba sa kemusi podobá – oblíbené vystoupení spálovských herců, 20.30 Lucie revival Ostrava, od 22.00 disco. Pro děti připraveny skákací hrady, Cris Cros a Combi sport arena. Pořadatelé připravili bohaté občerstvení – uzené makrely, speciality z udrny, zvěřinový guláš (prodej i do konvíček) a jiné. Vstupné 150 Kč, děti do 15 let zdarma.

V nedělní hodové dopoledne slavnostní mše svatá v 10.00 ve vyzdobeném kostele sv. Jakuba Staršího. Zpěv farníků doprovázel na varhany pan Alois Kubica, slavnostní náladu pozvedlo krásné sólové vystoupení p. Václava Voldána a Aloise Kubici pro trubku a varhany. Hodové odpoledne pokračovalo od 14.00 v areálu TJ Spálov s živou hudbou a občerstvením.

SRPEN 2023

12. - 13. 8. **Luboměř** – o druhém srpnovém víkendu se v areálu Na Drahách uskutečnily tradiční Svatovavřínecké hody. Již v sobotu zde uspořádal sbor dobrovolných hasičů od 20.30 hod. zábavu s kapelou AXEL. Vstupné 100 Kč. Nedělní hodové odpoledne pro změnu zpestřila kapela Avanti music či luboměřská taneční skupina Chiquitas pod vedením paní Rosensteinové. SVČ Odry zajistilo pro děti malování na obličej, tvořivé dílničky a zázemí pro maminky s dětmi. Od 15.30 hod. proběhly ukázky letadel modelářů z Oder. Poté následovalo vystoupení cimbálové muziky Cerký a oderských mažoretok Ardezo. Po celou dobu akce byl připraven pro děti skákací hrad, nafukovací aréna, pěna pro děti či výrobky z bylinek a vlny od paní Lenky Květoňové. Hasiči zajistili návštěvníkům bohaté občerstvení. Hodům přálo krásné počasí.
19. 8. **Spálov** – v měsíci srpnu opět proběhla úspěšná akce SRPŠ „Bleší trh“. Díky obětavým rodičům dostanou děti zdejší školy 41.200 Kč na školní aktivity. Organizátoři akce děkují všem, kteří dali věcem ještě šanci.
19. 8. **Luboměř** – provozovatelka Hospůdky U Pecucha uspořádala Na Drahách již 7. ročník fotbalového turnaje, kterého se letos zúčastnily celkem tři týmy. Pro návštěvníky bylo zajištěno bohaté občerstvení i doprovodný program – vodní atrakce, točená zmrzlina či zážitkový let vrtulníkem. Turnaj vyhrálo tentokrát družstvo z Luboměře.

25. 8. **Luboměř** – obec Luboměř uspořádala Na Drahách opět letní kino. Promítal se americký akčně-dramatický film Top Gun: Maverick. Akci přálo počasí. Vstupné dobrovolné, hojná návštěva.
27. 8. **Luboměř** – na Drahách se děti rozloučily s prázdninami. Děti plnily zábavné úkoly u různých pohádkových postav. Za své úsilí a snahu byly samozřejmě odměněny. Pohádkovou rozlučku připravil Klub Pátek společně s obcí.
29. 8. **Spálov** – od 18 hod. na panské zahradě se uskutečnilo artistické a cirkusové představení naplněné ohnivou show, akrobacií, iluzí a vystoupením klaunů CIRKUS BUDE. Vstupné 250 Kč, sto spokojených diváků.

ZÁŘÍ 2023

1. 9. **Spálov** – zahájení nového školního roku 2023/2024 v základní škole, pouze s žáky, kteří nastupují do 1. třídy. Do prvních tříd nastoupí 24 žáků, jejich třídními učitelkami budou paní učitelka Lenka Zelcová a Terezie Lukšíková s pedagogickou asistentkou. Oficiální zahájení školního roku pro ostatní třídy bude až v pondělí 4. září 2023.
2. 9. **Luboměř** – luboměřští chovatelé koní uspořádali o prvním zářijovém víkendu Na Drahách Hubertovu jízdu. Nechyběla společná vyjížďka či tradiční soutěžní disciplíny jak pro jezdce na koních, tak i pro vozataje. Připraveny byly též atrakce pro děti, večer hrál DJ.
5. 9. **Spálov** – Zemědělská a.s. prodává ječmen 600 Kč/q, oves 500 Kč/q, pšenice 700 Kč/q, šrot ječný 700 Kč/q a šrot pšeničný 800 Kč/q. Prodej pondělí – středa – pátek od 8 do 14 hodin. Telefon 556 729 712, mobil 732 900 372.
9. 9. **Spálov** – na panské zahradě se uskutečnil již 25. ročník hasičské soutěže O pohár starostky obce v kategoriích požárního útoku žen a mužů. Zahájení v 10.30, občerstvení zajištěno. Během soutěže bude probíhat předváděcí akce pod záštitou AUTOKLEVER Nový Jičín, kde bude představen vůz Škoda Karoq Sportline i s možností prohlédnutí interiéru či případné zkušební jízdy.
10. 9. **Spálov** – v neděli se uskutečnila již tradiční pouť k Panně Marii ve Skále. Začala požehnáním v kostele sv. Jakuba v 8 hod. a o půl deváté asi 40 poutníků s panem farářem Januszem a ministranty za krásného podzimního dne pokračovalo pěšky Mlýnicí až ke kříži u Spálovského mlýna, kde nás přivítala dechová hudba a společně jsme zazpívali „Svatý kříži, tebe ctíme...“ Pak jsme pokračovali k Panně Marii, kde v 10 hod. začala slavnostní mše svatá, před bohatě vyzdobeným skalním výklenkem s Pannou Marií, za účasti dvou děkanů, tří kněží a velké účasti farníků ze Spálova a okolí. Prostranství u Odry vyplňovaly atrakce a stánky převážně s cukrovinkami a nápoji, také stánek s církevními upomínkami.

13. - 17. 9. **Spálov** – 14 členů pánského klubu Mateřídoušek se letos již po devatenácté vydalo na svůj pravidelný výlet. Tentokrát do Velké Úpy. Dva dny strávili pěšími túrami v Krkonoších a sobota 16. 9. byla zasvěcena dobytí kopce Spálov (507 m n.m.), který leží v katastru obce Rudník na dohled od Krkonoš. V 10.00 jsme se sešli s místním panem starostou Pavlem Steklým a 25 občanů Spálova u Semil před restaurací Heřman v Rudníku. Po slavnostním přivítání a projevech se čtyřicetihlavý průvod s transparenty vydal na 2,5 km dlouhý pochod na kopec Spálov, který se nachází v lesíku mezi poli a je označen triangulačním bodem. Zde jsme uložili kameny přivezené ze Spálova na Moravě a ze Spálova u Semil, zazpívali státní hymnu a v bratrském porozumění vypili slavnostní přípitek. Pak jsme se průvodem odebrali zpět do restaurace Heřman na vynikající guláš. Starostce Ludmile Sucháčkové byl Miloslavem Chytilém na veřejném zasedání zastupitelstva v pondělí 18. 9. slavnostně předán kámen dovezený z kopce Spálov.
17. 9. **Spálov** – místní organizace KDU- ČSL, městys Spálov a skauti pořádali již čtvrtou Zemňákovu nedělu v sokolovně od 10.30 do 15 hodin. Úspěšná akce a velký zájem veřejnosti.
18. 9. **Spálov** – 7. jednání zastupitelstva městyse od 18 hod. v obřadní síni ÚM, účast 7 zastupitelů a 11 hostů, s tímto programem: Zastupitelstvo neschvaluje záměr prodeje pozemků p. č. 160/1 a p. č. 3352/1, schvaluje výjimku z počtu žáků pro škol. rok 2023/2024, schvaluje vyplácení příspěvku na zvýšené energetické náklady provozu školy ve výši 500.000 Kč, schvaluje uzavření smlouvy na přívod vody na hřbitov za cenu 260.362, 52 Kč s DPH. Byly schváleny Obecně závazné vyhlášky o regulaci a provozu hazardních her, o stanovení obecního systému odpadového hospodářství a o místním poplatku za odpadové hospodářství. Bere na vědomí zprávu o hospodaření 1 – 8/2023, rozpočtová opatření a Závěrečný účet Mikroregionu Odersko za rok 2022. Schvaluje plán financování obnovy vodovodu a pověřuje starostku zajištěním zpracování studie na dostavbu kanalizace ve Spálově. Byla schválena smlouva na zhotovení kopie sochy Panny Marie za cenu díla 350.000 Kč a jiné.
22. 9. **Spálov** – v pátek od 9 hod. se konal Den otevřených dveří v ZŠ a MŠ Spálov u příležitosti otevření nové stavby „PŘÍSTAVBA ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY SPÁLOV“. Pozvaní hosté a veřejnost zhlédli nové odborné učebny, vyučovací hodiny, šatnu pro 120 žáků, šatnu pro učitele, zabudovaný výtah, moderní sociální zařízení (nezapomnělo se na děti s hendikepem) a ostatní prostory školy. Přístavba je propojena s budovou školy (zámku).

Podařilo se také moderně a účelně vyřešit nádvoří staré budovy, které se dosud využívalo jako nevzhledné parkoviště. Přístavbou se vyřešil nedostatek učeben pro žáky z tříd montessori, kteří dříve pobývali v obřadní síni městyse a v klubovnách sokolovny. Škola má 204 žáků, kteří se vyučují v 17 třídách.

23. 9. **Luboměř** – obec uspořádala podzimní svoz velkoobjemového a nebezpečného odpadu.
23. 9. **Luboměř** – po roce opět přes vesnici projížděli závodníci na horských kolech, a to v rámci amatérského cyklozávodu „Kolo pro život“.
24. 9. **Luboměř** – S podzimem jsou spojeny i radovánky s draky. Tak to je zvykem i u nás. Proto Klub Pátek ve spolupráci s obcí uspořádali o poslední zářijové neděli parádní drakiádu Na drahách. Majitelé draků si také mohli zajít na dobrý svařák nebo čaj. Nakonec si všichni společně opekli buřta.
29. 9. **Luboměř** – od 16 hod. se v hospůdce U Pecucha uskutečnilo setkání sedmdesátníků, žáků ročníku 1953, kteří zakončili společně Základní devítiletou školu ve Spálově. Sešlo se celkem 11 spolužáků, do třídy jich chodilo asi 20, jejich třídní učitelkou, na kterou s láskou vzpomínali, byla Marie Hyklová.
30. 9. **Spálov** – trampové z trampské osady Bobří zapálili v sobotu již 62. výroční oheň v údolí Něžína pod trampskou chatou. 21 účastníků zazpívalo hymnu „Vlajka vzhůru letí...“ za doprovodu kytary a banja, také zavzpomínali na trampy, kteří je již navždy opustili, ale zasloužili se o založení osady v roce 1961.

ŘÍJEN 2023

1. 10. **Spálov** – v kostele sv. Jakuba se konala děkovná mše „Za dar života“ pro skauta Kryštofa Váňu, kterého na letošním skautském táboře ohrozil na životě úder blesku. Vedoucí skautských oddílů mu poskytli první pomoc a zavolali záchrannou službu. Rychlou záchrannou akcí mu zachránili život. Při mši svaté bylo 5 roverů (Matěj Květoň, Jan Květoň, Václav Mik, Vojtěch Ovčáčík, Miloslav Chytil) a 1 skaut (Václav Chytil) oceněno skautským vyznamenáním „Za čin junácký“, bronzový stupeň. Toto vyznamenání za záchranu života obdrželi z rukou místonáčelníka organizace Junáka.
1. 10. **Luboměř** – Klub Pátek a místní mladé holky uspořádaly o nedělním odpoledni na heltinovské cestě „Kolečkový závod.“ Každý, kdo si sebou vzal přílbu, kolečkové brusle či board si tak mohl zasoutěžit na čas.
7. 10. **Luboměř** – 2. ročník turnaje v mariáši se konal tentokrát v zasedací místnosti obecního úřadu. Zúčastnilo se ho celkem 28 hráčů. Zajištěno bylo občerstvení a pěkné ceny pro nejlepší mariášníky.

7. 10. **Luboměř** – Okrsek Heřmánky zorganizoval společenskou akci u příležitosti ukončení hasičské sezóny. Začátek akce od 13.00 hod. v Luboměři v areálu "Na drahách." Jednalo se již o tradiční pokračování akce, kdy se sejdou členové sborů Okrsku Heřmánky, společně s hasičskou "mládeží," aby společně zakončili hasičský rok. Opékaly se burty a pouštěli létající draci.
8. 10. **Spálov** – v sokolovně od 16 hod. předvedl divadelní spolek Tyl z Drahotuš komedii z nemocničního prostředí s názvem UROLOGIE. Vstupné 50 Kč.
14. 10. **Heltinov** – místní sbor dobrovolných hasičů uspořádal na točně pro děti drakiádu. Děti dostaly různé sladkosti a čaj, dospělí svařák.
15. 10. **Luboměř** – Klub Pátek a obec Luboměř opět pořádaly pro děti zájezd do Beskydského divadla v Novém Jičíně. Letos na pohádku s tajemným názvem „Začarovaná hruška“.
16. 10. **Luboměř** – v naší knihovně proběhlo herní odpoledne, kdy se společně sešli zapálení hráči a hráčky deskovek a dalších stolních her. Bylo hezké vidět, s jakým nadšením a radostí hry hrají, i to, jak se rodiče či prarodiče, kteří s dětmi přišli, zapojili do hraní a mohli si tak užívat společně strávený čas. K dispozici bylo i malé občerstvení, které nesmí u hraní her samozřejmě chybět.
17. 10. **Spálov** – tímto datem se zahajuje Fitness cvičení ve spálovské sokolovně. Cvičit se bude každé úterý od 18 hodin, cena 80 Kč, s sebou sportovní oblečení, podložka a voda.
21. 10. **Spálov** – městys Spálov pozval občany na „Posezení s cimbálovkou Odera“ do sokolovny od 19 hodin. Občerstvení zajištěno, vstupné 100 Kč. Pořadatelé byli zklamáni malou účastí, jen 35 zájemců.
28. 10. **Luboměř** – obec ve spolupráci s Klubem Pátek a zdejším sborem dobrovolných hasičů uspořádala u příležitosti 105. výročí vzniku Československé republiky lampionový průvod po vesnici. Zastupitelé obce připravili pro všechny účastníky malé občerstvení. Velká účast dětí i dospělých.

PŘÍSTAVBA ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY SPÁLOV

Ludmila Sucháčková, starostka městyse

BYL SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ A MINISTERSTVEM PRO MÍSTNÍ ROZVOJ z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), reg. číslo: CZ.06.2.67/0.0/0.0/19_116/0013149

Cílem projektu bylo vyřešit neodpovídající zázemí a prostory pro odbornou výuku, nedostatečné prostory pro stávající max. počet žáků 180 dle šk.rejstříku, a bylo požádáno o navýšení kapacity. Byl předpoklad rostoucího počtu žáků a od 1. 9. 2023, kdy začne v nových prostorách výuka, bude základní školu ve Spálově navštěvovat cca 205 žáků v rámci klasických i Montessori principů vzdělávání.

V nové přístavbě jsou situovány čtyři odborné učebny a patřičné zázemí – 3 kabinety. Díky projektu dojde k zásadnímu zkvalitnění výuky daných odborných předmětů (cizí jazyky, informatika, přírodopis, chemie, fyzika, pracovní činnosti, základy administrativy). Do uvedených učeben a kabinetů je pořízeno také nové odpovídající vybavení.

Hlavní cíle předloženého projektu (žádosti):

- vybudování 4 nových odborných učeben,
- vybudování odpovídajícího zázemí odborných učeben
- pořízení vybavení učeben,
- zajištění bezbariérového přístupu pro žáky se zdravotním a tělesným postižením,

Specifické cíle předloženého projektu:

Celý projekt obsahuje:

1. Učebny:

- učebna IT + jazyková laboratoř, učebna IT, učebna dílen, robotiky a pracovních činností, učebna fyziky, chemie a přírodopisu

Součástí projektu (způsobilých výdajů) je i odpovídající vybavení jednotlivých učeben (mobiiliář, výukové zařízení, počítače, interaktivní panely atd.) – viz dále.

2. Zázemí:

- přístupové chodby, schodiště, výtahové šachty, odborné kabinety, WC, technické místnosti, úklidové komory

3. Šatny:

V novém objektu jsou situovány šatny pro 120 žáků a 20 pracovníků školy.

Ukládání oděvů a obuvi je zde formou samostatných šatních skříněk. Vzhledem k nezpůsobivosti nákladů na tyto místnosti byly skrze poměr podlahových ploch vyčísleny a zařazeny mezi dotačně nezpůsobivé.

4. Bezbariérovost

Vnitřní prostory přístavby budou přístupné bezbariérově. Pro pohyb mezi podlažími je navržen bezbariérový výtah. Dále je v 1. np navrženo hygienické zařízení pro použití osobami s omezenou schopností pohybu a orientace.

5. Venkovní úpravy

– příjezdová komunikace, chodníky, zeleň.

Dne 20.7.2021 byla na základě výběrového řízení podepsána s firmou TVARSTAV REAL s.r.o., Nový Jičín, IČO: 26815648, Smlouva o dílo na akci **„PŘÍSTAVBA ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY SPÁLOV“**. **Cena díla dle SoD byla ve výši 29.751.241,30 Kč s DPH.** Dne 3.8.2021 bylo staveniště předáno a stavba tímto zahájena. V roce 2021 byla zhotovena spodní stavba (výkop, základové pásy a základová deska). Současně s tím byla vybudována ležatá splašková kanalizace a část ležaté dešťové kanalizace okolo objektu. V prvním pololetí 2022 byla provedena výstavba zdiva z bloků Porotherm, a to: 1. NP, 2. NP a příčky v 1. NP. Při postupu prací zdění byla souběžně budována výtahová šachta ze ztraceného bednění společně se schodištěm (monolit – železobeton.)

Dále byly zhotoveny stropy nad 1. NP a 2 NP. Stropy byly provedeny formou systémového řešení Porotherm, kde do osazených nosníků byly vloženy MIAKO vložky, vše svázáno věnci a zalito betonem. Příprava pro střešní konstrukci spočívala ve vyzdívce vikýřů a příprava pro tesařské konstrukce. V rámci elektroinstalace byla provedena přeložka NN vedení.

Ve druhém pololetí 2022 byla dokončena hrubá stavba ze zdiva z bloků Porotherm. Dále se provedla betonáž svislé i vodorovné části všech vikýřů. Taktéž byly provedeny stropy nad všemi podlažími MIAKO. Dále byla na hotovou zděnou konstrukci provedena tesařská konstrukce krovů vč. záklopu z prken, laťování a pojistná hydroizolace. Uvnitř stavby se osadily otvorové výplně obvodového zdiva. Poté se provedlo zateplení KZS – prozatím bez omítky. Současně se prováděly práce na vnitřních rozvodech v rámci hrubých rozvodů VZT, elektroinstalace, ZTI a UT.

Následovalo dokončení většinové práce na střešním plášti. Tzn. osazení keramické tašky, osazení střešních oken a pokládka tepelné a voděodolné izolace na části plochých střeš.

Na obvodovém zdivu byl zabudován kontaktní zateplovací systém, kde se povedla mimo jižní stěnu průčelí aplikovat i pastovitá omítka. Na severní straně průčelí se zahájily práce na plechové části fasády. Uvnitř stavby se provedly hrubé instalace ZTI, UT, elektroinstalace a příprava na VZT tak, aby bylo možno zahájit práce na betonových mazaninách a hrubých omítkách. Povedla se příprava výtahové šachty pro osazení části komponentů výtahu. Byly osazeny všechny obvodové výplně. V areálu školy byla provedena venkovní dešťová kanalizace a zpevněné plochy nádvoří.

Dle SOD měla být stavba dokončena dne 2. 12. 2022, ale dne 22. 10. 2022 podala společnost TVARSTAV Real s.r.o. žádost o prodloužení termínu dokončení díla a navýšení ceny díla z důvodu např. nedostatku stavebního materiálu, dlouhé čekací lhůty na dodávku materiálu, výpovědi subdodavatelů z důvodu dramatického zvyšování cen materiálu aj. Termín dokončení díla požadovali prodloužit do 31.8.2023. Zastupitelstvo městyse schválilo dne 22.11.2022 Dodatek č. 1 k SOD o prodloužení termínu dokončení stavby do 31.3.2023. Navýšení ceny díla nebylo akceptováno. Během posledních čtyřech měsíců se dokončily práce na přístavbě budovy školy, a to jak na vnějším líci budovy, tak ve vnitřních prostorách. Tzn. na vnějším plášti budovy byly dokončeny práce na fasádě (kontaktní zateplovací systém), na střešním plášti vč. vikýřů z AL fasádních prvků. Byly dokončeny venkovní úpravy okolo objektu z betonových prefa dílců (zahradní architektury), zpevněných ploch a provedení jemných terénních úprav okolo objektu.

Uvnitř nové přístavby byly dokončeny všechny práce na technickém zařízení budov, tzn. osazení a zprovoznění VZT jednotek, osazení zdroje vytápění (tepelné čerpadlo 2x) vč. osazení všech otopných těles a rozvodů. Taktéž byla provedena kompletní elektroinstalace se všemi koncovými prvky. Byl zprovozněn výtah a provedeny malby a nátěry.

Na všech podlažích se provedly konečné vnitřní povrchové úpravy, a to jak stěn a stropů (štuk či obklad), tak podlahových krytin. Byly osazeny všechny koncové prvky zdravotnické (umyvadla, baterie apod.). Byly osazeny dveřní zárubně a křídla dle požadavků PD.

Během výstavby vzešly z různých potřeb tzv. vícepráce a méněpráce. Dne 27.3.2023 byly zastupitelstvem městyse Spálava projednány tyto VCP a MNP a byl schválen Dodatek č. 2 k SOD. Účelem dodatku č. 2 smlouvy o dílo je úprava vzájemných práv a povinností obou smluvních stran v souvislosti s navýšením smluvní ceny. Podkladem k dodatku je rekapitulace víceprací a méněprací, které se v průběhu stavby vyskytly (21 změnových listů). MNP jsou ve výši 1.129.051,39 Kč bez DPH, VCP jsou ve výši 2.204.006,32Kč bez DPH

Původní cena díla bez DPH ve výši 24.587.802,71 Kč se tedy zvyšuje o částku 1.074.954,93 Kč bez DPH, a to na částku 25.662.757,64 Kč bez DPH. Celková cena s DPH činí 31.051.936,74 Kč. Práce byly provedeny v požadované kvalitě.

Dne 5. 4.2023 byla na základě výběrového řízení **„PŘÍSTAVBA ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY SPÁLOV – DODÁVKA NÁBYTKU A NÁBYTKOVÉHO VYBAVENÍ“** podepsána smlouva se společností Baar Group s.r.o., Hradská 506, 747 64 Velká Polom, IČO: 06745342, na dodávku a montáž nábytku a nábytkového vybavení interiéru nové přístavby základní školy ve výši 2.196.053,20 Kč s DPH. Vybavení bylo pořízeno do nové učebny IT a jazykové laboratoře vč. kabinetu za 380.900 Kč bez DPH, , učebny IT včetně kabinetu za 346.940 Kč bez DPH, učebny dílen, polytechnických dílen, robotiky a pracovních činností za 307.740 Kč, učebny chemie, fyziky a přírodopisu včetně kabinetu za 280.040 Kč bez DPH a šaten pro 120 žáků a 20 zaměstnanců školy za 499.300 Kč bez DPH. Předáno bylo 27. 6. 2023.

Dne 11. 4. 2023 byla na základě výběrového řízení **„PŘÍSTAVBA ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY SPÁLOV – DODÁVKA ICT VYBAVENÍ“** uzavřena smlouva se společností EDUKA CENTRUM s.r.o., Bezručova 1166/14, 785 01 Šternberk, IČO: 28607210 na dodávku a instalaci informačních a komunikačních technologií ve výši 3.496.130,44 Kč s DPH, spočívající v dodání technologie do jednotlivých učeben a kabinetů:

Učebna IT a jazykové laboratoře včetně kabinetu - dokovací set jazykové laboratoře, jazyková laboratoř, SW classroom management, 25 ks náhlavní set, 24 ks žákovských stanic, IT vybavení vyučujícího, 24 IT vybavení žáka + monitor, interaktivní dotykový panel s úhlopříčkou 75“, SW, házecí mikrofon aj. za cenu 1.560.990,75 Kč s DPH.

Učebna IT včetně kabinetu – interaktivní dotykový panel, SW, házecí mikrofon, 20 ks žákovský PC+ monitor, PC vybavení učitele aj. za cenu 863.395,50 Kč s DPH.

Učebna dílen, robotiky a prac. činností vč. kabinetu – interaktivní dotykový panel, SW, mikrofon, PC vybavení učitele aj. za cenu 332.205,50 Kč s DPH.

Učebna chemie, fyziky a přírodopisu včetně kabinetu – interaktivní dotykový panel, SW, mikrofon, PC vybavení učitele, energetický set, žákovská sada čidel pro chemii, žákovská sada čidel pro fyziku aj. za cenu 739.538,69 Kč s DPH. Předáno bylo 6. 6. 2023.

Projekt „PŘÍSTAVBA ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY SPÁLOV“ byl spolufinancován Evropskou unií a Ministerstvem pro místní rozvoj dotací ve výši 27.000.000 Kč.